

ملاحظه خواهد فرمود که لازم است این مواد هم نوشته شود (جمعیت گفتند مذاکرات کافی است) نایب رئیس - کافی است؟ بعضی از نمایندگان - بلی کافی است؟ آقای میرزاشهاب - اجازه میفرمائید؟ یک اصلاحی بنده دارم نایب رئیس - بفرمائید آقای میرزا شهاب - اینجا نوشته شده است (و قانون تکمیلی آن که در چهارم دلو ۱۳۰۲ تصویب شده مواد الحاقیه) باید يك وا اضافه شود و مواد الحاقیه نوشته شود معتمد مخبر کیسیون بودجه - بنده هم قبول میکنم نایب رئیس - رأی میگیریم بنده (غالب نمایندگان قیام نمودند) نایب رئیس - تصویب شد ماده دوم (کفایتی السابق قرائت شد) نایب رئیس - مخالفی نیست؟ (گفتند خیر) نایب رئیس - رأی میگیریم بنده دوم آقایان موافقین قیام فرمایند (اکثر برخاستند) نایب رئیس - تصویب شد ماده سوم (شرح گذشته قرائت شد) نایب رئیس - آقای رهنما (اجازه) رهنما - موافقم نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - موافقم نایب رئیس - آقای کازرونی (اجازه) کازرونی - موافقم نایب رئیس - آقای دکتر آقا بان (اجازه) دکتر آقا بان - موافقم نایب رئیس - رأی میگیریم آقایانی که ماده سوم را تصویب میکنند قیام فرمایند (عده کثیری قیام نمودند) نایب رئیس - تصویب شد (ماده چهارم نیز تفصیل سابق قرائت شد) نایب رئیس - آقای رهنما (اجازه) رهنما - عرضی ندارم نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - بنده اینجا با آقای وزیر مالیه هم عرض کرده که بنده مخالفم که دولت اگر با مستخدم اختلافی پیدا میکند رجوع بحکومت بکنند در واقع این

ها مستخدم دولت هستند و دولت با مستخدم خودش رجوع بحکومت بکنند بنده مخالفم برای اینکه وزارتخانه مانسکیلات اداری و معاهد اداری دادوقتی که اختلاف واقع شد رجوع میکنند به تشکیلات و معاهدات اداری دیگر رجوع بحکومت نکنند مخصوصاً در مملکت ایران این حکمهایی که معین شده غالباً بضرر دولت بوده است نایب رئیس - بفرمائید این است که بنده باز رجوع بحکومت کردن با مستخدمه مخالفم عقیده سیاسی آزاد است این عقیده سیاسی من است عقیده مذهبی که نیست بنده میگویم مستخدم منی ندارد رجوع به حکمت کند باید رجوع کند بحکومه اداری نایب رئیس - آقای کازرونی (اجازه) کازرونی - بنده عرض می کنم مستخدمین ایرانی دولت هم اگر يك مورد بیش بیاید شکایتی از دولت داشته باشند می توانند بایستی بدایه مراجعه کنند حکمت قانونی است معتمد مخبر کیسیون بودجه - بنده هم موافقم است نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب در نظر دارند که در سایر کسرات هاهم این قید شده است و هیچ چیز هم نیست مخالفت با هیچ چیز هم نیست کافی است دکتر آقا بان بنده مخالفم نایب رئیس - بفرمائید دکتر آقا بان - این قانون يك قانون مخصوص است و مجلس بایستی گوشش داشته باشد که هیچ قانون مخصوصی با قانون عمومی مملکتی تفاوتی نداشته باشد مطابق اصول معاهدات حقوقی مملکت عده حکم باید طاق باشد بعضی از نمایندگان - در کفایت مذاکرات حرف بزنند دکتر آقا بان - این قانون عمومی مملکت است اینجا باید يك تغییر کوچکی داد که این ماده تطبیق شود با اصول معاهدات حقوقی مملکت و بهمان ترتیب هم پیشنهاد خواهم کرد (بیشنهاد آقای آقا میرزاشهاب بشرح ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد می کنم بجای طرفین نوشته شود (حکمت)

آقا میرزا شهاب - چونکه طرفین هر کدام يك حکم معین کرده اند و آن حکمتین اگر توافق نظر حاصل نکردند در قوانین سابق هم نوشته شده بود که آن حکم ثالث را حکمتین بایستی انتخاب کنند و رأی آن حکم ثالث که منتخب حکمتین است قطعی خواهد بود و الا شاهد طرفین در حکم ثالث هم توافق نظر پیدا نکردند

اسباب اشکال می شود. معاون وزارت مالیه - در معنی قضیه يك صورت دارد ولی گاهی اتفاق می افتد که در عمل تفاوت میکنند و اگر حکمتین نوشته شود بنظر من برای ماضی است زیرا طرفین با حکمتین فرقی ندارد حکمتین هم در واقع دو نفر هستند از طرف طرفین ولی ممکن است يك موردی اتفاق بیفتد که اگر بین حکمتین توافق حاصل نشد اصلاً طرفین نخواهند که انتخاب ثالث را بعهده حکمتین خودشان هم بگذارند و بخواهند خودشان يك ثالثی را انتخاب کنند اینست که اگر طرفین را آزاد بگذاریم بهتر است. آقا میرزاشهاب - مسترد میکنم نایب رئیس - مسترد فرمودید. آقا میرزا شهاب بلی نایب رئیس - بیشنهاد آقای باستانی (باین ترتیب قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم در ماده چهارم قید شود که در دفتر حکم قبل از رسیدگی بموضوع اختلاف حکم ثالث را انتخاب نمایند نایب رئیس - آقای باستانی توضیح دارید؟ باستانی - بنده بیک طرفه مخصوص نوشته شده است می نویسد اگر حکمتین توافق حاصل نکردند آنوقت حکم ثالث را معین کنند این طرز معاهدات در سایر قوانین و کسرات ها که ندیده حکمتین حق ورود در رسیدگی ندارند مگر اینکه يك ثالثی هم ضمیمه شان بشود. معتمد مخبر کیسیون بودجه - آقای دکتر آقا بان توضیح دادند مآنباید يك قانونی بگذاریم که بر خلاف قوانین عمومی مملکت باشد در قانون معاهدات حقوقی بالبراهه نوشته شده که طرز حکمت باید بده طاق معین شود حالا طرز انتخابش اگر تفاوت بکنند باید علی ای حال با سه نفر باید که نفرینج نفر باشد. دو نفر که حکم معین کردند غالباً اتفاق می افتد که آن دو نفر حکم با طرفین يك شخص ثالثی را انتخاب می کنند که سه نفری اینجا نوشته اند که دو نفر حکم اگر موافقت نکردند یعنی بعد از رسیدگی آن وقت يك نفر دیگر را انتخاب کنند. این طرز خاصی است و بعقیده بنده قبل از اینکه آن دو نفر توافق نظر حاصل کنند یا نکنند حکم ثالث را معین کنند و سه نفری رسیدگی کنند نایب رئیس - آقای مخبر چه میفرمائید مخبر - برای مجلس را گذارم بکنم و گمان میکنم دنبالی هم نهورد اگر

ما نخواستیم بیشنهاد آقای دکتر آقا بان یا آقای باستانی رأی بدیم می خواهیم قانون بگذرد سه روز دیگر بیشتر وقت مجلس باقی نمانده باید او را هم کسرات بکنیم الان بلا تکلیف است. اگر بیشنهاد قابل توجه بشود باید بروم بکسیون و هشت روز دیگر بیاید و آنوقت هم مجلس تمام می شود و بنده صلاح نمی دانم. نایب رئیس - رأی می گیریم بقبول توجه بودن این بیشنهاد آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند (عده کمی برخاستند) نایب رئیس - تصویب شد ماده الحاقیه پیشنهادی از طرف آقای شریعت زاده. (شرح ذیل خوانده شد) ماده الحاقیه - اگر مستخدم مزبور در حین انجام وظایف قانونی مرتکب تقصیر اداری شود بموجب اصول و مقررات اداری مسئول خواهد بود. نایب رئیس - آقای شریعت زاده (اجازه) شریعت زاده - این يك پیشنهادی است که بنده در موقع تصویب کسرات های مستخدمین دیگر هم کرده ام و مجلس هم رأی داده است. بعقیده بنده مستخدم ایران هر کس باشد - تیمه داخل باشد یا خارجه - باید تابع قوانین داخلی باشد و نمی شود که در نتیجه ارتکاب تقصیرات اداری مسئول نباشد و مسئولیت هم مطابق با اصول مقررات مملکت نداشته باشد. بنا بر این بنده این پیشنهاد را کردم و تصور میکنم که سابقاً هم نسبت بکسرات مستخدمین امریکائی همین ماده الحاقیه پیشنهاد شد و در که بیون و مجلس هم تصویب شد حالا هم اگر آقای مخبر قبول بفرمایند گمان می کنم خیلی بوقوع است. نایب رئیس - آقای مخبر چه می فرمائید؟ مخبر - مطابق قانون ۲۴ خرداد که راجع بکسرات بلژیکها از مجلس گذشته است که عین ماده اش را می خوانم ماده مستخدمین بلژیکو مذکور تابع نظامات و مقررات اداری بوده و در صورت ثبوت تخلف مورد مسئولیت رافع و موافق مقررات اداری با آنها رفتار خواهد شد در ماده دوم این قانون هم که اشاره به آن قانون شده در اینصورت نظر آقای شریعت زاده تأمین شده و دیگر پیشنهاد ایشان از روی نظر ندارد.

شریعت زاده - مسترد میکنم نایب رئیس - رأی می گیریم با ورفه باین قانون آقایانی که موافقت کرده اند و الا ورفه بکنند (اخذوا استخراج آرا بعمل آمده شصت و نه ورفه سفید تعداد شد) نایب رئیس - عده آقایان هشتاد و هفت با کثرت شصت و نه رأی تصویب شده اسامی رأی دهندگان آقایان: میرزا جواد خان خونی - سیف الله خان اسکندری - میرزا محمد خان معظمی - محمد تقی خان اسعد - محمد هاشم میرزا انور - میرزا محمد حسین صدرائی - سید عبدالملک میرزائی - میرزا حسین خان زهیم - شیخ الاسلام ملایری. میرزا صادق خان اکبر - میرزا حسین خان اسفندیاری فتح الله میرزا هرمزی علی اعظمی زنگنه - میرزا یوسف خان قائم مقام محمدولی خان اسدی - هاجم - میرزا محمد خان مصدق - ناصر ندامانی - حبیب الله خان شادلو - غلام حسین میرزا. میرزا عبدالعزیز مفتی - میرزا محمد تقی بهار - دکتر ضیائی - میرزا سید احمد بهبهانی - آقا سید محمد مدرس - میرزا محمد تقی ذوالقدر - حسین خان فرمند - میرزا سید حسن کاشانی - شیروانی - میرزا محمد - نجف - اکبر میرزا - میرزا آقاخان هصر انقلاب - امیر حسین خان بهتیار - کی - استوان. میرزا شهاب الدین - دکتر آقا بان میرزا علیجان خطیبی - میرزا عبدالله خان معتمد - آقا سید حسن اجاق - میرزا رضا خان افشار - بهی زنگنه - حاج سید علی طباطبائی دیا - محمدولی میرزا فیروز - میرزا محمد خان وکیل - آقا سید حسن تقی زاده. سید محمد خان وحید - آقا شیخ محمد علی تهرانی - میرزا رضا خان حکمت - میرزا عطاءاله خان روحی - میرزا عبدالله خان - دکتر حسین خان بهرامی - میرزا احمد خان شریعت زاده - سلیم ایزدی - آقا سید کاظم یزدی - میرزا احمد خان اخگر - میرزا حبیب الله خان کمالوند - آقا رضاهمدوی - میرزا آقاخان دیوانبیکو. سید کاظم خان انصاف - میرزا زین - العالیهین رهنما - میرزا علی کازرونی - سید علاء الدین بهبهانی - سید محمد علی - شوشتری - حاج میرزا بهی دولت آبادی - سهرابخان ساکینیان - سلیمان میرزا - میرزا عبدالله باستانی - میرزا عبدالعسین صدر - ارباب کیخسرو شاهرخ نایب رئیس - آقای کفیل چه فرمایشی دارید؟ کفیل وزارت معارف - راجع باصلاح و توسعه معارف آذربایجان آقایان نمایندگان از مدت ها توجه داشتند دولت همیشه در نظر داشت که

مجلس امکان اقدامی برای این کار بکنند و تاکنون وسائل آن فراهم نشده بود ولی فعلاً کموقع شد يك لایحه تدارک شده برای اعتباری و يك هزار تومان جهت توسعه معارف آذربایجان که تقدیم میشود و تقاضای کمی بقوریت در خود مجلس شورای ملی مطرح مذاکره شود و رأی بگیرند امامی - بنده تقاضای فوریت می کنم وزیر مالیه - در خود لایحه فوریت تقاضا شده. نایب رئیس - اگر آقایان اجازه می فرمایند چند دقیقه تنفس می شود (در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از سه ربع ساعت مجدداً به ریاست آقای تدرین تشکیل گردید.) وزیر عدلیه - يك ماده واحد در چند روز قبل تقدیم کردم که مراجعه به کمیسیون تجدیدنظر در قانون استخدام شد بقوریتش راهم در آن لایحه تقاضا کرده بودم و برایش هم داده شده و مدتی هم هست طبع و توزیع شده است چون در عمل خیلی لازم است و خیلی احتیاج داریم و نظام نامه آنهم تهیه شده است چون چند دقیقه هم بیشتر وقت لازم ندارد استدعای کمی حالا مطرح بفرمایند که زود تر تکلیفش معلوم شود که در عمل نهایت احتیاج را به آن داریم. رئیس - آقای رهنما (اجازه) رهنما - با اظهارات آقای وزیر مخالفتی ندارم ولی قبل از آنکه این را بیاورند از طرف کفیل وزارت معارف يك ماده واحد راجع بمعارف آذربایجان پیشنهاد شده بود و مجلس هم موافقت کرد که مطرح شود خوب است اول آن لایحه مطرح شود بعد این مسئله را که آقای وزیر عدلیه میفرمایند وزیر عدلیه - بنده تصور می کنم در آن موضوعی که آقای رهنما فرمودند نهایت علاقه مندی را داشته باشیم و بنده خودم در این خصوص اقدام بکنم و در این موضوع با آقای میرزا جواد خان هم رفیقیم این موضوع را با آقای رئیس مالیه مذاکره کردیم ولی این لایحه را که عرض میکنم خیلی فوری و فوری است و نظام نامه اثر هم تهیه شده است و در حقیقت محل احتیاج عامه مردم است. رئیس - علی ای حال ناموقی که دوسیه اش را حاضر کنند بنده تصور میکنم بشود جمع بین هر دو بیشنهاد کرد - باین ترتیب که بیشنهاد وزارت معارف را جلو بگذاریم تا دوسیه آنرا هم بیاورند والا مجلس معطل بماند اصل ماده واحد پیش

نهادهای عرض مجلس می رسد بعد از رأی بقوریتش می گیریم (بشرح ذیل خوانده شد) ماده واحد - مجلس شورایی تصویب می نماید که برای تأسیس مدارس جدید در آذربایجان رافع نواقص اداری معارف آن ایالت مبلغ شش هزار تومان در هذالسنه برای دو ماده آخر سال و مبلغ بیست و پنج هزار تومان برای تمام سال ۱۳۰۵ از خزانه مملکتی همان سنه پرداخت شود مجموع این مبلغ علاوه بر بودجه هذالسنه وزارت معارف و اعتباری است که تا بحال بصرف معارف آذربایجان میرسد است ترتیب تقسیم این اعتبار با وزارت معارف خواهد بود رئیس - فوریت این لایحه معارف است آقای رهنما (اجازه) رهنما - موافقم رئیس - آقای امامی (اجازه) امامی - موافقم رئیس - آقای تهرانی (اجازه) تهرانی - موافقم رئیس - آقای رضوی (اجازه) رضوی - موافقم رئیس - آقای حائری زاده (اجازه) حائری زاده - بنده مخالف با اینکه رأی بقوریتش امروز گرفته شود نیست ولی استدعای کمی امروز مطرح شود و بعد از طبع و توزیع مطرح شود که مالیه را مطالعه کرده باشیم اگر اصلاحاتی در متن ماده بنظرمان رسید بعرض مجلس برسانیم. رئیس - آقای رهنما (اجازه) رهنما - آقای حائری زاده اصولاً هم خودشان باین فکر موافق بودند و چندی قبل هم که راجع به همین موضوع یعنی از زیاد بودجه معارف آذربایجان مذاکره میشد ایشان موافقت می کرده ولی این يك ماده واحد است که هبارت از دو قسمت است برای امسال شش هزار تومان و برای سال آتی بیست و پنج هزار تومان تخصیص می دهند. این مسئله بلكه بود بچیز بیخی ندارد که ما بخواهیم در اطراف آن مذاکره کنیم وقت خودمان و مجلس را اشغال کنیم خوب است آقا موافقت بفرمایند این قضیه بقدر يك ربع شود بشود تمام میشود میرو - بی کارش رئیس - رأی گرفته میشود بقوریت نایب این لایحه یعنی شوردر خود مجلس آقایانیکه

موافقت قیام فرمایند
(اگر تفریق قیام نمودند)
رئیس - تصویب شده ماده واحده مطرح است.
آقای رهنما
(اجازه)
رهنما - موافق
رئیس - آقای امامی
امامی - موافق
رئیس - آقای تهرانی
تهرانی - معلوم است که بنده اولین موافق این لایحه بودم همچنین وکلای آذربایجان ولی چون یک اجامی دارد و مخصوصاً چون وکلا بطور عموم عطف توجهی دارند که زبان وطنی و زبان ملی ما خیلی توسعه پیدا کند حتی در جاهائی که سابقاً هم بوده خارج از ایران ولی این لایحه بطریق اجمال نوشته شده بیست و پنج هزار تومان برای معارف آنجا و مؤسسات معارفی آنجا و مؤسسات معارفی یعنی مدارس ابتدائی متوسطه و عالی اند این اجمال را بنده معتقد نیستم حتی الامکان مایلو که بمعارف میدهم باید بیشتر از یک عشر حقوق اداره معارف نشود و سابقی صرف مکاتب ابتدائی بشود همه نظر مجلس بتخصیص آذربایجان که باید معارف آنجا تکمیل پیدا کند این است که مدرسه ابتدائی آنجا زیاد شود مردم الفبای فارسی را تکمیل بکنند و اطلاع پیدا بکنند این اجمال باعث این است که پس فردا مجلس باشد یا نباشد وقتی مجلس روی این اجمال رأی داد بیست و پنج هزار تومان برای مؤسسات معارفی آنجا باشد شاید ده هزار تومان خرج اداره معارف شود و این مخالف آن عقیده است که وکلا در باره معارف آذربایجان دارند بنده عقیده ام این است در آینده باید نوشته شود که بیش از یک عشر حق ندارد .

این برای حقوق رئیس را منشی معارف یا ادارات معارفی نیست هیچ همچون نظری نبوده و جز اینکه وزارت معارف را وادار کرد که پیشنهاد این اعتبار را برای معارف آذربایجان بکند .
چنانکه نمایندگان محترم هم کار کیفی از اوضاع معارف آنجا مطلع بودند همین بوده است که اوضاع مدارس آنجا دچار تزلزل شده و در مقدمه همین لایحه که تقدیم شد توضیح شده که عایدات معارفی آذربایجان امسال بواسطه کسر نیم عشر اوقاف یک مبلغ کلی کسر کرده فریب سیزده هزار تومان که هر ساله این مبلغ برای مدارس ملی آنجا تخصیص میشود با نپرداخته میشود یک کمک فوق العاده بود .
این سیزده هزار تومان که از این رفت طلباً و ضعیفات معارفی آنجا یک تزلزل پیدا کرد و ما مجبور بودیم که اگر بخواهیم وضعیت معارفی آنجا را به همان حالت سابقه بکار بیندازیم باید آن سیزده هزار تومان را بر دوازدهم واگردانیم و توسعه هم با اوضاع معارفی آنجا بدیم یک مبلغی هم بایستی بر آن اضافه میشد .
مسئله دیگری که باید بنده بعرض برسانم اینست که در آذربایجان یک مسئله خیلی اهمیت پیدا کرده و آن اینست که معلم بیچاره نمی شود و اجزای معلم از هر کس هم با آنجا مستلزم یک مخارج زیادست و البته نمایندگان محترم تصدیق میکنند که باید معلمین خوب با آنجا فرستاد و تشکیل دارالمعلمین در آنجا داده شود در آنجا دوسه تا مدرسه متوسطه هست . . .
امامی - یکی است .
کفیل وزارت معارف - مدارس متوسطه که آنجا هست یکی از آنها شش کلاس دارد و بقیه کمتر و آنهم که شش کلاس دارد معلمین لایق و شایسته ندارد و بکلی ترتیب تدریس در آنجا یک ترتیب غیر مرتبی است که هیچ مطابق منظور مسا نیست .
بنابراین نهایت احتیاج را داریم که یک معلمینی با آنجا بفرستیم که آن مدرسه را سر و صورتی بهتر بدهند و یک کلاس مخصوص ترتیب بدهند که در آنجا یک معلمینی ترتیب بشوند و از آنجا بیرون بیایند که آن معلمین در سایر نقاط آذربایجان مشغول تدریس بشوند و اسباب یک پیشرفتی بشود .
اما اگر مخارج اداری در آنجا نپیدا شده است اینرا حضوراً عرض میکنم در بودجه که از کمیسیون بودجه گذشته است حقوق رئیس معارف آذربایجان خیلی قابل است و با آن حقوق اجزای بکنفر آدمی که شایسته باشد بتواند کارها را در تحت نظر در بیارند قطعاً پیش نخواهد رفت و البته هم ما محتاج هستیم که بکنفر آدم شایسته

بفرستیم و بان آدم ناچاریم یک حقوق اضافه تری بدیم .
بالاخره این از آن مشرعی هم که آقا می فرمایند شاید خیلی کمتر شود پس این نواقص اداری که در ماده قید شده است برمی گردد روی همین یک منظور و نظر دیگری هم نیست و ما اگر بخواهیم برای اعضاء اداری خودمان یک اضافه حقوقهائی منظور کنیم آن قانون علیحده دارد و مطابق قانون استخدام در سال دربار کسانیکه حق داشته باشند اضافه حقوق معین میشود و از نظر وزارت مالیه میگذرد و بالاخره در کمیسیون بودجه تحت دقت مباحثه و از مجلس میگذرد و انجام میشود و از نظر وزارت مالیه میگذرد و بالاخره در کمیسیون بودجه تحت دقت می آید و از مجلس میگذرد و انجام میشود .
بنا بر این گمان نمیکنم اشکالی داشته باشد و علاوه عرض می کنم اضافه میکنم که گذشتن بودجه حقیقیاً خیلی ضرورت و فوریت دارد و هر قدر بیشتر توجه شود یک اقدام مهمی برای توسعه معارف آذربایجان که مورد توجه همه آقایان است خواهد شد .
جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .
شیروانی - بنده مخالفم با کفاییت مذاکرات .
رئیس - بفرمائید
شیروانی - یک پیشنهادی آقای حائری زاده کردند آقایان قبول نکردند که بالاخره یک لایحه ای که یک مرتبه خوانده شده و ممکن است در باره آنش هزار جور تغییر لازم باشد آنرا طبع و توزیع کنند .
ایشان که قبول نکردند حالاً هم که در اصل مطلب میخواهیم حرف بزنیم آقایان میفرمایند مذاکرات کافیست! یک لایحه را بکنفر درش حرف بزنند و بگویند مذاکرات کافیست بنده این طرز را غلط میدانم در یک مجلسی .
امر شورویست باید گفتگو شود و در یک مجلسی حرف بزنند و هیچکس مخالف با اساس نیست همه موافقت آنها یک اختلافاتی دارند و میخواهند رفع کنند .
کفیل وزارت معارف - آقای شیروانی میفرمایند که یک لایحه یکدفعه خوانده می شود اول این یک عبارت طولانی ندارد و بهلاسه ممکنست دوم مرتبه دیگر هم قرائت شود .
بنده تصور میکنم آقایان این نوع مسائل را با اینکه دوزیده هستند زود استنباط میکنند و محتاج نیست زیاد مذاکره شود .
رئیس - عالی ای حال رأی گرفته میشود بکفایت مذاکرات آقایانی که هست و بیست و پنج هزار تومان انلا بیست هزار

کافی میدانند قیام فرمایند (اگر تفریق خوانند)
رئیس - کافی است پیشنهاد آقای تفری زاده .
(اجازه)
(شرح ذیل خوانده شد)
پیشنهاد میکنم تبصره ذیل بر ماده علاوه شود :
مخارج اداری از این مبلغ بیشتر یک عشر مبلغ کل که بموجب این ماده تصویب میشود نخواهد بود .
رئیس - آقای تفری زاده
(اجازه)
تفری زاده - توضیحاتی که در اینجا لازمست همان مطالبی است که آقای طهرانی فرمودند و بنده نیز خواهم چیز زیادی بر آن اضافه کنم .
تمام ماها علاقه مند بتمهیم معارف و تعلیمات ابتدائی هستیم و میخواهیم مدارس در این مملکت زیاد شود و باید مجلس شورای ملی همه سعی خودش را بکند که از مخارج اداری در وزارت معارف جلو گیری کند . برای اینکه ما در آتی با وجدان راحت بتوانیم بودجه معارف را با اعلا درجه که ممکن است برسانیم ایشان فرمودند شاید کمتر از یک عشر بشود ما می نوشتم بیش از یک عشر بنامند .
اگر اینرا قبول بفرمائید باین مسئله می شود رأی داد و الا بنده شخصاً از شخصی هستم که بدون این شرط نمی توانم رأی بدیم .
کفیل وزارت معارف - بنده برای اینکه خاطر آقایان کلام مطمش باشد این پیشنهاد را قبول می کنم .
شیروانی - بنده هم یک پیشنهادی کرده ام .
رئیس - پیشنهاد آقای شیروانی گمان میکنم تأمین شده باشد .
شیروانی - بنده با یک عشر هم مخالفم .
رئیس - پیشنهاد آقای شیروانی .
(شرح ذیل خوانده شد)
پیشنهاد می شود : جمله (رفع نواقص اداره معارف) از ماده حذف شود .
طهرانی - بنده هم همیشه و پیشنهاد کرده ام .
رئیس - آقای شیروانی .
(اجازه)
شیروانی - بنده چون یک ماده دیگر هم پیشنهاد کردم و مطالب دیگر خود را در آن پیشنهاد عرض می کنم در اینجا در حدود همین پیشنهاد خودم عرض می کنم .
بنده عقیده دارم اگر این ماده با ذکر کلمه (رفع نواقص اداری) قبول بشود بیست و پنج هزار تومان انلا بیست هزار

تومانش صرف نواقص اداری می شود و پنج هزار تومان دیگرش هم صرف مدارس میشود . . .
امامی - خونی - معلوم میشود آذربایجان معارف نمیخواهد !!
شیروانی - آقای خونی اجازه بدهند که اگر یک قانونی میخواهد برای ولایتشان بگذرد صرف مصالح ولایتشان بشود نه صرف یکمده میز نشین که از طهران برود آنجا . مصالح آنجا این است که در آنجا مدرسه زیاد شود و بنده باین نظر باین لایحه برای خواهم داد والا اگر یک قران از این بیست و پنج هزار تومان صرف اداره بشود بنده مخالفت خواهم کرد . یعنی چه آقا !!
بعقیده بنده اداراتی که ما در این مملکت داریم هشت عشرش زیاد است و روزی که ما بتوانیم کار در این مملکت ایجاد کنیم هشت عشر از اعضاء این ادارات را باید بیرون کنیم .
این است موضوع . حالا بیست و پنج هزار تومان از این بودجه فقیر مملکت در تمام ایران گرفته می شود برای آذربایجان و تمام ایران هم راضی هستند بدهند .
برای اینکه از نقطه نظری که بنده و آقای خونی داریم در آنجا مدرسه تأسیس شود و زبان اجنبی از بین برود و در آنجا زبان وطنی خودمان زیاد شود .
همه نظر باین است والا بنده هیچ رجحانی بآذربایجان نسبت باصفهان ندارم .
بنده هم جای ایران باید معارفش درست شود .
بنده آنجا را از این نقطه نظر رجحان میدهم که ترکی در آنجا حرف زده نشود و زبان وطنی خودمان حرف زده شود .
راهش هم همین است همه تشخصی دادیم .
بنده هم شاید زود تر از آقایان ده مقاله در این خصوص نوشته ام که باید مدرسه در آنجا زیاد کرد ولی اگر بخواهیم نواقص اداری را بپلوی آن بگذاریم بعقیده بنده بیست هزار تومان صرف رفع نواقص اداری میشود و پنج هزار تومان هم چندتا مدرسه که بالاخره معلوم نیست مطابق پروگرام باشد یا نباشد آنجا تأسیس میشود .
این است که بنده پیشنهاد کردم جمله (رفع نواقص اداری) از ماده حذف شود ولی برای تکمیل مدارس و چیزهای دیگرش و آنچه که بکوش بنده خورد موافق هستم .
کفیل وزارت معارف - بنده گمان میکنم بعد از پیشنهاد آقای تفری زاده و موافقت بنده در موضوع تبصره دیگر جای تردید باقی نمی ماند که بیشتر از یک عشر از این اعتبار صرف مخارج اداری نباشد .

باز هم این را تذکر آ عرض میکنم که ما میخواهیم در آنجا تأسیس یک ادارات جدیدی بکنیم .
فقط در قسمت رئیس معارف آنجا همانطور که عرض کردم این حقوق حاضر برای او کافی نیست و باین حقوق نمیشود یک نفر آدم لایق و شایسته را بآنجا فرستاد . باید حقوق بیشتر داد . و یک آدم کارکن و توانا با آنجا فرستاد و غیر از این هیچ نظری نیست و تبصره هم که معین کرده است که بیشتر از یک عشر برای مخارج اداری صرف نشود و بقیه اش هم تمام صرف معلم است و کمک بمدراس ملی دیگر هیچ اشکالی باقی نخواهد بود .
رئیس - پیشنهاد آقای طهرانی هم در همین زمینه است یک قسمت پیشنهاد آقای حائری زاده و آقای دیبا هم در همین زمینه است .
طهرانی - بنده پیشنهاد می کنم مدارس ابتدائی هم اضافه شود .
رئیس - رأی گرفته میشود پیشنهاد آقای شیروانی و طهرانی آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (عده کمی برخاستند)
رئیس - تصویب شد . قسمت اول پیشنهاد آقای حائری زاده و دیبا (پیشنهاد مزبور بشرح ذیل خوانده شد)
بنده پیشنهاد میکنم بعد از جمله (برای تأسیس مدارس) نوشته شود (چهار کلاس ابتدائی) و جمله (رفع نواقص اداری معارف آن ایالت) حذف شود .
رئیس - آن قسمت اخیر دیگر مورد ندارد آقای حائری زاده در قسمت اول توضیح بدهید .
حائری زاده - آقایان لابد در نظر دارند که این لایحه که آمده اضافه بر بودجه است که وزارت معارف برای تمام مملکت تنظیم کرده است که یک قسمش هم بودجه معارف آذربایجانست .
در آن بودجه آذربایجان یک اداره دارد حقوقی هم با جزای آن جا داده میشود .
رئیس معارف آنجا چه رسیدگی بچهار مدرسه بکند چه رسیدگی بیست مدرسه بکند چندان تفاوتی نمیکند سال آتی هم وقتی بودجه تنظیم میشود ممکنست اگر اداره معارف آنجا قیسه ای داشته باشد رفع شود و نظری که داشتیم برای تعمیم مدارس ابتدائی بود که مدرسه چهار کلاس ابتدائی در فرقه و قضبات تأسیس شود که فقط نوشتن و خواندن زبان فارسی را بیاموزند .
مدارس عالی مادر تهران هم هنوز نداریم که خواسته باشیم در ولایات دیگر درست کنیم .
ولایات دیگر همانطوری که آقای

شیروانی فرمودند آذربایجان و فارس و کرمان را بنده فرقی نمیگذارم .
اگر مدارس عالی بخواهد آنجا هم میخواهد
آذربایجان و خوزستان و اینجاها را بنده هر چه دولت پیشنهاد کند که مدارس چهار کلاس ابتدائی درست کند رأی میدهم و بنده از اینجهت این پیشنهاد را کردم که بنده از جمله برای تأسیس مدارس نوشته شود چهار کلاس ابتدائی که این بول فقط خرج مدارس چهار کلاس ابتدائی بشود رئیس - تعیین سنوات دوره ابتدائی بر طبق پروگرامی است که شورای عالی معارف باید تصویب کند و شورای عالی معارف ابتدائی را شش سال قرار داده است بنا بر این بنده و اینجام مخالف پروگرام پیشنهاد کرد
حائری زاده - شش سال را پیشنهاد میکنم
رئیس - ممکنست اصلاح کنید
بعضی پیشنهادات دیگر هم در این زمینه شده است . آقای رهنما (اجازه)
رهنما - بنده باین پیشنهاد مخالفم و علت مخالفتم توجه دادن نمایندگان محترم است بیک موضوع اساسی و مندرجاتی که الان در جریانست و باین دارم اگر مطلع شوند البته این نظر بهر آنکه قدری تعدیل خواهند کرد
در قسمت اصل قضیه بنده از آقای مشار تشکر میکنم که حقیقه با یک نیت خالصی آمده اند و دنبال اینکار را گرفته اند و البته این یک بودجه نیست که بخواهند در آنجا اداره تأسیس کنند ممکنست در قسمت های دیگر یک احتمالی داده شود
ولی در این قسمت بخصوص بنده می دانم و مطلع هستم که با یک نیت خالصی این لایحه تقدیم شده است و در اینجا باید بگویم که این فقط بمدراس چهار کلاس باشد کلاس ابتدائی تخصیص داده شود که فارسی تها یاد بکنند یا یاد نکنند
این مذاکرات اساساً خوب نیست برای آذربایجان همانطور که تعلیمات ابتدائی لازم است تعلیمات عالی هم لازم است . متوسطه هم لازمست .
مانند پروگرامی بودیم و صلاح هم نیست فرقی بدیم که دو کلاس یا سه کلاس باشد
برای اینکه اگر آقایان متوجه باشند بفرمایند ایشان و قدری مطلع شوند از مذاکره ایشان که میکنند متوجه باین مسئله خواهند شد که چرا بنده نمیخواهم عرض کنم فقط این مبلغ برای مدارس و تأسیسات تربیتی آنجاست همانطور که تهران مدارس متوسطه و عالی دارد در آذربایجان هم این قبیل مدارس لازمست
اگر شما بگویند که فقط مدارس ابتدائی

باشند این خوب نیست و با تعلیماتی که در اطراف این فکر دارند میبکنند صلاح نیست در صورتی که نیت شما هم این است که معارف و تربیت و تحصیل در آن جا ترویج شود
بنابر این وقتی شما مدارس را فرق نگذاشتید البته خود وزارت معارف تشخیص خواهد داد که مدارس ابتدائی آنجا را باید زیاد کرد ولی در عین حال نظر بمدراس عالی هم دارد و میخواهد اهالی آذربایجان از تمام تحصیلات استفاده کنند فقط از یک تحصیلات معهود
رئیس - پیشنهاد آقای تهرانی هم این است که یک کلمه ابتدائی اضافه شود پیش نهاد آقای آقا سید یعقوب هم همینطور
تهرانی - اجازه می فرمائید
رئیس - یک پیش نهادی را وقتی چند نفر امضا کردند بکنفر که توضیح بدهد کافی است
کفیل وزارت معارف - توضیحاتی که بنده دادم آقایان را متقاعد نکردش کردم که یک قسمت از کارهای مهم مادر اینجا تأسیس دارالمعلمین است ولی وقتی در قانون ذکر شود که بصرف مدارس ابتدائی برسد دیگر نمی توانیم در آنجا دارالمعلمین دائر کنیم
علاوه برای ما غیر ممکنست که هر سال ده یا بیست نفر معلم از تهران اجیر کنیم و با آنجا بفرستیم برای اینکه یک خرج خیلی زیادی دارد بلکه باید در همان محل دارالمعلمین تشکیل داد تا فارغ التحصیل های آن در آذربایجان و اطراف مشغول تدریس شوند
بنابر این یک قسمت از این بول باید به مصرف تأسیس دارالمعلمین و دارالمعلمات برسد و البته ما از شما هم بصرف مدارس ابتدائی خواهد رسید
رئیس - پیشنهاد آقای حائری زاده که اضافه شش کلاس ابتدائی است موردش اینجاست و عبارت اینطور میشود :
مجلس شورای ملی تصویب می نماید برای تأسیس مدارس شش کلاس در آذربایجان
رأی گرفته میشود پیشنهاد آقای حائری زاده آقایان موافقت قیام فرمایند (عده ای برخاستند)
رئیس - تصویب شد
وزیر عدلیه - اجازه بفرمائید که بنده یک موضوعی را بعرض آقایان برسانم بعد آقایان هر طور می خواهند عمل کنند . علت اینکه این لایحه بمجلس آمده است چیست و برای چیست ؟
علتش همان است که آقای کفیل معارف توضیح دادند معارف آذربایجان که بودجه دارد یک بودجه محلی و یک بودجه دولتی بودجه دولتی سالی ۲۰ هزار

تومان و بودجه محلی ۵۲ هزار تومان است و در نتیجه تطبیق نیمه شرقی اوقاف ۱۲ هزار تومان از بودجه محلی از بین رفته بودجه محلی به چهار هزار تومان رسیده است و یکماده موسساتی که از آن ۳ هزار تومان اداره میشده است در نتیجه از بین رفتن این محل داشت منحل می شد این یکی یکی هم بواسطه نداشتن معلم هست که باید چند نفر معلم از مرکز فرستاده شود.

یکی هم همانطور که اظهار کردند راجع به فرستادن بگنفر آدم مجرب و کافی است برای ریاست معارف آذربایجان.

ریاست معارف آذربایجان در بودجه ۱۴۴۴ تومان حقوق دارد و آن شخصی را که می خواهند بفرستند درجه مدیر کلی دارد و سیصد و دوازده تومان حقوقش است.

این تفاوت حقوق او و فرستادن معلمین و تأسیس آن موسساتی که در آنجا منحل شده است اینها را حساب کردند که در سال چه مبلغ می شود تقریباً معادل بیست و پنج هزار تومان شد این لایحه تقدیم مجلس شد

بعلاوه چندی قبل خودتان پیش بینی فرمودید آن بکمیانی که اضافه بر مالیات ارضی میشود باید بصرف مدارس ابتدائی برسد والا این لایحه فقط برای این محل هائی بود که بنده عرض کردم با این حال البته مجلس مختار است و هر رائی بدهد مطاع خواهد بود ولی آنوقت نقض غرض خواهد شد.

رئیس - پیشنهاد آقای افسر (شرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم صرف مدارس ابتدائی بنواحی و بلوکات شود

رئیس - مدارس ابتدائی حذف شود ولی بنواحی و بلوکات باید برای گرفته شد بعلاوه در لایحه نوشته است در آذربایجان و آذربایجان هم شامل هم میشود افسر - اگر موافقت است توضیح بدهیم

رئیس - راجع بکلمه نواحی و بلوکات افسر - البته آقایان مسبقاً هستند که آذربایجان یک ایالتی است که از هر نظر جلوتر از سایر ایالات است.

مدارس هم بیشتر در آنجا مشخص دانسته شد هم از قدیم تربیت کرده است هیچ اشکالی در این موضوع نیست چیزی که خیلی محل توجه است مدارس دهکده و نواحی است

در بعضی از بلوکات ایران هست که یک بلوکی اینجا پارچه آبادی دارد و تقریباً بیست و پنج یا سی نفر با سواد در آن

پیدا نمیشود و گاهی دهائی پیدا میشود که یک نفر نیست که اگر حکمی از طرف حکومت یا نوشته از طرف مالیه میاورند بتوانند بخوانند

فکری آنها را هم بکنید برای اینکه شهرها از عهده خودشان برمیایند بواسطه اعانه های محلی و کمک های محلی معارف خودشان را اداره میکنند و بالاخره اعیان و اشراف در آنجا هستند و همه کمک میکنند

مثلاً بنده میبینم در شهر تبریز با همه این نواقضی که فرمودند بیست و پنج مدرسه است ولی در بعضی بلوکات آنجا هست که یک مدرسه ابتدائی هم نیست در صورتیکه مردم متساری الحقوقند و آن بچهاره هائی که هیچ وسیله ندارد بیشتر باید مورد توجه باشند.

این نواقضی که فرمودند درست و بیخ مدرسه است ولی در بعضی بلوکات آنجا هست که یک مدرسه ابتدائی هم نیست در صورتیکه مردم متساری الحقوقند و آن بچهاره هائی که هیچ وسیله ندارد بیشتر باید مورد توجه باشند.

موافقت ما نسبت به آذربایجان از روی یک نظریه است والا آذربایجان هم مثل سایر ایالات است و اگر بودجه آنجا بیشتر نباشد کمتر نیست و آنچه چیزی که بالاخص ما را متوجه کرده است بشکلی مدارس آنجا بیشتر برای آنهایی است که مدرسه ندارند و وسیله هم ندارند که بچه شان را بشهر بفرستند پس برای آنها لازم تر است

اما قسمت دارالمعلمین راهم بنده اشکال ندارم و ممکن است پنج شش هزار تومان از این پول را به آن قسمت تخصیص بدهند والا بنده اساساً مخالفم بجهت اینکه شهرها ممکن است مدارس داشته باشند ولی بلوکات بیشتر بوجود مدارس احتیاج دارند و برای و کلاهی آذربایجان هم گمان نمیکنم فرق داشته باشد زیرا همان رائی از شهر تبریز داشته اند از بلوکات و نواحی داشته اند بنا بر این باید نسبت بقراردادهایم یک فکری بفرمائید

کفیل وزارت معارف - بنده نمیدانم آقایان با اینکه خودشان در کارهای بودجه خیلی دقت داشته اند و در ترتیب خرج و تقسیم بودجه نظر داشته اند نسبت باین مبلغ بیست و پنج هزار تومان اگر بخواهند هم دارالمعلمین تشکیل بدهند وهم نواقص اداری رافع کنند و در بلوکات و نواحی مدرسه تشکیل بدهند آیا یک همچو چیزی ممکن است

لیکن برای سنوات بعد که یک مبلغ از دارالمعلمین و دارالمعاملات مازاد این پول را صرف مدارس ابتدائی خواهند نمود و ما نمیخواهیم مدارس متوسطه یا عالی فعلاً در آنجا تشکیل داده باشم

رئیس - رای گرفته میشود به مت اخیر پیشنهاد آقای افسر

امامی - مگر آذربایجان مستحق مدارس عالی نیست از این پیشنهاد ما معلوم است که آذربایجان نباید مدارس عالی داشته باشد

(صدای زنگ رئیس)

رئیس - آقایان اجازه صحبت نکنید آنوقت بنده هم مجبور میشوم که باز نظام نامه را جلوی بیارم رای گرفته میشود به قسمت اخیر پیشنهاد آقای افسر آقایانی که موافقت نیام فرمائید

(عده برخاستند)

رئیس - تصویب شد پیشنهاد آقای ضیاء - بنده مسترد میدارم

رئیس - ماده الحاقیه پیشنهادی آقای افشار قبل از آن پیشنهاد رضوی قرائت میشود

(شرح آنی خوانده شد)

بنده پیشنهاد می کنم این مبلغ قسمت شود نصف برای معارف آذربایجان نصف برای معارف جنوب تخصیص داده شود

رضوی - بنده بدو اینطور فهمیدم که این قسمت برای بسط زبان فارسی است ولی از وضعیاتی که داده شد اینطور استنباط شد که برای برگردن آن مؤسساتی است که به هم خورده است و بنده عرض میکنم همان عیبی که در آذربایجان است که بخواهند در آنجا مدارس ابتدائی یا غیر ابتدائی تشکیل بدهند و زبان آنها را تبدیل بزبان فارسی کنند در جنوب هم همانطور است

(همه بین نمایندگان)

رضوی - موافقت میکنم با بگویم

(همه - صدای زنگ رئیس)

رئیس - استدعا میکنم موضوع زبان را مطرح نکنید بعلمت این که همه ایرانی هستند

رضوی - بنده اصلاً با تمییز در مملکت مخالفم برای این که اگر نباشد همه مالیات بدهند همه متساری الحقوقند و اگر مخارجی هم بشود باید برای همه جا بشود و چون در قسمت جنوب هم مدارس کم است

از این جهت بنده پیشنهاد کردم که از این مبلغ با نوزده هزار تومان برای آذربایجان تخصیص داده شود و با نوزده هزار تومان برای جنوب تخصیص داده شود و اگر پیشنهاد میگردم که برای قسمت غرب تخصیص داده شود

میگفتند که میخواهد جلب منافع شخصی بکنند بنده راجع بآن قسمت صحبت نمیکنم برای این که شاید آنجا بقدردان داشته باشد

از این جهت پیشنهاد کردم که نصف برای این جا و نصف برای آنجا تخصیص داده شود

وزیر عدلیه - بنده برای اطلاع آقایان

عرض میکنم این يك بولی نبوده است که از یکجائی پیدا شده باشد و بخواهند برایش يك خرجی درست کنند و بگویند که این بصرف آذربایجان برسد اینطور نیست

این در نتیجه شد احتیاج و شدت لزوم اصلاح معارف اینجا است و برای جلوگیری از انحلال موسسات معارفی آذربایجان و فرستادن معلم و بگنفر رئیس لایق آنجا است

وزارت معارف چون احتیاج را حس کرد آنوقت از وزارت مالیه خواست و تصور هم نفرمائید که این مبلغ سهولت در وزارت مالیه و هیئت تصویب شده است و باینجا آمده است

خیر اینطور نیست بلکه دوروز هم وقت هشت را گرفته و رسیدگی شده و از روز آن کاملاً معلوم شده است و باینکه تمهیداتی در آنجا تصویب شده و امروز بمجلس آمده است و اگر یک بولی بود که از هوا رسیده بود امروز میگویم که تقسیم میکنم نصفش را یک طرف مملکت و نصف دیگر را بدهیم

رئیس - رای گرفته میشود پیشنهاد آقای رضوی آقایانی که موافقت فرمایند

(عده قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده الحاقیه پیشنهادی آقای افشار

(شرح آنی خوانده شد)

ماده الحاقیه ذیل را پیشنهاد میکنم ماده الحاقیه - از مبلغ بیست و پنج هزار تومان فوق پنج هزار تومان بصرف مدارس شهر و توابع تبریز رسیده و باقی به تناسب بین ولایات ایالت آذربایجان توزیع خواهد شد

رئیس - بنده تصور میکنم این پیش نهاد مورد ندارد و روم مسئولیت از وزیر معارف میکنند مملکت توضیح بدهید

افشار - همانطور که طهران مرکز مملکت ایران است و در کلیه موارد استقاده اش از سایر ایالات و ولایات بیشتر است همانطور هم مرکز های ایالات این استفاده را میکنند

یک بیست و پنج هزار تومانی بمعارف آذربایجان تخصیص داده میشود و بجزرد اینکه این مبلغ تصویب شود یک قسمت عده این مبلغ در شهر تبریز که نسبت بسایر نقاط احتیاجش کتر است بصرف برسد و آنوقت بجای دیگر چیزی داده نمیشود

و بطوری که بنده اطلاع دارم در شهر ارومیه اجانب ۲۷ مدرسه دایر گردانند و یک عقاید خیلی مضروبها یکی را در آنجا تبلیغ میکنند و در مقابل دوم مدرسه محلی در آنجا هست و تقلام ده ماه است حقوق معلمین آنها رسیده است و اگر مجلس این پیشنهاد بدهد آنرا قابل توجه نمیراند

بنده قطع دارم که این مبلغ بصرف

تبریز میرسد و بهمان دلیل که هر کس نزدیک بخاری است زودتر گرم میشود برای سایر نقاط ابتدا قائم مدارد

رئیس - آقای کفیل کفیل معارف - بنده باینست نهاد آقایان نمی توانم موافقت کنم

رئیس - رای گرفته میشود بماده الحاقیه آقای افشار - آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند

(عده برخاستند)

رئیس - تصویب نشد ماده الحاقیه پیشنهادی آقای شیروانی (اینطور خوانده شد)

ماده الحاقیه ذیل پیشنهاد می شود ماده الحاقیه - دولت مکلف است در بودجه ۱۳۰۵ ممالد ۵۰ هزار تومان برای تأسیس مدارس ابتدائی در لرستان و خوزستان پیش بینی نماید

رئیس - این ماده الحاقیه اینجا موردش نیست باید بعنوان طرح قانونی پیشنهاد شود

شیروانی - اینطور نیست - بنده حق دارم توضیح بدهم

رئیس - قابل مطرح شدن نیست باید بترتیب طرح قانونی پیشنهاد شود

شیروانی - اختصار نظامنامه دارم

رئیس - بفرمائید

شیروانی - مطابق نظامنامه هر و کلی حق دارد پیشنهاد کند

رئیس - مطابق کدام ماده شیروانی - اجازه بفرمائید تا عرض کنم پیشنهاداتی که در مجلس میشود مطابق نظامنامه است یا خیر

اتحاد - این پیشنهاد خرج است

شیروانی - پیشنهاد خرج نیست هر و کلی حق دارد ماده الحاقیه پیشنهادی در مجلس بنماید و درش توضیح بدهد یا مجلس قابل توجه می داند یا رد می کنند

بنده این رایک سابقه قریبی می بینم

رئیس - کسی که سمت خدمتگذاری مجلس را دارد امشول است که قوانین موضوعه و نظامات و سوابق مجلس را حفظ کند (صحیح است) خصوصاً در همین مجلس در چند مورد اینطور پیشنهادات شده و پذیرفته نشد بعد بعنوان طرح قانونی پیشنهاد شد

بنده مسئولیتم زیادتر است ماده الحاقیه پیش نهادی آقای آقا سید یسوب

(اینطور خوانده شد)

ماده الحاقیه - وزارت معارف مکلف است که این مبلغ را برای تأسیس مدارس ابتدائی و متوسطه صرف نماید در غیر این مصرف مجاز نخواهد بود

آقا سید یعقوب - بنده همیشه طرفدارم که مطابق معلوم شود اگر همانطور که آقای وزیر عدلیه حقیقت را بیان کردند

لایحه هم بهمان ترتیب آورده شده بود گمان نمی کنم محتاج باین همه صحبت و مذاکره میشد یعنی اگر از اول می گفتند که به واسطه از بین رفتن نیمه عشر اوقاف ادارات معارفی آذربایجان تزلزل پیدا کرده است و دولت می خواهد آنها را تکمیل کند اینهمه مذاکره نمیشد

ما ها همه ذهنمان متوجه این است که معارف در آذربایجان بسط پیدا کنند یک نفر از آقایان می گفتند ترکی در صورتیکه هم زبان ایرانی است هیچ فرق نمیکند اینها تمام يك زبان است اینجا صحبت زبان نبود

بلکه صحبت بسط معارف بود

از اینجهت بنده در کمیون بودجه دقت کردم آقایانی که در کمیون بودجه هستند مستمضرنه که من در این باب بقدردمت کردم برای اینکه يك محلی پیدا کنیم برای بسط معارف در ایران مخصوصاً در آذربایجان که مردم بتوانند بسم الله الرحمن الرحیم و اسم پدر و مادرشان را بنویسند و در دهات و قصبات مدارس ابتدائی تشکیل شود

اگر نظر این باشد بنده رای میدهم آقای کفیل فرمودند که مدرسه متوسطه هم لازم داریم دارالمعلمین هم لازم داریم بنده هم موافقم آقا من رای نمیدهم که بصرف ادارات معارفی آنجا برسد

حالا آقای خوبی هم به بنده حمله می کنند که مخالفم خیر مخالف نیستم بلکه مخالف این هستم يك بولی که برای آذربایجان معین می شود يك مشت طهرانی عقب آن بندند و بپورند آن پول را بگیرند بنده میگویم این پول را بصرف تعلیمات آذربایجان برسانند

بنده با تأسیس دارالمعلمین موافقم اما مدیر کل همین کنیم و برای اوسه و سوزده تومان معین کنیم مخالفم

این است که پیشنهاد کردم این بیست و پنج هزار تومان بصرف مدارس و ابتدائی و متوسطه برسد این است حرف ما و رفتای ما

رئیس - آقای امامی (اجازه)

امامی - متأسفانه آقای آقا سید یعقوب پیشنهاد هائی که در اینجا میشود توجه نمیفرمائید و نند میگویند چه باید کرد لا بد باید تحمل کرد

اگر ایشان به پیشنهاد آقای تقی زاده که آقای کفیل هم قبول میکنند توجه می فرمودند دیگر ایشان پیشنهادی نمی فرمودند و استدعا می کنم که در يك قسم خیلی کوچکی که در این مجلس راجع با آذربایجان برداشته میشود بیش از این صحبت نشود

کفیل وزارت معارف - بنده ملتفت

نشدم که این اشکالات از کجا بنظر آقایان میرسد؟ بنده هم از ابتدا حقایق را عرض کردم و چیزی برخلاف حقیقت عرض نکردم و هر چه گفتم حقیقت بود

در آنجا يك مدرسه متوسطه هست و ما میخواهیم بآن عنوان دارالمعلمین بدهیم

البته وقتی يك مدرسه را بخواهند عنوان دارالمعلمین بآن بدهند لازم است که برای آن يك معلمین لایقتری از تهران بفرستند و يك کلاس مخصوص هم در آنجا برای اصول تدریس تشکیل بدهیم تا شاگردانی که از آنجا بیرون می آیند بتوانند در اطراف آذربایجان تدریس کنند

ما در آنجا نمیخواهیم يك مدارس متوسطه و عالیه تشکیل بدهیم بلکه همین هائی که هستند می خواهیم تکمیل کنیم و مازاد آنها صرف مدارس ابتدائی در نقاط مختلفه آذربایجان خواهد شد برای معارج اداری هم که فرمودند بیش از يك عشر بصرف معارج اداری نرسد و بنده هم قبول کردم و تصور میکنم حتر از عشر هم بشود چون ما نمیخواهیم از این جایك نفر مدیر و یک نفر معاون و یک نفر منشی بفرستیم فقط باید یک نفر رئیس معارف در آنجا بفرستیم و بر رئیس که در آنجا میرود باید حقوق کافی داد

زیرا باید بکنفر آدم شایسته باشد و هر قدر هم که مانند صرف مدارس خواهد شد وضماً باید مدرسه متوسطه آنجا هم مدرسه دارالمعلمین بشود و اگر موفق شدیم دارالمعلمیات هم تشکیل خواهیم داد

ما که نظری غیر از نظریه آقایان نداریم بنا بر این هیچ جات نگرانی باقی نخواهد بود

آقایان همه مستمضرن هستند از وضعیت معارف آذربایجان در آنجا مدارس عالی ندارند و موقعی هم بدست نیامده است که ما بخواهیم برای آنجا مدارس عالی تشکیل بدهیم

بنا بر این جای این حرف هائیت تصویب مجلس بکنند و این بلقانون بخصوص برای يك گوشه مملکت وضع کردن بنده مخالفم

رئیس - پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب مشتمل بر دو قسمت است یکی تأسیس مدارس ابتدائی و یکی تأسیس مدارس متوسطه قسمت ابتدائی که رد شد فقط اختصاص پیدا خواهد کرد به مدارس متوسطه (خطاب به آقا سید یعقوب) عرض شما هم معین است

آقا سید یعقوب - مقصود من این بود که از نقطه نظر مرحدی در نظر دارید که معارفشان توسعه داشته باشد در تمام خوزستان که ابتدا آثار معارفی نیست بود حالا استرداد میکنم

رئیس - پیشنهاد دیگر آقای شیروانی تبصره است قرائت می شود

(شرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم تبصره ذیل ضمیمه شود

تبصره - بیست هزار تومان از مبلغ فوق باید صرف تأسیس مدارس ابتدائی در خوزستان بشود

شیروانی - اولاً مطابق ماده ۶۳ نظامنامه در هر پیشنهادیکه بکنفر آقا سید یعقوب داشته بطور اختصار توضیح بدهند و تعیین هم نکرده است که عبارت پیشنهاد چهطور باید باشد و بطور اطلاق نوشته شده است

حالا بگویم وقت ما می خواهیم یکدم اصلاحی برای معارف برداریم این يك موضوع قابل تقدیری است که باید همه رعایت کنند و یکی از سائلش هم از زیاد بودجه است که برای معارف هر جا باید اضافه بودجه منظور شود در همین حال وقتی يك رعایت های مهمی می شود

ما باید بلك محل های بخصوص بیشتر توجه بمعارف داشته باشیم و یکی از آن محل ها آذربایجان است که شخص بنده بیشتر از بیست مقاله در اطراف این مسئله نوشته ام ولی بوقت ما می خواهیم يك قانون خصوصی برای يك گوشه مملکت وضع کنیم این را بنده مخالفم

بنده عرض می کنم وزارت معارف صلاح می داند بیست برابر اصفهان صد برابر کاشان برای معارف آذربایجان منظور کند؟ باید در جزه بودجه مملکتی معارف آذربایجان را زیادتر منظور کند

تمام مملکت بودجه هایش متحدالعدل است و يك شکل است همه جا مثلا بودجه معارفش بیست هزار تومان است که حالا بیایم اضافه بیست و پنج هزار تومان برای معارف آذربایجان تعیین کنیم

در هر گوشه از مملکت مطابق وضعیت آنجا و گنجایش آنجا يك مبلغ بودجه برایش معین میشود بنده عرض می کنم وزارت معارف صلاح می داند که بودجه آذربایجان صد هزار تومان باشد و در جزه بودجه پیشنهاد کنند بیارند بمجلس و از معارف آذربایجان بخواهند

لیکن برای سنوات بعد که يك مبلغ از مالیات ارضی برای معارف اختصاص داده شده است و البته در تمام نقاط مملکت مدارس ابتدائی تشکیل خواهند داد و راجع به این قسمت هم عرض کردم که کس از تأسیس دارالمعلمین و دارالمعاملات مازاد این پول را صرف مدارس ابتدائی خواهند نمود و ما نمیخواهیم مدارس متوسطه یا عالی فعلاً در آنجا تشکیل داده باشم

رئیس - رای گرفته میشود به مت اخیر پیشنهاد آقای افسر

دوره پنجم

والا اگر بنا باشد یک قانون اختصاصی برای آذربایجان بگذرد بنده هم فردا بکطح قانونی برای اسفهان می آورم در مجلس و بطور اختصاص می گذرانم.

عمل - همین دیروز بود که قانون اختصاصی آورده بودی خودت را میکشتی (صدای زنک رئیس)

شیروانی - قانون اختصاصی نبود یک چیزی هم دستی بدولت می داد که چراغ روشن کند پول دستی هم نمی خواست که خرج اداره کند و کس و کار خودت را داخل در اداره کند می خواست چراغ روشن کند.

(صدای زنک رئیس)

رئیس - خارج از موضوع است شیروانی - خوزستان استر آباد و لرستان و خیلسی از این جاهای مهم در مملکت است که این ها مدرسه لازم دارد و از نظر نظری که شافکر میکشد برای آنجا ما هم باید مدرسه دائر کنیم.

آنوقت هم باینکه مکرر گفته شده است که ما مدرسه می خواهم با ادارات مملکت بازمیکشید خرج اداره آقای رهنما فرمودند صحیح نیست اسم مدرسه چهار کلاس برده شود بنده عرض میکنم صحیح است که اسم مدرسه سه کلاس هم برده شود ما همانطور که در اطراف ماشهای تپیل پروری داریم منتظر خدمت درست میکنیم در آذربایجان هم میخواهیم همین کار را بکنیم.

(صدای زنک)

رئیس - آقا خارج از موضوع است شیروانی - مملکت ما مدرسه ابتدائی میخواهد که تمام مردم درس بخوانند و این ماشینهای بی کار درست کن است و این پول هم مال مقتضو را است کفیل وزارت معارف بنده اینجا خیلی بطور اختصار توضیح عرض میکنم به آقای هیروانی که خودشان مسیوقند که در کمیسیون بودجه برای توسعه معارف با زبان معالمانی در نظر گرفته شده است (نریب هفتاد هزار تومان) و این هفتاد هزار تومان هم در تقسیماتی که بنظر رسیده یک قسمت مال خوزستان است در این هفتاد و دیگر نگرانی ندارد که میفرمایند این مبلغ بیست و پنج هزار تومان بیست هزار تومان بصرف خوزستان برسموینجه از توامانش نماند برای آذربایجان البته آن تقسیماتی که عرض کردم می آید بمجلس و تصویب میشود و رفع نگرانی آقایان هم خواهد شد.

رئیس - رأی گرفته میشود باین پیشنهاد امامی - اجازه بفرمایند جواب عرض کنم.

رئیس - یک قسمت از ملاکراتشان

خارج از موضوع بود من عرض آقایان اخطار کردم رأی گرفته میشود بپیشنهاد آقای شیروانی آقایان موافقین قیام فرمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - رده شده بپیشنهاد آقای نهرانی بیکتتیشن رده شده پس میگردد؟

تهرانی - خیر پس نمیگیرم

رئیس - مورد ندارد مملکت قرائت میشود

(شرح آئی خوانده شد)

ماده الحاقیه ذیل را بپیشنهاد می نامم ماده الحاقیه - لافال دو نلت از وجه فوق باید به مصارف مدارس ابتدائی برسد.

رئیس - مدارس ابتدائی بطور مطلق رده شد.

آقا شیخ محمد تهرانی - بطور مطلق رده شد بنده دولت معین کرده ام اجازه می فرمایند.

رئیس - بفرمایند

تهرانی - در اینکه تمام آقایان میل دارند که خدمتی بمعارف آذربایجان کنند حرفی نیست در این جا اختلافات لفظی تولید شده خواهش می کنم این اختلافات لفظی را از بین برداریم که دانسته بیکتتیتی کرده باشیم.

بنده عقیده ام اینست که مدارس ابتدائی باید مجانی باشد و مدارس متوسطه را باید پول بدهند گاهی از اوقات ما یک قدمهای خیلی بلند تر از اردوئی های بر میداریم در صورتیکه مدارس مجانی عبارتست از مدارس ابتدائی.

بنده بپیشنهاد کردم که دولت از این پول که هجارت از چهارده هزار تومان باشد اختصاص داده شود بمدارس ابتدائی و مابقی بمدارس عالی و متوسطه تخصیص داده شود.

رئیس - رأی میگیریم باین پیشنهاد آقایان موافقین قیام فرمایند (چند نفری قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد بپیشنهاد آقای درات آبادی قرائت میشود (شرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد می کنم عبارت اینطور نوشته شود از این مبلغ غیر از عشر که به مصرف نواقص اداری معارف آذربایجان میرسد مابقی بصرف توسعه تعلیمات عمومی در تمام نقاط مملکت و وسائل مقدماتی آن برسد.

رئیس - مقصودتان از تعلیمات عمومی قیر از تعلیمات ابتدائی است دولت آبادی - بلی - اجازه می فرمایند

رئیس - بفرمایند

دولت آبادی - من می ترسم که مذاکرات زیاد در اطراف این قضیه اصل

موضوع را از بین ببرد این بود که این پیشنهاد را کردم وقتی يك بنائی را يك کسی می خواهد بسازد لافال باید مقدماتش را درست کند بنده در آذربایجان بودم یک مدرسه متوسطه را که آقا اسم بردند بواسطه اینکه چند نفر معلم خوب از تهران فرستاده بودند و حقوق زیاد هم به آنها می دادند آن مدرسه خیلی ترقی کرده بود و خیلی هم می توانست خدمت بمعارف آذربایجان بکند و آن معلمین تهرانی و آن برکشته به تهران و در خود تبریز ممکن نشد بجای آنها معلمین انتخاب کنند که بتوانند مدرسه متوسطه را اداره کنند.

در این صورت البته آن قسمت اولی که بپیشنهاد شد که این پول بیش از عشر نیاید بصرف اداری برسد بنده کاملاً موافقم خودم هم رأی دادم اما نه عشر دیگر را اگر بگوئیم تمامش را بصرف مدارس سه کلاس و چهار کلاس و پنج کلاس برسانند عملی نیست برای اینکه وقتی شما بخواهید این پول را بصرف تعلیمات آذربایجان برسانید اگر بخواهید جمیع معلمین را از تهران بفرستید ده برابر این پول هم کفایت نمیکند

پس باید لافال بیکتر آدم کافی لایق فرستاده شود آنجا برای اداره کردن معارف آذربایجان و یک مینی باید به او حقوق داد و فرستاد که بلافاصله شروع بتأسیس دارالمعلمین درشهرت و در - المعلماتها تا بتوانند معلمین و مملاتی که در شهر تهیه می شود باطراف بفرستند این عباراتی که در اینجا نوشته شده است که نه عشر دیگر بصرف توسعه تعلیمات عمومی و مقدمات آنها برسد

مقدمات آنها همان دارالمعلمینها و دارالمعلمیات هائی است که باید تأسیس شود و موجودات ایجاد مدرسه ابتدائی را فراهم سازد.

این دارالمعلمینها و دارالمعلمیاتها خودش مدارس متوسطه است.

پس باین عبارت اگر نوشتیم هم مدارس متوسطه داریم هم مدارس ابتدائی هم در تمام نقاط آذربایجان که اختصاص بیک شهر و دو شهر نداشته باشد مدرسه خواهیم داشت و باینجه بود که بنده باین پیشنهاد با هم را کردم که نظر همه آقایان تأمین شده باشد.

رئیس - رأی گرفته میشود بپیشنهاد آقای دولت آبادی آقایانی که موافقین قیام فرمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - رده شد بپیشنهاد آقای شریعت زاده

(شرح آئی قرائت شد) تبصره - نصف مبلغ مزبور برای توسعه مدارس متوسطه اختصاص داده میشود و برای تهیه معلمین کافی باید بمدارس مذکور موافق ترتیب و اصول معموله در دارالمعلمین تدریس شود

شریعت زاده - اگر چه بنده متأسفانه در وقت این پیشنهاد را تقدیم کردم که پیشنهاد های زیادی که بنظر من موقعیت نداشته شده بود و آقایان کسل شده بودند در هر صورت این پیشنهاد عملی است البته توسعه معارف در مملکت منوط بداشتن معلم است.

اگر فرضاً ما يك اعتبار زیادی در بودجه منظور بکنیم و در سراسر آذربایجان بشوایم مدارس ابتدائی را توسعه بدهیم تصدیق باید کرد که بدون داشتن معلم خوب آن پول بی اثر است.

بنا بر این نظر باینکه آقایان نمایندگان محترم علاقه مند هستند که در آتی نزدیک در آذربایجان بوساطت مختلفه تعلیمات ابتدائی توسعه پیدا کند و حصول این مطلب محتاج بوجود معلمین است لهذا بنده اینطور بپیشنهاد کردم دیگر بسته است بنظر آقایان.

رئیس - آقای آقا میرزا شهاب (اجازه)

آقا میرزا شهاب - (در محل نطق) بنده مخصوصاً باین آدمم که جناب توجه آقایان نمایندگان را بیشتر کنم و شاید در ضمن استدعا کنم که بپیشنهادات خانته بدهند.

پیشنهاد آقای شریعت زاده در جای خودش قابل توجه است ولی اینرا پایستی در شور و ابالی معارف مطرح بکنند یا در تشکیلات معارف مطرح شود این اصلاحات در آنجا باید بشود.

البته ما دارالمعلمین میخواهیم این مسئله مسلم است مادام که معلم نداشته باشیم مدرسه معنی ندارد ولی حالا باینکه چیزی مینویس که برای نواقص معارف آذربایجان میخواهیم منظور کنیم این غیر عملی است که چند دارالمعلمین درست کنیم با چه وجه درست کنیم

بنده حقیقه تمام آقایان نمایندگان را معارف خواه میدانم ولی معروف است که از هوش حلیم در بدلی می افتند آقایان هم از خدمت اشتیاقان بمعارف بیک چیز هائی میکنند که اصل موضوع را از بین میبرد این يك لایحه خیلی ساده است که بیست و پنج هزار تومان کمک بمعارف آذربایجان بشود یکی میگوید برای يك گوشه مملکت من حاضر نیستم رأی بدهم خوب اگر فردا بپیشنهاد کردند سده هزار را ببنده بنده هم مخالفت می کنم و میگویم این مال يك

گوشه مملکت است و باید يك سدی بست که بکسرش هم بکرمان برسد (خنده نمایندگان)

ما از اول سال تا امروز بیست و سه میلیون رأی دادیم و بنده در اینجا بوقوع میدانم که این عرض را بکنم و در کمیسیون هم همیشه اظهار کردم در خارج هم گفته ام که تمام عقیده ام هم اینست که بودجه معارف هر قدر بهر رسم و رسم اضافه شود و او بطوریکه آقای آقا سید یعقوب فرمودند که یکمده هم از طهران بیرون و خورده شود باز خوب است.

البته وقتی که معارف بودجه پیدا کرد ولو اینکه اول مبلغ زیادی صرف اداره شود بالاخره معارف رو باصلاح میرود و بنده از آقای شریعت زاده استدعا میکنم که این پیشنهاد را مسترد بدارند و از آقایان هم تنها میکنم که باین پیشنهادات خانته بدهند

رئیس - رأی میگیریم . . . . .

افسر - بنده پیشنهاد دارم

رئیس - پیشنهادها مورد ندارد

افسر - مورد دارد

رئیس - تشخیص اینکه مورد دارد یا ندارد با کی است؟

جمعی از نمایندگان - بما رئیس است.

رئیس - پیش نهاد شما دیگر مورد ندارد برای اینکه توسعه تعلیمات ابتدائی بوده است و تأسیس دارالمعلمین در ضمن همه پیشنهادات رده شده است

رأی گرفته شد باینکه واحد بنده ضمیمه تبصره با ورقه

ورقه سفید علامت قبول ورقه کبود علامت رد

(اخذ آراء بعد آمد)

رئیس - اخذ از اوراق رأی تمام شد (استخراج آراء بعد آمد نتیجه بطریق ذیل حاصل شد)

ورقه سفید علامت قبول ۹۹ ورقه کبود علامت رد ۱

رئیس - همه حضار هشتاد و پنج نفر به اکثریت شصت و نه رأی تصویب شد.

اسامی موافقین آقایان :

سید عبدالعلی میرزائی . سید کاظم بزیدی . میرزا رضاخان افشار . مهرداد شهاب الدین . یحیی خان زنک . سید الله خان سکنندی . میرزا عبداللہ خان معتد . شیخ جلال الدین . سید محمدعلی شوشتری . سهراب خان ساکتیان . میرزا آقاخان عصر انقلاب . میرزا احمد خان اختر . سید علاء الدین بهبانی . میرزا مهدی خان زاهدی . کی استوان . میرزا زین العابدین رهنما . سید کاظم خان اتحاد . میرزا .

عبدالحسین صدر - میرزا حبیب الله خان کمالوند . سید ابوالفتح . میرزا رضاخان حکمت . شیخ محمدعلی الموتی ثابت . حاج میرزا یحیی دولت آبادی . آقا سید حسن زاده . حاج آقا اسمعیل عراقی . فتح الله میرزا هرمزی . میرزا عطاء الله خان روحی . سلیم ایزدی . میرزا محمد حسین صدرائی . میرزا محمود خان وحید . هلی خان اعظمی . میرزا احمد خان شریعت زاده . دکتر حسین خان بهرامی . غلامحسین میرزا مسعود . میرزا عبدالعزیز مفتی . میرزا آقاخان دیوان بیگی محمد ولی میرزا فیروز . حبیب الله خان شادلو . میرزا محمد خان معتمدی . ارباب کبیر و شاهرخ . میرزا جواد خان خوئی . میرزا هلی خان خطیبی . آقا رضا تجدد . میرزا محمد تقی ذوالقدر . میرزا عبدالله پاشائی . میرزا سید حسن کاشانی . محمد تقی خان احمد اکبر میرزا . میرزا یوسف خان قائم مقام . میرزا محمدنجابت . حسنعلی خان فرمند . آقا سید حسن مدرس . میرزا هلی کازرونی . هانم آقا . رضا مهدوی . میرزا حسین خان اسفندیاری . دکتر آقایان . آقا سید ابراهیم ضیاء . میرزا صادق خان اکبر . دکتر ضیائی . شیخ الاسلام ملایری . امیر حسین خان - بختیاری . حاج میرزا علیرضا قهی . میرزا سید حسینخان زعیف . شیخ محمد علی - طهرانی . محمد ولی خان اسدی . حاج میرزا احمد خان اتابکی . طباطبائی دیبا . دکتر محمدخان مصدق . اسم مخالف - شیروانی

رئیس - آقایان موافقین لایحه وزیر عدلیه مطرح شود؟

معاون وزارت مالیه - بنده فقط دو فقره لایحه خواستم تقدیم کنم یکی مربوط است به حذف حقوق دکتر محمد خان شیخ و برقراری برای خرج تحصیل برای همشیره زاده اش یکی هم لایحه ایست برای اعزام نماینده در نمايشگاه فیلادلفی که در پنج شش ماه دیگر منعقد خواهد شد و برای محصولات و منسوجات تمام عالم تشکیل میشود

رئیس . بکمیسیون های مربوطه ارجاع خواهد شد

وزیر عدلیه بنده قبل از اینکه آقایان تشریف ببرند تشکرات خودم را از آقایان اعضاء محترم کمیسیون عدلیه عرض میفرمایم که حقیقه در این مدت خیلی بیش از آنچه انتظار بوده است گذراندم و قوانین مربوط به عدلیه اهتمام فرموده اند و حالا امیدوار هستم که در آتی تا یکدرجه با گذشتن قانون جزا و بعضی قوانین دیگر بتوانیم رفع نواقصی که موجود است فراهم بیاوریم

بدهم يك لایحه ایست راجع به بعضی مواد اصول معاسکات جزائی که تقدیم میکنم . رئیس - بکمیسیون عدلیه ارجاع می شود . معاون وزارت فواید عامه - لایحه يك نفر متخصص فرانسوی است برای مؤسسه باستور تقدیم میشود

رئیس - بکمیسیون خارجه و بودجه و فواید عامه ارجاع میشود آقای حائری - زاده . حائری زاده - راجع با استخدام مستخدم فرانسوی برای مؤسسه باستور چون بکمیسیون فواید عامه و خارجه مراجعه میشود دو شور دارد بنده تقاضای فوریت میکنم که يك شور بشود

رئیس - کمیسیون فواید عامه فقط در این باب باید اظهار نظر کند از حیث لزوم دعوم ازوم و اگر چنانچه آقایان متعاض می دانند به آنجا ارجاع نشود چون این يك موضوع خیلی کوچک است آنوقت يك شور خواهد شد

حائری زاده - قصد بنده هم اینست که يك شور بشود حالا هر شکلی که صلاح میدانند بنده هم عرض ندارم

رئیس - برای احتیاط اگر میخواهید باید رأی بگیریم ولی همه کافی نیست وزیر عدلیه - چون عده کافی نیست و بعضی از آقایان هم تشریف برده اند بنده استدعا می کنم لایحه که تقدیم شده است برای جلسه آتی اول دستور باشد و بعد هم استدعا میکنم لایحه مسویو پری را در جلسه آتی قرار بدهند

رئیس - آقای رهنما (اجازه)

رهنما - در دستور عرض داشتم

رئیس - آقای روحی

روحی - بنده میخواستم از آقایان تقاضا کنم لایحه دفع آفات حیوانی چیز مهمی است در جلسه آتی جز دستور نشود

رئیس - عجلتاً میشود رأی گرفت فقط پیشنهاد آقای وزیر عدلیه نسبت بآن ماده واحد که مجلس قبول کرد جز دستور ماده جلسه آتی است بدهم همان دستور سابق که مجلس معین کرده است نهایت اگر آقایان بخواهند دستور تجدید خواهد شد

جلسه آتی هم روز سه شنبه صماعت قبل از ظهر خواهد بود

(مجلس یکساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی

سید محمد تدین

منشی

منشی

م . شهاب

علی شهبایی

جلسه ۲۴۶ صورت مشروح مجلس روز سه شنبه سیزدهم بهمن ماه سنه يك هزار و سیصد و چهار مطابق هجدهم شهر رجب سنه يك هزار و سیصد و چهل و چهار ۱۳۴۴

مجلس دو ساعت قبل از ظهر بریاست آقای تدین تشکیل گردید

(صورت مجلس يك شنبه یازدهم بهمن ماه را آقای آقا میرزا شهاب قرائت نمودند)

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - بعد از تصویب صورت مجلس عرض دارم

رئیس - آقای رضوی

رضوی - قبل از دستور

رئیس - آقای دکتر آقاییان

دکتر آقاییان - بنده در دستور عرض دارم

رئیس - آقای حائری زاده

حائری زاده - بنده هم در دستور عرض دارم

رئیس - آقای عراقی

عراقی - در دستور عرض دارم

رئیس - آقای شوشتری

شوشتری - عرضی ندارم

رئیس - آقای افسر

محمد هاشم میرزا افسر - بنده راجع به دستور پیشنهادی تقدیم کردم

رئیس - آقای رهنما (اجازه)

رهنما - بنده هم در دستور عرض دارم

رئیس - نسبت بصورت مجلس اعتراضی نیست؟

(اظهاری نشد)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد جمعی از نمایندگان - دستور

رئیس - وارد دستور شویم؟ جمعی از نمایندگان - بلی

رئیس - آقای دکتر آقاییان (اجازه)

دکتر آقاییان - بنده خواستم نظر آقایان را جلب کنم که حتی الامکان باید آکوش کرد که لوایح در این آخر مجلس بگذرد.

زیرا لوایح مهمی از قبیل لایحه دیون دولتی و الفاء باج راهها و لایحه تجدید نظر در قانون استخدام و امثال آنها هست که باید بگذرد و تصور میکنم تمام آقایان هم فکرتان این است که این لوایح بگذرد و با این ترتیب تصور نمیکنم ما موفق به گذراندن تمام آنها بشویم

از این جهت بنده خواستم پیشنهاد

کنم که یکی از این لوايح امروز جزه دستور شود و بگذرد و فردا سر يك جلسه مخصوصی براي اين كار تشكيل شود و لوايحي كه اهميتش زياد تر است براي دستور معين كنيم كه بتوانيم زودتر آنها را بگذرانيم و فعلا تقاضا ميكنيم لايحه ديون دولتي جزه دستور امروز بشود

رئيس - جزه دستور هست آقای حائري زاده

(اجازه)

حائري زاده - بنده كتيبه عرض کرده ام كه لايحه خط آهن از كميسيون فواید عامه راپورتش آمده است - اگر آنرا در درجه درجه اول دستور قرار دهيم خيلي مناسب است

رئيس - راجع به لايحه خط آهن كميسيون خارجه هنوز راپورتش را نمانده است ممكن است كميسيون خارجه زودتر تشكيل شود و راپورتش را كه داد جزه دستور ميشود

آقای هراتي (اجازه)

هراتي - بنده پيشنهادي هم تقديم كردم ام كه خير كميسيون فواید عامه كه يك ماده هم بيشتر است راجع بواگذاري حق تقدم امتياز چراغ برق اصفهان به ميرزا فضل الله خان دهش جزه اول دستور شود يك رأي هم بيشتر ندارد

رئيس - آقای آقا سيد بقوب (اجازه)

آقا سيد بقوب - بنده خواستم عرض كنم آقایان با اينكه خيلي شوق دارند كه لوايح زودتر بگذرد در صورتيكه دستور قبلا معين شده است خوب است همان دستور تعقيب شود

بنده معتقدم اول لايحه وزارت عدليه و بعد از آن چيزي را كه آقای عراقي راجع بچراغ برق اصفهان فرمودند تصويب كنيم و بهمين ترتيب پيش برويم

رئيس - رأي گرفته ميشود به پيشنهاد آقای عراقي و دولت آبادي آقایاني كه تصويب ميكنند قيام فرمايند (اغلب قيام نمودند)

رئيس - تصويب شد - خبر كميسيون فواید عامه راجع بچراغ برق اصفهان فرائت ميشود

(بشرح آتي خوانده شد)

ماده واحده - تاروقي كه آقای ميرزا فضل الله خان دهش روشنائي هر اصفهان را بوسيله چراغ برق باشرابطي كه مشارالیه از حيث استعداد كارخانه و تاريخ تاسيس آن و مدت روشنائي و قيمت فواید الكتريك و شرايط فني كارخانه و سيم كشي و نصب يابه ها و فراهم كردن لوازم چراغ وغيره تقبل نموده تصدي نمايد در موقع اعطاي امتياز انحصاري تاسيس چراغ برق در اصفهان در تساوي شرايط حق تقدم باميرزا فضل الله خان

رئيس - آقای آقا سيد بقوب بنده يك تبصره دارم و آن اينست كه اين حقي را كه مجلس و دولت بوسيله خدمات ميرزا فضل الله خان دهش باو ميدهد قابل انتقال نيست

حالا اگر آقای مخبر قبول ميكنند كه هيچ والا پيشنهاده بكنم كه اين حق قابل انتقال نيست

رهنامه مخبر كميسيون - البته آقای آقا سيد بقوب نمايندگان محترم متوجه اساس اين قضيه هستند

اين حق تقدم را كه مجلس باين شخص داده بيشتر - عرض اين شخص ما بنين هائي كه دارد بكار مي اندازد

اگر مقصود ايشان انتقال بخارج است مانعي ندارد و بنده هم مي توانم قبول ميكنم كه نمي تواند انتقال بخارج بدهد

ولي راجع به داخله ممكن است بورات خودش انتقال پيدا كند با اتباع داخله انتقال بدهد

رئيس - آقای هدي (اجازه)

هدي - بنده تصور ميكنم اين حق تقدم نهنانست

امتيازات وايد است مگر اينكه مدتي براي اين حق تقدم معين شود زيرا اينجا نوشته شده است در موقع اعطاي امتياز انحصاري تاسيس چراغ برق در اصفهان در صورت تساوي شرايط حق تقدم باميرزا فضل الله خان مزبور خواهد بود

ملاحظه فرمائيد يك كسي با يك شرايطي اين امتياز را بگيرد و مدتي با وزارت فواید عامه بآول نظر كرد و آمد مجلس - مجلس هم پذيرفت آنوقت تازه ميرزا فضل الله خان مي گويد خود من با اين شرايط قبول مي كنم و اين هيچ نمي شود

بعقيده بنده اگر ماه سال يا ۱۰ سال براي اين شخص حق تقدم قابل شويم آنوقت مي شود گفت اين حق تقدم است و الا اين يك سابقه خواهد شد كه هر كس يك حق تقدمي پيشنهاده مي كند و از مجلس مي كيرد و راحت مي نشيند و مي گويد مطابق تصويب مجلس اين حق باين است و هر وقت هم كسي آمد و پيشنهاده داد مدتي زحمت كشيده و از مجلس هم گذشت آنوقت آنكه حق تقدم دارم مي آيد مي گويد من خود قبول ميكنم در اينصورت مراجعه و داشته است باينكه بيايم مدتي بخود زحمت بدهم و بالاخره بتيجه نداشته باشد؟

اين است كه بنده پيشنهاده ميكنم كه ۱۰ سال براي اين حق تقدم معين شود

رئيس - آقای كازروني (اجازه)

كازروني - گمان مي كنم آقای رئيس التجار خيلي زياد وقت نغرموندند اين يكجيز همي نسبت كليه افراد مردم مجاز هستند بطور تجارت و معاملات هايدي نه بطور انحصار كارخانجات بملكوت وارد كنند و هيچ منفي براي هيچ يك از افراد مردم نيست

در اينجا هم هيچ اشكالي نيست اين آدم در تحت همين عنوان مي خواهد كارخانچاني كه وارد کرده است بكار ببندازد و رعایت اين خدمات اين قبيل اشخاص هم براي بهودي احوال ملكوت و اوضاع اقتصادي لازمست

باين جهت پياس خدمات او اين حق تقدم را مجلس باو ميدهند ۱۰ كريك كسي ديگر پيدا شد كه پيشنهاده بوزارت فواید عامه داد كه من امتياز چراغ برق را با فلان شرايط مي خواهم

آنوقت وزارت فواید عامه باين شخص كه حق تقدم دارد مراجعه مي كند و گويد يك همچو پيشنهاده آمده است با اين شرايط آيا توفيق ميكني يا نه؟

اگر قبول كرد باو مي دهند و الا باين كسيكه پيشنهاده داده است ميدهند - من نمي دانم چه اشكالي دارد؟ كه آقای رئيس التجار مخالفتي كنند

جمعي از نمايندگان غذا كرات كافي است

رئيس - پيش نهاي آقای ياساني فرائت ميشود

بنده پيشنهاده مي كنم در سطر پنجم ماده واحده قبل از اصفهان و در آخر ماده فقط نوشته شده است (اصفهان) و اگر شهر جلو آن نباشد تمام حوزه اصفهان از قبيل اردستان - نجف آباد و اين هارا شامل مي شود

اگر مقصود اينست كه در تمام اصفهان حتى مرده و قصبه هم حق تقدم چراغش را باين شخص واگذار شود آن امر درست عليه و او اگر مقصود شهر اصفهان است بايد معلوم شود

مخبر - در قسمت اظهارات آقای ياساني ممكن است در آخر ماده قبل از اصفهان كده شهر اضافه شود

رئيس - پيشنهاده آقای هدي (اينطور خوانده شد)

بنده پيشنهاده مي كنم براي حق تقدم ده سال مدت معين شود

هدي - بنده از اين خبر كميسيون درست چيزي ملتفت نميشوم

اگر مقصود آنطور است كه آقای كازروني فرمودند كه وقتي بكنم پيشنهاده بوزارت فواید عامه داد و وزير فواید

عامه باين شخص مراجعه مي كند عبارت ماده را طوري مي نويسد كه اين مقصود را ميرساند آنوقت بنده هم موافقت ميكنم و پيشنهاده خود را مسترد مي كنم و اگر عين عبارت باشد عقيدتم اينست ده سال مدت معين شود حالا بنده است بنظر آقای مخبر ياد سال را معين كنيد يا همانطور كه آقای كازروني توضيح دادند عبارت را اصلاح كنند

رئيس - ماده واحده اينطور كه نوشته شده است مقصود ما را تا عين مي كند زيرا وزارت خانه مربوطه ناچار است كه شرايط را به طرف ابلاغ كند و بعد بياورد به مجلس

مهدوي - اينجا در موقع امتياز نوشته شده است - آقای شيرواني (اجازه)

شيرواني - بنده لازم است تا اندازه آقای مهدوي را از سابقه اين امر مسيق كنيم و گمان ميكنم خود ايشان قانع شوند

اولا اين ميرزا فضل الله خان مدتي زحمت كشيده تا اجازة تاسيس چراغ برق را در اصفهان گرفته است

سابقا در وزارت فواید عامه معمول نبوده كه اجازة انحصاري بگيرند ولي حالا معمول شده است به اين جهت اين شخص زحمتي كشيده تا اين اجازة را گرفته و پس از گرفتن اجازة وسائل تاسيس چراغ را در اصفهان فراهم کرده است و او كراين حق تقدم بگذرد شايد تا چهل روز ديگر ميتواند به اصفهان چراغ بدهد

اگر نظر آقایان اين است كه اگر يك كسي آمده و يك شرايط بهتري پيشنهاده كرد به او امتياز بدهند آنوقت تمام وسايلي كه ميرزا فضل الله خان دهش فراهم کرده است توقيف ميشود براي اينكه ديگري پيشنهاده نكرد است

در صورتيكه اين شخص فعلا با اين امتيازي كه گرفته است ميتواند در اصفهان كارخانه چراغ برق را رابيندازد و اگر هم كسي آمده پيشنهاده بهتري داده ممكن است با آن شخص داخله مذاكره شوند و بپيوند اگر واقعا با ترتيب و شرايط بهتري ميتواند وسائل چراغ برق را فراهم كند آنوقت به ميرزا فضل الله خان مراجعه ميكنند اگر قبول كرد بخود او واگذار ميكنند و الا بنده بنديان شخص كه پيشنهاده کرده است

اما راجع به مدت كه فرمودند در كميسيون هم يك همچو پيشنهاده شد و بنده عرض كردم اين هم براي ميرزا فضل الله خوب نيست و هم براي دولت براي ميرزا فضل الله شان خوب نيست

زيرا هميشه متزلزل است كه مدتش تمام ميشود و براي دولت خوب نيست زيرا

ممكن است بعد از سه چهار سال ديگر يك كسي بايد و پيشنهاده با شرايط بهتري بدهد و باين ترتيب كار روشنائي اصفهان عقب مي افتد

فعلا اين حق را به ميرزا فضل الله خان ميدهيم هر وقت يك كسي پيشنهاده بهتري داد و ميرزا فضل الله خان قبول نكرد باو ميدهند - اين است كه بنده موافقت ميكنم بگذرد

مخبر - اين مسئله در كميسيون هم مذاكره شد و نظر كميسيون همان بود كه آقای شيرواني توضيح دادند و چون نظير همين پيشنهاده آقای مهدوي در كميسيون هم شد و كميسيون رو كرد اين است كه بنده نيتوانم قبول كنم

رئيس - رأي گرفته ميشود پيشنهاده آقای مهدوي آقایانيكه قابل توجه ميديانند قيام فرمايند (معمود بخواستند)

رئيس - قابل توجه نشد - پيشنهاده آقای طهراني (اينطور خوانده شد)

اين بنده پيشنهاده مينمايم كه قبل از (در صورت تساوي شرايط) (در دفعه اولي) اضافه شود

طهراني - اين عبارتي كه اينجا است بنظر بنده اگر آقایان در دست دقت فرمايند ملتفت ميشوند

اينجا نوشته است كه پس از اينكه اين مقدمات تهيه شد در موقع اعطاي امتياز انحصاري تاسيس چراغ برق در اصفهان در صورت تساوي شرايط حق تقدم با ميرزا فضل الله خان مزبور خواهد بود

موقع اعطاي امتياز انحصاري حالا است با اينكه مي سال ديگر هم كه دولت بخواند امتياز بدهد باز ميرزا فضل الله شان مقدم است شصت سال ديگر هم هيچطور؟

البته بايد معين شود كه تا چه سال با پنجاه سال اين حق با ميرزا فضل الله خان است - كه پس از آنكه خانه پيدا كرد اين حق از اوسلب شود و الا الي الابد حق تقدم براي ميرزا فضل الله خان باشد

خوب نيست و از اينس عبارت اينطور استفاده ميشود در صورتيكه مقصود اين نيست

مخبر - بنده باز بنظر مجلس واگذار ميكنم

رئيس - رأي گرفته ميشود بقابل توجه بودن اين پيشنهاده آقایانيكه تصويب ميكنند قيام فرمايند (كسي قيام نكرد)

رئيس - پيشنهاده آقای شيرواني فرائت ميشود

(باين مضمون خوانده شد)

بنده پيشنهاده ميكنم - بعد از كده شهر اضافه شود و حومه

شيرواني - اگر ماده بحال خود باقي بود بنده عرضي نداشتم بولي چون پيشنهاده آقای ياساني را آقای مخبر كميسيون قبول كردند لذا بايد بنده توضيح عرض كنم كه اولاً از قرازي كه متفحص آلماني براي خود بنده گفته اين كارخانه متجاوز در سي هزار چراغ خواهد داد و بنده هم ممكن است زيادتر چراغ بدهد و چون شهر اصفهان فعلا اين قدر ها احتياج ندارد

مخبر - اين مسئله در كميسيون هم مذاكره شد و نظر كميسيون همان بود كه آقای شيرواني توضيح دادند و چون نظير همين پيشنهاده آقای مهدوي در كميسيون هم شد و كميسيون رو كرد اين است كه بنده نيتوانم قبول كنم

رئيس - رأي گرفته ميشود پيشنهاده آقای ياساني (اينطور خوانده شد)

اين بنده پيشنهاده مينمايم كه قبل از (در صورت تساوي شرايط) (در دفعه اولي) اضافه شود

طهراني - اين عبارتي كه اينجا است بنظر بنده اگر آقایان در دست دقت فرمايند ملتفت ميشوند

اينجا نوشته است كه پس از اينكه اين مقدمات تهيه شد در موقع اعطاي امتياز انحصاري تاسيس چراغ برق در اصفهان در صورت تساوي شرايط حق تقدم با ميرزا فضل الله خان مزبور خواهد بود

موقع اعطاي امتياز انحصاري حالا است با اينكه مي سال ديگر هم كه دولت بخواند امتياز بدهد باز ميرزا فضل الله شان مقدم است شصت سال ديگر هم هيچطور؟

البته بايد معين شود كه تا چه سال با پنجاه سال اين حق با ميرزا فضل الله خان است - كه پس از آنكه خانه پيدا كرد اين حق از اوسلب شود و الا الي الابد حق تقدم براي ميرزا فضل الله خان باشد

خوب نيست و از اينس عبارت اينطور استفاده ميشود در صورتيكه مقصود اين نيست

مخبر - بنده باز بنظر مجلس واگذار ميكنم

رئيس - رأي گرفته ميشود بقابل توجه بودن اين پيشنهاده آقایانيكه تصويب ميكنند قيام فرمايند (كسي قيام نكرد)

رئيس - پيشنهاده آقای شيرواني فرائت ميشود

(باين مضمون خوانده شد)

بنده پيشنهاده ميكنم - بعد از كده شهر اضافه شود و حومه

ايشان نقل مدن نيست و از مسائل فامش اينست

مقصود يك حق تقدم است كه بايد باو داده شود

ميفرمايند در صورت حق تقدم بايد باو داده شود كه يك پيشنهاده هم در مقابل پيشنهاده آورده شود از اين عبارت ايشان همچو معلوم ميشود كه بايد هميشه يك پيشنهاده راجع بامتياز انحصاري در وزارت فواید عامه از طرف او موجود باشد والا اين آدم كه خبر ندارد كي پيشنهاده داده و كي نداده

بنده فرضاً رفته بوزارت فواید عامه و اطلاع دادم كه من فلان پيشنهاده را راجع بچراغ برق دادم البته وزارت فواید عامه بايشان اطلاع ميدهد كه همچو پيشنهاده رسيده

اگر ايشان عين اين پيشنهاده را قبول كردند كه بقول ايشان داده ميشود و اگر قبول نكردند صاحب پيشنهاده ميدهد والا او كه غيب نميدانند كي پيشنهاده داده كه او هم پيشنهاده بدهد و اين مسئله اينقدر ها اهميت ندارد كه ما وارد مذاكره و فلسفه بشويم

رئيس - آقای مخبر عقيدت كميسيون چيست؟

مخبر - بفرمائيد يك مرتبه قرائت كنند (مجدداً بشرح سابق قرائت شد)

رئيس - خوب بود قيد ميكرديد كه در كجاي اين ماده نوشته شود

افسر - در همانجا كه حق تقدم نوشته شده است

مخبر - لازم است عرض كنم اظهاراتي كه آقای افسر كردند با اين پيشنهاده يك قدرتي فرق دارد - چون اين عبارت يك قدرتي مجمل است و اگر بنا شود هيچطور قبول كنم اسباب زحمت مي شود يعني اصل كار را موقوف نگاهدارند

در هر حال اين پيشنهاده خوب است اصلاح شود يا خودشان اصلاح كنند يا براي بنده بفرستند تا اصلاح كنم

افسر - بسيار خوب

رئيس - تبصره پيشنهاده آقای حائري زاده فرائت ميشود

(بشرح آتي خوانده شد)

بنده پيشنهاده مي كنم - تبصره ذيل ضميمه ماده شود

تبصره - مدت - حق تقدم ميرزا فضل الله خان دهش بيست سال خواهد بود

رئيس - آقای حائري زاده (اجازه)

حائري زاده - ما ها گاهي جنبه حسن ظان مان بقدرتي غلبه ميكنند كه اصل را زير پا ميگذاريم!

هميشه در مجلس مذاكره ميكنيم كه

که موجب تدوین این لایحه فراهم شود.
برای اینکه این شخص مراجعه کرده بود بیرون تیز و در نتیجه مذاکراتی که از نظر اصول فنی و تخصصی غیرمردم با اعضا تیز کردیم معلوم شد که اینکار بی موقع شده است و حکم هم بجهت این شخص صادر خواهد شد.

این جمله را هم عرض کنم که بنده در این مطلب که عرض میکنم هیچ نظر خصوصی ندارم حتی رئیس هم که فعلا در محکمه تجارت است بنده کمال خصوصیت را با او دارم ولی بالاخره باید این را فکر کرد که استقلال قوه قضائیه با آنچه اراده اشخاص آنهم اشخاصی که متهم هستند واقع نشود.

بالاخره افرادی که نسبت با آنها خواسته اند انجام وظیفه کنند دچار مضطرب و سختی شوند و باید با این فکر مقاومت و استقامت کرد.
یکی از خلاف کارهایی که سابقاً شده است و خیلی جالب تأسف است بازن باب مقدمه عرض می کنم مسئله عزل فاضل خانگالی مستشار دیوان نیز است که آنهم در تحت همین قبیل تأثیرات واقع شده است.

یک قاضی که بموجب قانون اساسی مستقل است آنهم قاضی که هزار نفر جوان ایرانی در سایه تربیت اوصاحب معلومات شده اند و حقیقت آدم پاکدامنی است او را هم تحت همین قبیل تأثیرات برداشته اند و این لایحه مخصوصاً متشاه ساختن این در صورتیکه دوسه سال است وزارت عدلیه متوجه باین مسئله بوده از سابق هم شکایت شده و البته وزارت عدلیه قابل توجه ندانسته است.

علی ایچاز بنده عقیده این است که ملاقات باید این عقیده را داشته باشیم که اگر یک افرادی در حین انجام وظیفه صادقانه میخوانند خدمتی بکنند بدون اینکه قصد غرضی داشته باشند و مصارف شدن یا جرائمی که دیگران مرتکب شده اند و نتیجتاً الزام اجبار قانونی مجبور بوده اند آن اشخاص را تعقیب کنند اینها دیگر نایستی دچار یک مجازات هائی که زندگانی و حیات آنها را تهدید میکند بشوند.

این مقدمه بود که عرض کردم و اما از نقطه نظر قانون و سوابق آن در ملک البته هر قانونی را مادامیکه ضرری از اشخاص مترتب نشود باید صحیح و مرتب شناخت و همین محکمه تجارت در وقتی که قانون تشکیلات عدلیه را نوشته اند رتبه رئیس آن مساوی بوده است با رتبه رئیس شعبه ابتدائی و این سابقه اولاً تا امروز هیچ ضروری بتشکیلات عدلیه و تشکیلات محکمه تجارت و مؤسسات فرعی آن متوجه نکرده

است و بلکه قاعده اینطور اقتضا میکند بواسطه اینکه تفاوت در امور حقوقی یک معلومات متوسط تری لازم دارد.
بالاخره برای اینکه مرجع پیش از حدیث عدم بیشتر است خودش میتوانست فلسفه باشد که بگوئیم رئیس محکمه ابتدائی باید یک درجه بالاتر از رئیس محکمه تجارت باشد.

تائید قیاس بین این دو اساساً غلط است. این یک محکمه اختصاصی است آن یک محکمه عمومی و بآن دلالتی که رئیس محکمه ابتدائی رتبه شش با هفت را دارد بهمان دلیل هم رئیس محکمه تجارت باید داشته باشد این را نمی توان موجه دانست بجهت اینکه این دو محکمه را نمی توان با یک دیگر طرف قیاس قرار داد و بر فرض هم که طرف مقایسه باشد نظر بسوابق و عالی که در کاپیتانهای سابق مخصوصاً در زمان وزارت عدلیه حضرت آقای مشیرالدوله تشخیص داده شده بود مصالحت همین است که رئیس محکمه تجارت یک رتبه پایین تر از رئیس محکمه ابتدائی باشد و این سابقه هم هیچ ضرر متوجه هیچ معلی نمیکند.

ولی این لایحه از این نقطه نظر تدوین شده است که چون رئیس محکمه تجارت سابق دارای این رتبه نیست و اگر دیوان عالی تیز این عمل خلاف قانون را که فقط برای تعقیب یک اشخاصی که پول مردم را گرفته بودند و خورده بودند واقع شده نفس کند و حکم کند که این آدم را بدون جهت برداشته اند و آن عملیات را ترتیب اثر ندهند بگویند چون بموجب قانون جدیدیکه در مجلس گذشته است ریاست محکمه تجارت باید دارای این رتبه باشد و شما این رتبه را ندارید.

در حال سوابق این مسئله این است که عرض کردم و هیچ غلط مشروع و موقوف قانونی هم برای این مسئله نیست و آقایان نمایندگان محترم بالاخره باید در مقابل این جزئیات استقامت داشته باشند که برای یک قاضی که موافق اصول باید ملت و مملکت طرفدارش باشد برای همان وظیفه که انجام کرده است و گفته است چرا ایو هزارا گرفته اند و خورده اند پول ارباب جمشید بطلبکارهای او داده نشده است حاضر شوند که یک چنین لایحه را تدوین نمایند. باین وسیله برزندگانی و حیات او حمله کنند.

بنده اساساً مخالفم که این لایحه اصلاً در مجلس شورای ملی قابل مذاکره باشد.
وزیر عدلیه بنده هیچ منتظر نبودم که

آقای شریعت زاده در موقوف طرح این لایحه داخل شوند در یک مسائل خصوصی و یک مسائل خارجی که هر یک از این اظهاراتی که فرمودند بنوبه خودش محکمه می خواهد رسیدگی و تحقیق می خواهد و البته پس از رسیدگی در نتیجه هر کس که محکوم شد باید به مجازات خودش برسد و بعداً قانون خواهد گذشت و هیچ محتاج نیست که دیگر آقایان وقت مجلس را یک مدتی برای اینگونه مذاکرات تلف کنند و ممکن است از مجرای خودش مراجع بفرمایند و در نهایت وقت رسیدگی و محاکمه شود هر کس که خلاف قانون کرده است مجازات شود.
دیگر اینکه در بین اظهارات خودشان یک نسبتی هم به بنده دادند که بنده در تحت تأثیر یک عوامل خارجی (با اینکه اول خیال کرده بودم رئیس محکمه تجارت را بجای خودش برگردانم) بعد فلان طور کرده ام.
ولی بنده عرض می کنم در تحت تأثیر هیچ عامل خارجی اینکار را نکرده و از عقیده ام هم منصرف نشده ام و بنده شاید خوب امتحان داده باشم که هیچ عوامل خارجی در من تأثیر ندارد و تأثیر هم نمی کند.
بنده اگر فرضاً بعقیده جناب عالی یک کس خلاف قانون کند (در صورتی که عقیده خود من هم اینست که هر کس مرتکب خلاف قانون بشود باید مجازات شود) هیچ علت ندارد که بنده هم مرتکب خلاف قانون بشوم.
بنده مقام قضات را در جای خودشان ثابت و لا یشتر می دانم و تا موقعی که یک محکمه هم حکمی ندهد امکان ندارد که از قلم یا دست بنده حکمی جاری شود که یک قاضی را قبل از اینکه محکوم بشود تعقیب بدهند.

و هیچ محکمه هم بر علیه او رای نداده است مزلوش کمترین کس دیگر را جایش بگذارم.
بنده اطمینان میدهم با آقایان که این قانون روی این نظر هائی که آقای شریعت زاده فرمودند تدوین نشده است بلکه خدا شاهد است از روی نهایت احتیاج است چون باید یک قانونی که از مجلس میگردد آنرا بوقع عمل بگذارند و در موقع عمل نواقض را متوجه بشوند و آنوقت آن نواقض را به مجلس پیشنهاد کنند و در ضمن عمل این قانون فلان تقصیر دارد و البته مجلس هم رفع میکند. این مسئله هم همینطور است.

محکمه تجارت یک محکمه قدیمی است و از روی احتیاج معلوم شده است که لازم است این پیشنهاد را به مجلس بکنند.
حالا آقایان رای نمیدهند نه مندرلی بنده اطمینان میدهم که مسائل خصوصی و شخصی ابتدا درین نبرده است.
بعضی از نمایندگان معافا کرات کافی است.
یاسائی - بنده با کفایت مذاکرات مخالفم.
رئیس - بفرمایید.
یاسائی - بالاخره در نتیجه مذاکراتی که شد بنده متقاعد این لایحه را تقبل می کنم و وزارت عدلیه چه منافی دارد و از نقطه نظر منافع عمومی چه فوایدی را جلب دجه مضاری را دفع می کنند؟
بنابراین خوب است آقای معاون یک توضیحاتی بدهند تا ما فلسفه این لایحه را بفهمیم.

بنده مقام قضات را در جای خودشان ثابت و لا یشتر می دانم و تا موقعی که یک محکمه هم حکمی ندهد امکان ندارد که از قلم یا دست بنده حکمی جاری شود که یک قاضی را قبل از اینکه محکوم بشود تعقیب بدهند.

بنده مقام قضات را در جای خودشان ثابت و لا یشتر می دانم و تا موقعی که یک محکمه هم حکمی ندهد امکان ندارد که از قلم یا دست بنده حکمی جاری شود که یک قاضی را قبل از اینکه محکوم بشود تعقیب بدهند.

بنده مقام قضات را در جای خودشان ثابت و لا یشتر می دانم و تا موقعی که یک محکمه هم حکمی ندهد امکان ندارد که از قلم یا دست بنده حکمی جاری شود که یک قاضی را قبل از اینکه محکوم بشود تعقیب بدهند.

بنده مقام قضات را در جای خودشان ثابت و لا یشتر می دانم و تا موقعی که یک محکمه هم حکمی ندهد امکان ندارد که از قلم یا دست بنده حکمی جاری شود که یک قاضی را قبل از اینکه محکوم بشود تعقیب بدهند.

تجارتی است که نوشته شده و مطابق آن قانون یک وظایفی برای رئیس محکمه تجارت قائل شده اند.
البته برای اجرای آن قانون بکنفر شمس و وزیده و مجرب تری لازم است و اجرای قانون تجارت البته مستلزم اینست که رئیس محکمه تجارت بکنفر آدمی باشد که نسبتاً لایق باشد چنانچه تا بحال که قانون تجارت نبود هیچوقت بکنفر لایحه نبقا نه بودند و الان چیزی که باعث تقدیم این پیشنهاد شده است همان تصویب قانون تجارت است که شروع به اجرای آن شده است و در موقع شروع اجرای آن اینطور بنظر آمده است که باید بدست اشخاص لایق و با رتبه بالاتری اجرا شود اما اینکه فرمودند در لایات چه میشود در این جا درست دقت فرمودند مثلا در مشهد اگر محکمه ابتدائی درجه دو را بگذارد البته مجبور نیستند که محکمه تجارت آنجا را درجه دو قرار بدهند ممکنست یک درجه پست تر قرار دهند.
اینست که این رعایتها شده و در جات محکمه تجارت در نقاط مختلفه از نقطه نظر اهمیت محل معین و تشکیل خواهد شد.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - رای می گیریم. کفایت مذاکرات.
شریعت زاده - بنده مخالفم.
رئیس - آقای یاسائی مخالف بودند و اظهار نمودند چرا رعایت نظام نامه را نمی فرمائید؟ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات. آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود بشورتهائی در این لایحه آقایانی که موافقت قیام فرمایند.
(اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد بقدر چند دقیقه تنفس داده می شود.
جمعی از نمایندگان - صحیح است (در این موقع (تیم ساعت قبل از ظهر) جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نکرده شد)
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین - منشی - شهاب - ع - خطیبی

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - رای می گیریم. کفایت مذاکرات.
شریعت زاده - بنده مخالفم.
رئیس - آقای یاسائی مخالف بودند و اظهار نمودند چرا رعایت نظام نامه را نمی فرمائید؟ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات. آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود بشورتهائی در این لایحه آقایانی که موافقت قیام فرمایند.
(اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد بقدر چند دقیقه تنفس داده می شود.
جمعی از نمایندگان - صحیح است (در این موقع (تیم ساعت قبل از ظهر) جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نکرده شد)
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین - منشی - شهاب - ع - خطیبی

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - رای می گیریم. کفایت مذاکرات.
شریعت زاده - بنده مخالفم.
رئیس - آقای یاسائی مخالف بودند و اظهار نمودند چرا رعایت نظام نامه را نمی فرمائید؟ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات. آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود بشورتهائی در این لایحه آقایانی که موافقت قیام فرمایند.
(اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد بقدر چند دقیقه تنفس داده می شود.
جمعی از نمایندگان - صحیح است (در این موقع (تیم ساعت قبل از ظهر) جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نکرده شد)
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین - منشی - شهاب - ع - خطیبی

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - رای می گیریم. کفایت مذاکرات.
شریعت زاده - بنده مخالفم.
رئیس - آقای یاسائی مخالف بودند و اظهار نمودند چرا رعایت نظام نامه را نمی فرمائید؟ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات. آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود بشورتهائی در این لایحه آقایانی که موافقت قیام فرمایند.
(اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد بقدر چند دقیقه تنفس داده می شود.
جمعی از نمایندگان - صحیح است (در این موقع (تیم ساعت قبل از ظهر) جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نکرده شد)
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین - منشی - شهاب - ع - خطیبی

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - رای می گیریم. کفایت مذاکرات.
شریعت زاده - بنده مخالفم.
رئیس - آقای یاسائی مخالف بودند و اظهار نمودند چرا رعایت نظام نامه را نمی فرمائید؟ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات. آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود بشورتهائی در این لایحه آقایانی که موافقت قیام فرمایند.
(اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد بقدر چند دقیقه تنفس داده می شود.
جمعی از نمایندگان - صحیح است (در این موقع (تیم ساعت قبل از ظهر) جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نکرده شد)
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین - منشی - شهاب - ع - خطیبی

جلسه ۲۴
صورت شرح مجلس پنجم
۱۳۰۴ مطابق بیستم رجب سنه ۱۳۴۴
مجلس دوساعت قبل از ظهر ریاست آقای تدین تشکیل گردید.
صورت مجلس سه شنبه سیزدهم بهمن ماه را آقای آقامیرزا شهاب قرائت نمودند.
رئیس - آقای رضوی (اجازه)
رضوی - قبل از دستور عرض دارم.
رئیس - آقای یاسائی (اجازه)
یاسائی - در دستور عرض دارم.
رئیس - آقای کلزونی (اجازه)
کلزونی - در دستور عرض دارم.
رئیس - آقای شوشتری (اجازه)
شوشتری - عرضی ندارم.
رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)
حائری زاده - آقای طاهری را دیدم غائب بی اجازه نوشته اند در صورتی که ایشان سه ماهه اجازه داشتند در وسط اجازه شان برای کار مجلس مؤسسان آمدند به طهران و مراجعت کردند و هنوز وقت ماهشان منقضی نشده است خواهش می کنم اصلاح فرمایند و غائب با اجازه نوشته شود. در دستور هم عرض دارم در موقع عرض میکنم.
رئیس - این یک موضوعی است که باید حل شود که اگر کسی اجازه خواست و قبل از انقضای مدت اجازه بطهران آمد آیا آن اجازه اول که داشته است بحال خود باقیست یا لغو شده است بعد از حل این قسمت البته رعایت این مسئله خواهد شد. آقای رهنما (اجازه)
رهنما - در دستور عرض دارم.
رئیس - نسبت به صورت مجلس دیگر فرمایشی ندارید.
(بعضی گفتند: خیر)
رئیس - صورت مجلس تصویب شد.
جمعی از نمایندگان - دستور.
رئیس - آقای یاسائی نسبت به دستور فرمایشی داشتید؟
یاسائی - بلی.
رئیس - بفرمایید.
شیروانی - از ابتدای دوره پنجم تا امروز لایحه باین بدی به مجلس نیامده است و در موقع بنده عرض خودم را خواهم کرد. مسئله بودجه که در این مملکت

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - رای می گیریم. کفایت مذاکرات.
شریعت زاده - بنده مخالفم.
رئیس - آقای یاسائی مخالف بودند و اظهار نمودند چرا رعایت نظام نامه را نمی فرمائید؟ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات. آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود بشورتهائی در این لایحه آقایانی که موافقت قیام فرمایند.
(اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد بقدر چند دقیقه تنفس داده می شود.
جمعی از نمایندگان - صحیح است (در این موقع (تیم ساعت قبل از ظهر) جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نکرده شد)
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین - منشی - شهاب - ع - خطیبی

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - رای می گیریم. کفایت مذاکرات.
شریعت زاده - بنده مخالفم.
رئیس - آقای یاسائی مخالف بودند و اظهار نمودند چرا رعایت نظام نامه را نمی فرمائید؟ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات. آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود بشورتهائی در این لایحه آقایانی که موافقت قیام فرمایند.
(اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد بقدر چند دقیقه تنفس داده می شود.
جمعی از نمایندگان - صحیح است (در این موقع (تیم ساعت قبل از ظهر) جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نکرده شد)
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین - منشی - شهاب - ع - خطیبی

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - رای می گیریم. کفایت مذاکرات.
شریعت زاده - بنده مخالفم.
رئیس - آقای یاسائی مخالف بودند و اظهار نمودند چرا رعایت نظام نامه را نمی فرمائید؟ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات. آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود بشورتهائی در این لایحه آقایانی که موافقت قیام فرمایند.
(اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد بقدر چند دقیقه تنفس داده می شود.
جمعی از نمایندگان - صحیح است (در این موقع (تیم ساعت قبل از ظهر) جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نکرده شد)
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین - منشی - شهاب - ع - خطیبی

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - رای می گیریم. کفایت مذاکرات.
شریعت زاده - بنده مخالفم.
رئیس - آقای یاسائی مخالف بودند و اظهار نمودند چرا رعایت نظام نامه را نمی فرمائید؟ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات. آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود بشورتهائی در این لایحه آقایانی که موافقت قیام فرمایند.
(اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد بقدر چند دقیقه تنفس داده می شود.
جمعی از نمایندگان - صحیح است (در این موقع (تیم ساعت قبل از ظهر) جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نکرده شد)
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین - منشی - شهاب - ع - خطیبی

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - رای می گیریم. کفایت مذاکرات.
شریعت زاده - بنده مخالفم.
رئیس - آقای یاسائی مخالف بودند و اظهار نمودند چرا رعایت نظام نامه را نمی فرمائید؟ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات. آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است. رای گرفته میشود بشورتهائی در این لایحه آقایانی که موافقت قیام فرمایند.
(اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد بقدر چند دقیقه تنفس داده می شود.
جمعی از نمایندگان - صحیح است (در این موقع (تیم ساعت قبل از ظهر) جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نکرده شد)
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین - منشی - شهاب - ع - خطیبی

تصور میکنم مذاکره زیادی هم ندارد. اگر آقایان اجازه بفرمایند مطرح شود. بهدم قانون استخدام کشوری جزء دستور باشد.
برای اینکه در اول مجلس یک کمسیون مخصوصی برای اینکار تشکیل شد و دو سال است وقت اهداء کمسیون صرف اینکار شده و در خارج هم می بینم غالب آقایان نسبت به این موضوع اظهار علاقه می کنند.
بالاخره باید این راجحه دستور کرد و زحمات دوساله آقایان را همدار داد دیگر بسته بنظر آقایانست و پیشنهادی هم بنده کردم.
رئیس - آقای آقامیرزا شهاب (اجازه)
آقامیرزا شهاب - بنده برای اینکه وقت مجلس گرفته نشود بطور اختصار عرض میکنم سابقا پیشنهادی کرده بودم حالا هم پیشنهاد کرده ام یک تبصره مختصر است و چند دقیقه وقت بیشتر لازم ندارد. راجع بمرتبه حاجی علی بابا و گمان میکنم آقای یاسائی و خود مستخدمین مجلس هم که میخواهند قانون در باره آنها بگذرد حاضرند که این تبصره قبلا مطرح شود بعد قانون استخدام مستخدمین مجلس که بنده هم موافقم یک پیشنهادی هم در این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.

وزیر مالیه - لایحه نواقض و باج راهها که چند روز قبل عرض کردم خیلی مهم است و گمان میکنم خیلی لازم باشد که زودتر از این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.
وزیر مالیه - لایحه نواقض و باج راهها که چند روز قبل عرض کردم خیلی مهم است و گمان میکنم خیلی لازم باشد که زودتر از این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.

وزیر مالیه - لایحه نواقض و باج راهها که چند روز قبل عرض کردم خیلی مهم است و گمان میکنم خیلی لازم باشد که زودتر از این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.

وزیر مالیه - لایحه نواقض و باج راهها که چند روز قبل عرض کردم خیلی مهم است و گمان میکنم خیلی لازم باشد که زودتر از این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.

وزیر مالیه - لایحه نواقض و باج راهها که چند روز قبل عرض کردم خیلی مهم است و گمان میکنم خیلی لازم باشد که زودتر از این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.

وزیر مالیه - لایحه نواقض و باج راهها که چند روز قبل عرض کردم خیلی مهم است و گمان میکنم خیلی لازم باشد که زودتر از این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.

همه مردم مبتلا به آن هستند امید است بیشتر شود.
بعقیده بنده باید بودجه را در درجه اول دستور بگذارند بعد در درجه دوم این مسئله مطرح شود و الا وقت مجلس تلف خواهد شد.
رئیس - رای گرفته میشود. پیشنهاد آقای وزیر مالیه یعنی مطرح شدن لایحه راجع باج راهها آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.
(اغلب نمایندگان برخاستند)
رئیس - تصویب شد. خبر کمسیون قوانین مالیه راجع باین موضوع مطرح است. شورد در کلیات آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - موافقم.
رئیس - آقای دکتر مصدق.
دکتر مصدق خان مصدق - بنده در دستور عرض دارم.
رئیس - دستور معین شد لایحه الفها باج راهها مطرح است.
دکتر مصدق - بلی بنده در همین عرض دارم.
رئیس - بفرمایید.
دکتر مصدق - بنده خیلی متشکرم از اینکه دولت وسیله پیشنهاد این لایحه قانونی میخواند باجها و عوارض دیگری را که در نقاط مختلفه بلاد و قصبات از مال التجاره اخذ میشود و باک مالیاتی است که در ممالک متدنه امروز مرسوم نیست و جریان امور تجاری را باطلی و مخارج وصول آنرا هم زیاد و در مسافرت مسافرین و عابرین تاخیرات و مزاحمت هائی حاصل می کند نسخ نموده و از این تحمیلات گوناگون را به یک فقره مالیات ساده بعنوان مالیات راه از مال التجاره وارد و صادر در سرحدات اخذ نماید با موافقت کامل در موضوع. ناگزیرم از اینکه نظریات خود را نسبت بلایحه پیش نهادی عرض آقایان نمایندگان محترم برسانم.
در موقع اخذ باج راه هیچ امتیازی بین معمولات نیست بمباره اخیری حقوقی که از یک من طلاویا یک من چوب اخذ می شود مساویست.

وزیر مالیه - لایحه نواقض و باج راهها که چند روز قبل عرض کردم خیلی مهم است و گمان میکنم خیلی لازم باشد که زودتر از این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.

وزیر مالیه - لایحه نواقض و باج راهها که چند روز قبل عرض کردم خیلی مهم است و گمان میکنم خیلی لازم باشد که زودتر از این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.

وزیر مالیه - لایحه نواقض و باج راهها که چند روز قبل عرض کردم خیلی مهم است و گمان میکنم خیلی لازم باشد که زودتر از این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.

وزیر مالیه - لایحه نواقض و باج راهها که چند روز قبل عرض کردم خیلی مهم است و گمان میکنم خیلی لازم باشد که زودتر از این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.

وزیر مالیه - لایحه نواقض و باج راهها که چند روز قبل عرض کردم خیلی مهم است و گمان میکنم خیلی لازم باشد که زودتر از این موضوع کرده ام و گمان می کنم مخالفی هم نداشته باشد.

استفاده می کنند که از همده مالیات سنگین می توانند بر آید و اشیاء یروزن کم قیمت محتاج الیه عموم است در اینصورت مالیات باید طوری باشد که بر ضما و قرا فوق العاده تعییل نباشد ولی متأسفانه این اصل در لایحه مورد بهره کمال رعایت نشده .

مثلاً هیچ فرق بین منسوجات یتیمو کتانی با منسوجات ابریشمی و پشمی نگذارند و از تمام آنها مالیاتی بسویبه از قرار یک من یک قران اخذ می نمایند در صورتی که به موجب تعرفه گمرکی از منسوجات پشمی هر یک من هشت قران و از منسوجات یتیمه هر ده من دوازده الی ۲۵ قران مالیات اخذ می شود .

و نیز دواجات که از روی قیمت صدی پنج وساعت طلا که هر صدی دو تومان و نقره که هر صدی پنج قران کم کرد دارد و امثال آنها که زیاد است چون در لایحه مذکور نیست باالطبع مشمول اشیاء غیر مذکور فقره اول از ماده اول این لایحه می شود و بهر یک من ده شاهای مالیات تعلق خواهد گرفت .

آنچه را که عرض شد مربوط به مال التجاره ایست که وارد مملکت می شود در خصوص مال التجاره که از مملکت خارج می شود اساس تعرفه گمرک کر اینست که بطور عموم از صادرات حقی اخذ نشود مگر مال التجاره های مذکور در تعرفه گمرکی که نوداده قلم می باشد .

- (۱) حیوانات ذی روح
- (۲) انسام اسلحه
- (۳) روغن و سایر دهنیات خوراکی
- (۴) مشروبات
- (۵) حیوانات و کنسروهای خوراکی
- (۶) مواد نسجی ساخته نشده
- (۷) تریاک
- (۸) سنگهای قیمتی سوار کرده یا بیاده باضمم مروراید
- (۹) ماهی تازه یا خشک و یانه کین
- (۱۰) توتون

که نسبت باین مال التجاره مهم برای اینکه صادرات تشویق شود حقوق گمرکی معمولاً زیاد نیست مثلاً از یرنج می پوست پاک کرده هر ده من یا زده شاه و یرنجی که پوست نازک آن باقی مانده باشد هر ده من هفت شاه و یرنجی که پوست خارج داشته باشد هر ده من پنج شاه گمرک اخذ می شود در صورتی که در این لایحه هر گاه یرنج راجزو قلات یا حیوانات حساب نائیم باید یک من سه شاه و چنانچه مشمول اشیاء غیر مذکور باشد باید یک من ده شاه یعنی از یرنج

گرفته تقریباً معادل قیمت آن مالیات اخذ شود با اینکه یرنج یک مال التجاره ایست که غالباً از نقاط سرحدی به خارج حمل می شود و از منسوجات تصحیح راه استفاده می ندارد و بر فرض استفاده هم این مالیات فوق العاده بی تناسب و مانع صادرات است .

و نیز کتف که مال التجاره ایست از مازندران حمل می شود چون در این لایحه ذکر نمی دارد جز اشیاء غیر مذکور مابست و باید هر یک من ده شاه یعنی چند برابر قیمت خود مالیات باشد .

در خاتمه عرض میکنم که چون تعرفه گمرکی در هر مملکت از روی یک سطح مالیات عینی نوشته می شود و در موقع اجراء آن هر گاه بشکلاتی تصادف نکرده معلوم می شود عملی است اگر باید مالیاتی به فوریت وضع شود بنده بهتر میدانم که اساس وضع این مالیات همان تعرفه گمرکی باشد مثلاً یک عشر مالیات گمرکی بیشتر بعنوان مالیات را اخذ شود .

مثلاً اگر از کل صادرات و واردات مملکتی معادل یک عشر حقوق گمرکی بعنوان مالیات راه اخذ شود در اینصورت اگر عایدی گمرکات ما قریب ده ملیون باشد قریب یکت ملیون بدون خرج از این مالیات دولت عاید می شود و الا مقضی است که که در این لایحه دقت های لازم بعمل آمده تا هر مالیاتی که وضع می شود عملی و مفید و مطابق عدالت باشد .

وزیر مالیه - اساساً گمان می کنم در اظهاراتیکه آقای دکتر مصدق فرمودند با ترتیب مالیاتیکه امروز معمول است و در بین راهها و درج دروازه ها اخذ می شود مخالف هستند و گمان میکنم این راهبج کس نتواند منکر شود که این صورتی که امروز در راهها با مردم معامله می شود یک صورتیست که حقیقتاً از آن ادنی رعیت ناپزگترین اشخاص که عبور می کنند همیشه مورد زحمت و دچار صدماتی میشوند .

این قسمت گمان می کنم هیچ عمل اشکال و تردید نیست بنابر این اگر به صورت مجالس مجلس هم مراجعه شود از دوره چهارم و پنجم که خود بنده هم افتخار عضویت آن را داشتم ملاحظه خواهد شد که مکرر در این موضوع مذاکرات شد و مکرر از دولت تقاضا شد که یک ترتیبی این زحمت را از مردم مرتفع کنند .

پس از مطالعات بسیار برای اینکه این صدمات و زحمتیکه بردبار می شود مرتفع شود دولت در صدر آمد که یک صورت دیگری این مالیات ها گرفته شود

یعنی این خرج برای راهها و راهها و شهرها ها طوری گرفته شود که اسباب زحمت و اشکال نباشد .

راهی که بنظر دولت رسیده راهبست که بنظر بنده هم اسهل طرق است همین ترتیب است که بهیچ وجه اسباب زحمت مردم را اشکال مردم نخواهد بود .

پس در قسمت اولیه خود ایشان که اظهار مخالفت فرمودند همه قسم اظهار موافقت فرمودند که آن صورت باید یک صورت دیگری تبدیل شود اما در قسمت ثانی اینکه فرمودند خوبست این مالیات را روی گمرک بگذاریم ما نمیخواهیم تغییری در تعرفه گمرکی داده باشیم .

مقصود ما از این مالیات یک وجهی است که گرفته شود برای تسطیح راه ها و درست کردن راهها که حقیقتاً اولین قدمی است که مملکت باید برای اصلاح اقتصادی خودش بردارد .

و اگر راههای مملکت اصلاح نشود هیچ وقت ممکن نیست ما برای اصلاح اقتصادیات مملکت یک قدم برداشته باشیم و یک خدمتی کرده باشم امروز اگر دقت بفرمایید در همین یک دوساله که یک قدری راهها بهتر شده ملاحظه بفرمایید که امور مملکت از حیث اقتصاد و تجارت یک قدری بهتر شده و البته وقتی راههای مملکت درست شد اسباب راحت از حیث ارتزاق از حیث اقتصاد از سیب تجارت هم از هر جهت برای مردم فراهم می شود .

این لایحه هم برای این است که یک وجهی گرفته بشود و این راههایی گذر این مملکت هست ساخته شود و ضمناً یک قسمت هم که رواجش شهرها بوده است به شهر داده شود و برای بلدیها ها یک خدمتی بشود .

بنا بر این در این قسمتی که راجع بگمرک فرمودند ما مقصود نداریم که راجع بگمرک اقدامی کرده باشیم پس این قسمت راهم که کنار گذاشتیم باالطبع بر میگردیم روی همین اصل که ما باید یک مالیاتی بگیریم که این راهها را درست کنیم یا نه .

هم مجلس هست و هم دولت و هر مایبی که دیده شده ممکن است از طرف دولت به مجلس پیشنهاد شود و آن معایب رفع شود این قانون بیک صورت عمل حقیقی بیرون بیاید .

راجح یرنج هم که فرمودند بنده گمان میکنم قسمت صادرات در ایتهاده اغلب بلکه همه اش نوشته شده از قبیل غلات - حبوبات - پشم و پنبه - پنبه خام - نیک این چیزهایی است که صادرات فرض شده است و یرنج راهم جزو حبوبات و اینها فرض کرده اند .

حالا میفرمایند یرنج را جزو اینها نمی شود فرض کرد ممکن است اسم یرنج راهم پیش نهاد کنید بنده هم قبول میکنم کتف را میفرمایند نوشته نشده ؟

پیشنهاد بفرمایند بنده قبول میکنم یک چیز دیگری هم بنظرشان لازم است اصلاح شود و رقم بفرمایند بنده قبول می کنم .

پس لایحه باین مهمی را نباید درش مخالفت کرد برای اینکه دو قسمت جزئی کوچک ممکن است از نظر افزاده باشد آن دو قسمت هم ممکنست بعد اصلاح ولی با اصل لایحه باید موافقت کرد و البته اگر بفرمایید در همین یک دوساله که یک قدری راهها بهتر شده ملاحظه بفرمایید که امور مملکت از حیث اقتصاد و تجارت یک قدری بهتر شده و البته وقتی راههای مملکت درست شد اسباب راحت از حیث ارتزاق از حیث اقتصاد از سیب تجارت هم از هر جهت برای مردم فراهم می شود .

این لایحه هم برای این است که یک وجهی گرفته بشود و این راههایی گذر این مملکت هست ساخته شود و ضمناً یک قسمت هم که رواجش شهرها بوده است به شهر داده شود و برای بلدیها ها یک خدمتی بشود .

بنا بر این در این قسمتی که راجع بگمرک فرمودند ما مقصود نداریم که راجع بگمرک اقدامی کرده باشیم پس این قسمت راهم که کنار گذاشتیم باالطبع بر میگردیم روی همین اصل که ما باید یک مالیاتی بگیریم که این راهها را درست کنیم یا نه .

(اغلب نمایندگان قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده اول (مضمون ذیل قرائت شد) ماده اول - بموجب این قانون از وزن غیر خالص صادرات و واردات مملکتی مالیاتی در تحت عنوان مالیات راه مطابق تعرفه ذیل اخذ خواهد شد .

تریاک و الکل و مواد که دارای الکل می باشد - اسباب توالت و ترکیبات آن - سیگار و سیگارکارت بکمن - یققران منسوجات یتیمه - منسوجات کتانی منسوجات ابریشمی و پشمی با استثنای قالی بکمن - یققران

بجز این وقتند یک من پنجشاهی خشکیار - غلات و حبوبات - پشم و پنبه خام - نیک - ماشین آلات و اجزاء یدکی آنها (با استثنای معانی های ثانوی مصوبه ۱۳۰۲) و فزانات یکمن سه شاهی

الوار - اجزاء فلزی و معدنیات که برای استعمال حاضر شده - یک من یک شاهی شتر - اسب - استر - گاوزن - گاو ماده - گوساله - الاغ - راسی سه قران - گوسفند - بز - بره - راسی یک قران

اتومبیل - گاری - درشکه و سایر وسایل نقلیه جرخ دار معاف از اشباتی که فوقاً ذکر نشده است - یک من ده شاهی

تصنیر - چهارپایان و وسایط نقلیه که موقتاً بایران داخل و یا از ایران خارج می شوند از پرداخت مالیات مقرر در این قانون معاف خواهند بود و فقط در ازاه بلاک یا مهر مخصوص که برای تشخیص به آنها داده میشود بیکقران از آنها دریافت خواهد شد ولی اجزای و مال التجاره ای که بوسیله این قبیل دواب و وسایط نقلیه حمل می شود مالیات معمولی اخذ خواهد گشت

حائری زاده - معیبر - یک کلمه نمی دانم در موقع نوشتن رایرت یا در مطبعه اشتباه شده در فقره پشم و پنبه خام و ناس هم بوده اینجافرا موش شده آقایان را بروت را اصلاح بفرمایند رئیس - آقای آقامیرزا شهاب (اجازه)

و بکنفر مخالف صحبت داشت آقایان می گویند کافیت البته کار زیاد است وقت هم خیلی کم بیش از سه جلسه از ایندوره مجلس باقی نمانده است و مهم تر از همه اینها بقیه بنده آقای وزیر مالیه می بایستی بودجه مملکتی را پیشنهاد کنند که مطرح شود و بگذرد برای اینکه تکلیف وزارتخانه ها و ادارات و دوائر دولت و مدارس مختل مانده است و الا ان ماه باخیر می رسد و بودجه نیست و میبایستی آن را پیشنهاد کنند که مسلمات جلسه دو جلسه طول دارد تا بگذرد اینک یک چنین لایحه که خیلی فکر و دقت لازم دارد (که بنده نمیخواهم حالا جزئیات آن را عرض کنم) و بقدرت از مجلس بخواهند بگذرانند

اما در قسمت فوریت این لایحه ما اینجا رأی می دهیم و آقایان هم با یک احساسات خیلی تند نظر باینکه باج راه را قلعاً میدانند و بکرتبه اتومبیل شخصی که از هشتاد تومان بیست تومان می آید و بموجب این ماده اتومبیل گریه شصت تومان می شود

البته با یک احساساتی برای اینکه مسافرین هم از زحمت خارج شده باشند که آقایان رأی می دهند بدون اینکه یک ماده در این قانون باشد که چندین قانونی که در همین مجلس وضع شده بنویسد فلان قانون و فلان قانون که در فلان وقت تصویب شده است منسوخ و ملغی است قانون توافق . . .

بکنفر از نمایندگان - می نویسنند آقای میرزا شهاب - خوب می نویسنند البته حالا که بنده متذکر دادم در آخرش هم یک ماده اضافه می کنند که هر چه قانون تابعال راجع به این موضوعات وضع شده است نسخ می شود .

نظر آقایان هست در همین مجلس در سیزدهم میزان قانونی برای وسایط نقلیه وضع شد آن وقت هم خاطر آقایان است ما بین آنها می که اتومبیل شخصی داشتند و نداشتند خیلی کشمشک شد و بالاخره اکثریت با آنها می شد که اتومبیل نداشتند و اتومبیل شخصی هشتاد تومان مالیاتش شد و اتومبیل گریه خیلی کمتر .

حالا در اینجا اتومبیل شخصی سی تومان شده است و اتومبیل گریه که محل استفاده عموم است شصت تومان است - زود هم رأی داده می شود .

یکی دیگر از چیزهایی که در این لایحه هست اینست که در هر مملکتی که بلدی دارد بلدی تقریباً یک استقلال دارد و یک مالیاتی مخصوص خود بلدیها است که در قانون

اساسی هم نوشته می شود و در قوانین ما هم هست که بلدیها باید مالیاتهای را که برای معارج شهرها لازم می دانند قانونش را بنویسند و پیشنهاد کنند و مجلس شورای ملی تصویب کند .

حالا ما بواسطه رأی دادن این قانون تمام آن قوانین را لغو میکنیم و بلدیها هم یک دائره یا اداره از وزارت مالیه قرار می دهیم که بایستی حقوق از وزارت مالیه بگیرد .

یکی دیگر از چیزهایی که در این لایحه هست یک بی عدالتی هایتست که نسبت به مهندگان این مالیات ها می شود .

آقایان در این قسمت استفاده میکنیم بکنفر دقت بفرمایند تا اکنون برای معارف شهرها - برای روشنائی شهرها - برای خیابان سازی - برای خرج این میدان توپخانه یا میدان سیه - این مالیات .

این پول را چه اغضاسی میداند ؟ اشخاصی که در همین شهر بوده و از اینجا استفاده می کنند . . .

عدل - خیر دهاتی ها میدهند که از دروازه وارد می شوند خودتان هم مکرر دفاع کردید .

شیروانی - آقا و کیل دهاتیها هستند آقا میرزا شهاب - بنده میدانم وکیل رفسنجان هستم و رفسنجان هم یک دهی است از کرمان .

مدتی نگذشته است که برای اتومبیل شخصی هشتاد و دو تومان مالیات وضع کردیم و گریه را شصت تومان و حالا مگوس شده است چه مگوس آهم بتناسب مگوس نیست هشتاد و دو تومان حالا شده است سی تومان و شصت تومان بحال خودش باقی مانده ؟

از همه بالاتر اینست که (آقای آفاسید یعقوب چون نبودند شاید در اینکارها دقت نکرده اند) از همه بالاتر اینست که نامی آتیم مالیات را بر صادرات قرار میدیم اما واردات و همچنین پارچه ابریشمی را که اینجا می آورند

(با توضیحاتی که آقای دکتر مصدق دادند و بنده زائد میدانم چیزی عرض کنم) پارچه ابریشمی یک من صد تومان یا بیشتر فروخته میشود میدهند یک من یک قران

آتوقت فرضاً خشکه باری که باید از اینجا صادر شود یک من سه شاه یا پنج شاه خوب پس در این صورت مالیات را از واردات بر میداریم و بر صادرات مان می گذاریم

اینهم گمان میکنم نه برای صلاح مملکت ما نافع باشد نه برای تجارت ملی آقای وزیر مالیه فرمودند معایب اگر دارد رفع میشود ولی بنده هر چه خیال میکنم این لایحه یک معایب رفع شدنی ندارد و با اینکه عقیده دارم که رأی داده خواهد شد معذک یک معایبی دارد که رفع شدنی نیست و گفتنی هم نیست و بعد که دچار محظورات شدند آتوقت خودشان خواهند فهمید که بنده چه عرض میکنم

رئیس - آقای وهنما (اجازه) شیروانی - اجازه های ما نوشته نمی شود رئیس - چرا نوشته شده است شیروانی - اجازه های ما نوشته نمی شود والا بنده اول شخص بودم که اجازه خواستم رهنما - نمایندگان معترم در آن موقعی که مالیات بلدی گوید در مجلس طرح شده بود بخاطر دارند که در آن موقع دو فکر و عقیده در مجلس تعقیب می شد یک فکر و عقیده این بود که بایستی برای کلیه وسایط نقلیه (که دنیا با آن زندگانی می کند) تسهیلات فراهم کرده موافقت درست و مالیات بتناوبین مختلفه نگرقت و بالاخره زندگی این مملکت را با زندگی خر و فاطر و شتر نکرده اینها صحبت می شد .

یکی از مواظقین آقای تقی زاده بودند - آقای شیروانی و سایر رفقا هم موافق بودند این یک

مدتی نگذشته است که برای اتومبیل شخصی هشتاد و دو تومان مالیات وضع کردیم و گریه را شصت تومان و حالا مگوس شده است چه مگوس آهم بتناسب مگوس نیست هشتاد و دو تومان حالا شده است سی تومان و شصت تومان بحال خودش باقی مانده ؟

از همه بالاتر اینست که (آقای آفاسید یعقوب چون نبودند شاید در اینکارها دقت نکرده اند) از همه بالاتر اینست که نامی آتیم مالیات را بر صادرات قرار میدیم اما واردات و همچنین پارچه ابریشمی را که اینجا می آورند

(با توضیحاتی که آقای دکتر مصدق دادند و بنده زائد میدانم چیزی عرض کنم) پارچه ابریشمی یک من صد تومان یا بیشتر فروخته میشود میدهند یک من یک قران

آتوقت فرضاً خشکه باری که باید از اینجا صادر شود یک من سه شاه یا پنج شاه خوب پس در این صورت مالیات را از واردات بر میداریم و بر صادرات مان می گذاریم

اینهم گمان میکنم نه برای صلاح مملکت ما نافع باشد نه برای تجارت ملی آقای وزیر مالیه فرمودند معایب اگر دارد رفع میشود ولی بنده هر چه خیال میکنم این لایحه یک معایب رفع شدنی ندارد و با اینکه عقیده دارم که رأی داده خواهد شد معذک یک معایبی دارد که رفع شدنی نیست و گفتنی هم نیست و بعد که دچار محظورات شدند آتوقت خودشان خواهند فهمید که بنده چه عرض میکنم

رئیس - آقای وهنما (اجازه) شیروانی - اجازه های ما نوشته نمی شود رئیس - چرا نوشته شده است شیروانی - اجازه های ما نوشته نمی شود والا بنده اول شخص بودم که اجازه خواستم رهنما - نمایندگان معترم در آن موقعی که مالیات بلدی گوید در مجلس طرح شده بود بخاطر دارند که در آن موقع دو فکر و عقیده در مجلس تعقیب می شد یک فکر و عقیده این بود که بایستی برای کلیه وسایط نقلیه (که دنیا با آن زندگانی می کند) تسهیلات فراهم کرده موافقت درست و مالیات بتناوبین مختلفه نگرقت و بالاخره زندگی این مملکت را با زندگی خر و فاطر و شتر نکرده اینها صحبت می شد .

یکی از مواظقین آقای تقی زاده بودند - آقای شیروانی و سایر رفقا هم موافق بودند این یک

فکری است که فکرها داشتن و زنده گانی داشتن در این مملکت است و این فکر هم تضحی گرفته و دارد تعقیب میشود و وزراء و همه متوجه این مسئله شده اند .

تجارت این مملکت هم اگر دارد اصلاح میشود برای همین مسئله است .

اگر امروز دایره ارزان هم دارد خوب میشود برای صد اتومبیل است که تهیه کرده است اگر نگردد بود باید شتر دو ماهه از فلانجا جنس بیورد .

پس بنابراین این اصول این فکرها که نزدیدی درش نبوده و واقفانم موافق آنوقت در طرزش بنده هم شاید با آقایان موافق باشم .

مملکت باید راه داشته باشد ماشین باشد . وسایل حمل و نقل داشته باشد . اگر زارع بخواهد زنده بماند و از این فقر و فلاکت نجات یابد باید این خروش و الاغ و آن زندگانی گذشته نخواهد توانست وقتی میتوان رهیت شما زندگانیش مثل رهیت فرانسه باشد که راه آهن بگذرد و در مقابل او هر ساعت خوب بگذرانند که باین وسیله بدبختی از بین برود .

مال التجاره ارزان خرید و فروش شود آیا باین بدبختی امروز و باین وسایل حمل و نقل و این زندگانی امروز خیال میکنیم مال التجاره ارزان خواهد شد ؟

احساسات نمایندگان در نتیجه مسافرت هائی که کرده اند . فریاد مطبوعات بدبختی شو فرها بیچارگی مردم در این راهها این فکر را در این مملکت مثل یک اصل مسلم کرد که بایند این باج راهها و این تخته بازی و چوب بازی را برداشت

در مقابل خارجه فضا است برای این مملکت که دو فرسخ راه برود چوب چالوش بگذرانند تمام مملکت در سرحد در سریند قراول ایستاده است که تو چرا از اینجا مبروی ؟

پس دولت در نتیجه این فکر عومی آمدیک لایحه آورد و مجلس حالا در اصل قضیه همانطور که نماینده محترم آقای آقامیرزا شهاب فرمودند که بایستی بر صادر مالیات نه بست و بر وارد بست این يك بعت عملی فنی است ولی دراصل اینکه ما باز آن فکرها داشته باشیم که ممکن است باین ترتیب اهالی زنده بمانند با ثروت مند بشوند نیشود این را خودمان باید تصدیق میکنیم که باین شکل نمی شود .

باج راه را هم که برمی داریم خوبست از همه کس برداریم هم از آن بیچاره هم از آن سرمایه دار و هم از آن تاجرو هم از زارع و هم از شوهر و بگذاریم ماشین باین مملکت بیاید و این موتور هائی که

در ظرف سه ساعت شما را می برد بقره تو و یک روز می برد بانزلی در مملکت زیاد شود وقتی که زیاد شد آنوقت زندگانی مردم تجارت مردم رو به آسایش خواهد رفت .

پس بنابراین بنده استدعا میکنم این را با همان میل و همان عقیده که دارند دنبال کنند و اصلاحاتی که دارند بفرمایند البته آقای دکتر مصدق نظریات خوبی که دارند بایستی پیشنهاد بکنند سایر نمایندگان محترم هم پیشنهاد بکنند و این مسئله را بجنجال و گشاکش و مباحثه و اعمال کردن بعضی نظریات نیندازیم و اینرا در نظر بگیریم که بواسطه این قانون هم در این مملکت جلوگیری از این چوب ها و مالیات های مختلف میشود و هم منافع بیشتری تأمین میشود و هم مالیات صدمه وارد نمی آید .

پس بنابراین بنده از آقایان محترم خواهش میکنم که پیشنهادت عملی برای تضحی این مسئله بکنند والا البته ممکن است این شکلی که ما می گیریم این لایحه را زود انتقاد بکنیم که از دستور خارج شود یا رد شود و بالاخره هم آن ترتیب فحیح از بین رفته و دهائی هم حالش بهتر نشده است .

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - مقصود از تسطیح طرق و شوارع تسهیل امر تجارت است . لکن این لایحه برای جلوگیری از صادرات مملکت است .

بعضی از نمایندگان (بطور مهمه) اینطور نیست .

شیروانی - صحیح است کازرونی - تمام شده این لایحه اولین تأثیرش جلوگیری از صادرات مملکت است .

مملکتی که در مقابل واردات خودش هر چه فکر میکند که بچه وسیله باید سعی کرد و يك چیزی بخارج فرستاد که جبران واردات را بکند و نمیتواند این کار را کند . . .

از آن چیزی هم که هست جلوگیری نمیکنند .

کازرونی - من خیلی متأسف و متألمم اینک ما می فرمایند نمی کنند نه خیر از تجارت داخله دارند نه از تجارت خارجه بنده عرض میکنم ایشاه شما باید در مقابل اشیاء خارجی مقاومت بکنند صادراتتان اگر نتوانست در مقابل ائمه خارجی مقاومت کند خارج نخواهد شد .

اکثر اشیاء شما از حیث وزن سنگین و از حیث قیمت کم است . مخصوصاً در قسمت سرحدات مملکتان که صادرات بیشتر از آنجا می رود شما میگوئید يك من پنج

شاهی و ده شاهی و سه شاهی مالیات می افزایند .

عدل - نمی افزایم . کازرونی - و میگوئید از صادرات باید گرفت . در صورتیکه قیمت اصلیش بایک من پنج شاهی یا ده شاهی یا پانزده شاهی است در مقابل کرایه تنها که بتوانند وارد گمرکش بکنند نمی تواند مقاومت بکند دولت باید بهر وسیله که هست به آنها مدد بدهد که بیشتر از مملکت صادر کنند .

آنوقت شما اینجا میآید و يك من ده شاهی مالیات برش می افزایید بنده تعداد میکنم چیزهایی که از مملکت خارج میشود و در این لایحه جزء چیز هائی است که ذکر نشده و سالی يك مبلغ معتدلی پول خارجه را وارد این مملکت میکنند برای امر زندگانی بدترین مردم بدبخت . از جمله آنها بادام گوهی است .

این بادام گوهی بعد از آنکه کرایه داده شود وارد بندر شد آنجا يك من پانزده شاهی قیمت دارد و شاید سالی دو صد هزار گونی از این بادام گوهی حمل به خارجه می شود . شما يك من ده شاهی از این اگر بگیری معنیش این است که زود بخارجه .

از جمله چیزهایی که مسکوت عنه است ذکر نشده قیمت است که سالی هزارها گونی حمل به خارجه میشود و قیمت اصلیش يك من پانزده شاهی است این هم در این صورت حمل بخارجه خواهد شد .

از جمله چیزها صمغ است که شیره درخت بادام گوهی است که سالی شاید قریب پانصد شصت هزار گونی حمل به خارجه میشود .

اینرا شما يك من ده شاهی می خواهید ازش بگیری قیمت حسابی این يك من يك قران است يك من ده شاهی ازش بگیری و بالاخره بنده خیلی باطالع کلام نمی بردازم و عقیده ام این است که چیزی که در قسمت صادرات مملکت تأثیر داشته باشد باید آنرا حذف کرد .

ولی در قسمت واردات بنده موافقم به هر اندازه یعنی آن هم اندازه که بزند گانی مردم بی خانمان بوزند گانی تأثیر مهمی نداشته باشد مالیات وضع کنید بنده موافقم این يك قسمت يك قسمت دیگر این است که این يك مداخله ایست در امر بلدی ها . بلدی ها را ما مالیه بک مداخله درش کرده و چون سابقاً يك مداخلاتی کرده است که حق نداشته است حالا بخودش حق میدهد که مداخله بکند در صورتی که از ابتدا حق نداشته مداخله کند ؟ مشروطیت ما عبارت از چیست ؟ عبارت از بلدی ها است .

این بلدی هائی هم که وجود خارجی

ندارند کم کم دارد جزو مالیه میشود و بالاخره نمی دانم مال کار ما و بایان کار ما بیکجا خواهد انجامید ما باید حفظ این اساس را بکنیم .

چون قسم یاد کرده ایم بقدری که بتوانیم باید جلوگیری بکنیم که این حق از دست ملت گرفته نشود . اگر نوافقی وضع شده این نوافل برای بلدی ها بوده است . حالا مالیه چرا تصرف می کرده است من نمیدانم . میگویند سالی يك مبلغی عوض میدهم . چطور میدهند ؟ چرا اصلاح مداخله کرده اند ؟ این مربوط به بلدی ها است . مربوط به مالیه نیست در حال بنده عرض میکنم اگر این لایحه به همین ترتیبی که دارد از مجلس بگذرد يك صدمه و يك سکنه بزرگی به تجارتان وارد میآید . این هرایش بنده است و باین برای کار يك پیشنهادی هم کرده ام و تقدیم میکنم .

رئیس - آقای رضوی (اجازه)

رضوی مخالفم معاون وزارت مالیه بنده همچو خیال میکردم و اینطور هم . . . بعضی از نمایندگان - بلندتر بفرمائید .

معاون وزارت مالیه - (در محل نطق) بنده همچو خیال میکردم و از بعضی آقایان محترم هم شنیدم که در این ایام اخیر بهترین لواجه که میتوان از چندین جهت هم به حال مردم وهم به حال تجارت وهم به حال انتظام مالیه این مملکت مناسب و مفید باشد این لایحه است .

آقای کازرونی چون فرمودند مداخله بامداد کرده در این امر بک اطلاع بامور تجارتی را هم لازم دارد .

بنده بقدری باید خودداری کنم برای اینکه آن اندازه که ایشان اطلاعات تجارتی دارند من ندارم ولی چیزیکه هست خیال میکنم این مالیات از صورت اول بصورت ثانی درآمدش میتواند شامل نظر باشد .

یکی نظر اینکه آیا نسبت تجارت . وارد و صادر مملکت . تجارت اهالی نکسی وارد می کنند یا نه ؟

یکی نسبت باینکه آیا نسبت بمنافع خصوصی اشخاصی که مداخله در امور تجارت دارند زحمت وارد میکنند یا خیر ؟

یکی هم در باب اینکه آیا بواسطه این مسئله يك اختلالی در انتظام امور مالیه مملکت رخ میدهد یا نه ؟

بنده همچو خیال میکنم که نه تنها هر سه نظر تأمین شده بلکه بصورت بهتری درآمد .

آنچه مربوط است بنکس تجارت .

اگر تصور بکنیم که باین قرار مالیات بصورت لایحه جدید بکنسی در تجارت خواهد شد مورد ندارد زیرا اگر مجالی نبود مجلس فرصتی میداشت در خدمت آقای کازرونی باینکه از آقایان نمایندگان محترم که لازم میشد میزانی را که سابقاً یعنی تا امروز مردم از بابت عوارض مال - التجاره که روی آرایه و سایر وسایل نقلیه باید در حرکت باشند میدهند تا برسد بسرحد و هم چنین مال التجاره که وارد مملکت میشود با هم عرض پرسد اینرا حساب میکردیم و ارقامی خدمتشان میدادیم از روی لوحه ها و ترفه ها و آنچه که به موجب قوانین مالی و نظامات سابق موجود است حساب میکردیم و میدیدیم که بريك مال التجاره هم از اینکه از هر کجا باشد از مرکز یا از نقطه دیگری حرکت کند برای خروج از سرحد و یا وارد شود برای اینکه بی بازار فروش یا انبار خودش برسد چقدر تعدیل از قبیل باج راه و سایرین دیگر که به نفعات متعدده میرسد و آن را مقایسه میکردیم باین میزان فعلی که از حکمیت مال التجاره چه در موقع صدور وجه در موقع ورود باید گرفته شود .

آنوقت ملاحظه می فرمودند که نسبت بکسب مسئله چه تغییف کنی نسبت بتجارت و معامله گرها و کسانی که در امور صادر و وارد مملکت مداخله دارند ملحوظ شده است .

اما نسبت بنکسی که بکلیه تجارت مملکت ممکن است فرض بکنیم وارد میشود نظر باینکه تعلیمی بر مال التجاره شده است هیچ حالت تازه برای تجارت پیدا نمی شود و اینکه از هر قسم باشد چه مال التجاره که وارد میشود چه صادر می - شده .

همان قسم تمام برجای خودش باقی است و فرقی در کار پیدا نشده است . منتها اینکه يك مالیات بر زحمت پرخرج دردم ریخته تعمیل شده بر مردم باین صورتی در آمده است که تازه می خواهد تا بک اندازه شبیه شود بطرز مالیاتی که در مال مملکتند از مردم اخذ میشود و بطور کلی بنده لازم است عرض کنم که دولت رعایت آن در احوال اول را که عرض کردم یعنی حفظ منافع تجار و اشخاصی که در معاملات و وارد و صادرات دخالت دارند و حفظ موازنه صادرات و واردات را که کاملاً محفوظ مانده باشد و نکسی متوجه آن نشود . کرده است و اینقدرها هم علاقه تا نشان نداده است که از میزان عایدات بکلی فی الجمله هم کسر نشده باشد .

چنانکه بموجب این لایحه عایداتی که در آتیه دریافت خواهیم کرد نسبت بآنچه را که بصورت حالیه دریافت میکنیم شاید مقدار زیادی کسر میشود .

این است که اگر آقایان موافقت

نهایت چیزی که هست دولت در مقابل خوشوقت خواهد بود از اینکه يك آسایش برای مردم تهیه شده است و يك انتظامی برای وصول مالیات فراهم شده و این چوب ها و سدهائی هم که آقایان می فرمودند از جلو برداشته شده است و دیگر اینکه مجال این خواهد بود که بنده فکر بکنند باین میزان جمع و خرجش میزان فایده و ضررش نسبت بمالیات و مال التجاره و معاملات عمومی چه صورتی پیدا کرده است .

بنده بطور صراحت عرض میکنم هر نوع از مالیات ها که در مملکت ما بصورت امروزه است .

یعنی اینطور منقشت و مختلف و متعدد (مکرر عرض میکنم) هر نوع که باشد مازامی که باین شکل در مملکت باقی است ما نمی توانیم نه تنها يك آسایش مردم بدیم بلکه نمی توانیم يك صورت انتظام مالی هم بآن بدهیم .

زیرا ما موافقت منابع مختلفه عایدات و هم چنین منافذ مخارج اینکار چه صورتی دارد و این شایسته مملکتی نیست که می خواهد وارد شود در طریق آتیم نسبت بامور مالیه که اساسش مورد نداشته باشد .

پس بهتر این است که ما می کنیم که هر قسم از این قبیل مالیات ها داریم که صورت مرغوبی ندارد بصورت مرغوبی در بیوریم .

ملاحظه بفرمائید از چیز هائی که بعد از وضع مالیات بصورت لایحه جدید دولت باید چشم پوشاند و تلفی خواهد شد مجبوری تقریباً بیشتر از در میلیون و سیصد هزار تومان میشود .

(الفات بفرمائید) در صورتی که ممکن است این مبلغ هائی که در این لایحه وضع شده است که از وارد و صادر اخذ کنند يك مبلغ هنگفتی کسر شود و دولت غنیست نشود . است که عوائد خودش را زیاد می کند و باینکه مشروط بر اینکه تکثیر عوائد موجب زحمت مردم نباشد) ولی در این مورد به خصوص عرض میکنم دولت نهایت مجاهدت را باید بکند که با لایحه جدید فقط يك توازن و تعادلی بدهد عایدات آتیه را نسبت به عایدات گذشته بنابر این بنده تصور می بکنم نگرانی هائی که آقای کازرونی اظهار فرمودند بهیچوجه در وضع این صورت مالیات باین شکل جدید نخواهد بود .

بنده آنچه میشنوم از دور نزدیک کسانی هم که ذی دخل بوده هستند و در معامله دادوستد و صدور و ورود مال التجاره دخالت دارند هم رضای هستند باینکه واقعاً آسوده می شوند از این وضع فجیعی که هست .

این است که اگر آقایان موافقت

بفرمایند که این لایحه بگذرد گمان میکنم بهترین وجهی است که اختیار شده است جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

شیروانی - تمام این قانون ماده اول است کافی است ؟

رئیس - پیشنهاد آقای اندرس (شرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد می کنم از مشوجات ابریشمی يك من دو قران گرفته شود

رئیس - آقای شریعت زاده و آقای آسیدی هم عین همین را پیشنهاد کرده اند

آقای اندرس بفرمائید

افسر - البته دلیلش واضح است مشوجات پنه که بکنن بیکقران معین شده است دلیل ندارد که ابریشمی را هم بیکقران بکنن

یعنی اینطور منقشت و مختلف و متعدد (مکرر عرض میکنم) هر نوع که باشد مازامی که باین شکل در مملکت باقی است ما نمی توانیم نه تنها يك آسایش مردم بدیم بلکه نمی توانیم يك صورت انتظام مالی هم بآن بدهیم .

زیرا ما موافقت منابع مختلفه عایدات و هم چنین منافذ مخارج اینکار چه صورتی دارد و این شایسته مملکتی نیست که می خواهد وارد شود در طریق آتیم نسبت بامور مالیه که اساسش مورد نداشته باشد .

پس بهتر این است که ما می کنیم که هر قسم از این قبیل مالیات ها داریم که صورت مرغوبی در بیوریم .

ملاحظه بفرمائید از چیز هائی که بعد از وضع مالیات بصورت لایحه جدید دولت باید چشم پوشاند و تلفی خواهد شد مجبوری تقریباً بیشتر از در میلیون و سیصد هزار تومان میشود .

(الفات بفرمائید) در صورتی که ممکن است این مبلغ هائی که در این لایحه وضع شده است که از وارد و صادر اخذ کنند يك مبلغ هنگفتی کسر شود و دولت غنیست نشود . است که عوائد خودش را زیاد می کند و باینکه مشروط بر اینکه تکثیر عوائد موجب زحمت مردم نباشد) ولی در این مورد به خصوص عرض میکنم دولت نهایت مجاهدت را باید بکند که با لایحه جدید فقط يك توازن و تعادلی بدهد عایدات آتیه را نسبت به عایدات گذشته بنابر این بنده تصور می بکنم نگرانی هائی که آقای کازرونی اظهار فرمودند بهیچوجه در وضع این صورت مالیات باین شکل جدید نخواهد بود .

بنده آنچه میشنوم از دور نزدیک کسانی هم که ذی دخل بوده هستند و در معامله دادوستد و صدور و ورود مال التجاره دخالت دارند هم رضای هستند باینکه واقعاً آسوده می شوند از این وضع فجیعی که هست .

این است که اگر آقایان موافقت

و دوشاهی يك مرتبه ده شاهی اضافه کنیم این يك قدری برای عموم اسباب زحمت خواهد بود این است که بنده این را در کمیسیون هم پیشنهاد کردم که جزو بنزین و نقد پنج شاهی بگیرند آن وقت کمیسیون قبول نکرد حالا بنده برای مجلس است قوا این مالیه هست ؟

افسر - خیر

رئیس - آقای مغیر - مخبره بر حسب تقاضای خود ایشان بنده نمی توانم قبول کنم .

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای عدل

یک نفر از نمایندگان - يك مرتبه دیگر قرائت شود .

(مجدداً خوانده شد)

رئیس - مقصود این است که بکنن پنج شاهی از نفت گرفته شود آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند (چند نفر قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشده . پیشنهاد دیگر آقای عدل (شرح ذیل خوانده شد)

بعد از لفظ خشکه بار برنج اضافه شود .

رئیس - آقای عدل (اجازه)

عدل - این را موقعی که در کلیات مذاکره می شد آقای دکتر مصدق يك شرحی فرمودند و آقای وزیر مالیه هم خودشان موافقت کردند که برنج جزو حیوانات و قلات باشد و يك من سه شاهی باشد چونکه برنج گرد غالباً قیمتش بکنن ده شاهی بیشتر نیست خرواری پنج تومان یا شش تومان است حالا اگر جزء اشیاء غیر مذکور باشد و يك من ده شاهی مالیات بگذرانند خیلی زیاد است این است که بنده این پیشنهاد را کردم و آقای وزیر هم که خودشان قبول کرده اند .

مخبره - برنج مشمول این فقره هست حالا اگر ایشان میخواهند صراحتش بیشتر باشد بنده هم قبول میکنم

رئیس - بهماز کلمه غلات اضافه میشود پیشنهاد آقای آسیدی (شرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم بعد از بنزین و نقد و شکر هم اضافه شود . شریعت زاده . آسیدی .

رئیس - آقای شریعت زاده توضیحی ندارد چون مسئله واضحی است وقتی بنا شد از تمام مالیات گرفته شود عالتی ندارد که از شکر گرفته نشود

مخبره - این را هم قبول میکنم

رئیس - پیشنهاد دیگر آقای شریعت زاده و آقای آسیدی

(بشرح ذیل قرائت شد)
 پیشهاد میکنم بر قسمت پنجم مرقومه در صفحه اول افلا بزرگ اضافه شود. کتب
 پوست انار، هیزم، ذغال، چوب، شرابه سزاده، محمدولی اسدی
 شریعت زاده - چون این اشعار در این قسمت ذکر نشده لازم میاید که مشمول قسمت اخیر ماده باشد و به عنوان اشعاریکه ذکر شده است. یک من در شاهنامه گرفته شود و نسبت این افلام گرفتن یک من ده شاهی صحیح نیست.
 رئیس - مقصود از قسمت پنجم این ماده کجا است؟ یک من سه شاهی بایک من یکشاهی
 شریعت زاده - مقصود یکمن یکشاهی است.
 وزیر مالیه - یک دهنه دیگر قرائت شود
 (مجدداً قرائت شد)
 رئیس - مقصود این است که بعد از الوار و احجار فلزی که برای استعمال حاضر نشده نوشته شود عقیده کمیسیون مخیر - در همان قسمت الوار احجار فلزی آن ها هم نوشته شود کمیسیون مخالف نیست؟
 رئیس - جزو همین قسمت میشود پیش نهاد آقای عدل
 (بشرح ذیل خوانده شد)
 پیشهاد می کنم در ماده اول پس از لفظ گوساله کلامی اضافه شود.
 رئیس - آقای عدل
 عدل - تصور می کنم این فراموش شده است اینجا که نوشته است شتراسب استر و گاوزر، گاه ماده، گوساله، باید گاو میش هم اضافه شود بعد الاغ
 مخیر - قبول می کنم.
 رئیس - گاو میش را هم قبول کردند
 (بشرح ذیل خوانده شد)
 بنده پیشهاد می کنم - بعد از جمله خشکه بار بجای مٹی سه شاهی دوشاهی - مدین شود.
 رئیس - آقای مهدوی
 مهدوی - بنده چون یکمن سه شاهی را زیاد می دانم اینست که این پیشنهاد را کردم
 مخیر مجدداً قرائت شود.
 (بشرح گذشته قرائت شد)
 مخیر - قبول می کنم - آنجا اضافه کردیم اینجا کمی کنیم.
 رئیس - یک من سه شاهی تبدیل بدو شاهی شده. پیش نهاد آقای آقا سید یعقوب
 (بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد می کنم در عوارض راجع به الکل و مواد الکلیه و نوات و ترکیبات آن یک من بک تومان گرفته شود
 رئیس آقای آقا سید یعقوب
 آقا سید یعقوب گمان می کنم که خود آقایان قبول دارند که وضع این قانون در نظر درش باشد یکی تصفیه اخلاق عامه یکی در واقع هوای بی است برای مملکت. اینجا در واقع هم تصفیه اخلاق است و هم مالیات بر تجمل است. پس مالیات بر تجمل بهترین مالیات است اینست که بنده این را پیش نهاد کردم.
 شریعت زاده - بنده هم یک چنین پیش نهادی کرده ام
 معاون وزارت مالیه - مسئله علاوه مالیاتی باستانه چغلی که وارد مملکت میشود یک چیزی است منظور نظر همه والیه بعضی اوقات هم گفته می شود که اصلاً اگر ورودش منع شود برای رفاهیت عامه و منفعت عموم بهتر است ولی آقایان دقت فرمایند که این قبیل چیزها که در اینجا نوشته شده است یک حقوق مینه دارند غیر از آنچه ذکر کرده ایم و باید تناسب در این قبیل چیزها را بدون اینکه شرح و بسطی بدهم رعایت کرد.
 رئیس - آقای عدل (اجازه)
 عدل - می خواستم عرض کنم که لفظ تریاک نوشته شود چون تریاک از جمله صادرات مهم ما است و آنرا باید قدری ملاحظه کنیم. الکل هم همانطور که آقای معاون فرمودند یک مالیات هنگفتی ارزش گرفته میشود و باید یک طوری شود که تناسب داشته باشد ولی تریاک را میشود زیاد کرد.
 رئیس - در پیشهاد آقای آقا سید یعقوب ذکر کردی از تریاک نشده است ممکن است یک مرتبه دیگر قرائت شود.
 (مجدداً قرائت شود)
 مخیر - بیک جمله عرض می کنم که دارد موضوع کم کم تغییر پیدا می کند. این مالیات چیست؟ مالیات راه است که از درب دروازه تهران تا بازاری میرسد هر ده قدم راه یک چوب جلوشان می انداختند و یک پولی از شان می گرفتند مطابق وزن اجناس خواستند یک مالیاتی عوض شخص بدهند کار قیمت و حیثیت جنس نداشتند بعضی جنس ها بود. است که سرنا سر مملکت عبور می کرده و صاف از آن باج راه می گرفتند.
 پارچه یک جنس است که وقتی وارد ایران شد ممکن است تمام طول خط ایران بآورد و هر چند فرسخی یک باجی یا تعلق میگرفت چون پنجاه قام مالیات بدهد این

رادر یک جا جمع کردند گفتند در سرحد بدهد ولی بعضی جنس ها بوده است که از ده بانزده فرسخی سرحد بیشتر عبور و مروری نداشته مثلا چوب و فله که بخواهند بخارچه بفرستند بدیهی است که راه هیچوقت صرف نمی کنند که غلات یا چوب طهران را حمل بخارچه کنند.
 این مال هفت فرسخی نزدیک سرحد است و از یک باج خانه عبور میگردد یک باج خفیفی بدهد است. گفتند یک من صد دینار سه شاهی بدهد و هیچ نظری باینکه این جنس جزو صادرات یا واردات است نداشتیم
 گفته بجای باج راه که هر چند فرسخ جلوشان را میگردند و یک باجی میگردند این مالیات را بدهند.
 باین جهت فرق گذاشتیم بین اجناسی که از پنجاه باج خانه عبور میکنند با اجناسی که از یکی دو باج خانه عبور می کنند این تفاوتی که معین شده است برای عبور و مرور اجناس است در داخل مملکت.
 رئیس - پس کمیسیون قبول نمی کند؟
 مخیر - خیر بنده نمی توانم قبول کنم چون مالیات بر صادرات و واردات وضع نمی کنیم.
 رئیس - پیشهاد آقای اسدی و شریعت زاده هم فقط راجع بتوات و الکل است. شریعت زاده مسترد میدارم.
 رئیس - رأی میگیریم بقبول توجیه بودن پیشهاد آقای آقا سید یعقوب آقایان موافقین قیام فرمایند.
 (عده برخاستند)
 رئیس - قابل توجیه نشد پیشهاد آقای تجرد و شریعت زاده.
 (اینطور خوانده شد)
 بنده پیشهاد میکنم - که افلام ذیل در ماده اول علاوه شود.
 برنج و مرکبات یکمن یکشاهی
 رئیس - قسمت برنج را آقای مخیر قبول کردند.
 شریعت زاده نسبت به قسمت مرکبات پیشهاد میکنم.
 رئیس - این یک قلمی است که اگر کمیسیون قبول کند در ضمن قسمت پنجم اضافه خواهد شد.
 رئیس - قسمت برنج را پس گرفتند فقط مرکبات را پیشهاد کرده اند که یک من یکشاهی باشد.
 مخیر - اگر در قسمت سابق اضافه شود که یک من دوشاهی بشود ممکن است قبول کنم چون در نقاطی که غلات و برنج حمل میشود از همان نقاط هم هست مرکبات حمل میشود و مالیات باج راه سازی خواهند پرداخت
 رئیس - پیش نهاد آقای شریعت زاده مخیر - بنده نمی توانم قبول کنم برای

یکشاهی است اگر قبول نمی کنید برای شریعت زاده - بنده دوشاهی را قبول می کنم.
 رئیس - پیش نهاد آقای آقا میرزا شهاب
 (بشرح ذیل قرائت شد)
 بنده پیش نهاد می کنم در ماده اول نوشته بشود - اشعار لو کس یک من یک تومان آقا میرزا شهاب. الان فوراً آقای معاون وزارت مالیه بلند میشوند و بگویند یک لایحه در وزارت مالیه در تحت تنظیم است برای اشعار لو کس و قریباً به مجلس میاید مجلس رأی میدهد و مالیات های زیاد تر از این یک من یک تومان بر اشعار لو کس وضع شده است و شاید هم بکلی منع شود ولی این لایحه یکم خواهد فرمود باین مجلس نمی رسد در اینجا بنویسد پارچه ابریشمی و بنه یک من یکقران گریاس را اگر خواستند از این جایک جالی بفرستند باید یک من یکقران بدهند ولی اشعار لو کس که میاید چون اسم ندارد باید یک من ده شاهی بدهند.
 بنده استدعا می کنم حالا که آقایان الکل و مواد الکلی را قبول نکردند این قسمت را قبول کنند.
 معاون وزارت مالیه - بنده عرض نکردم که لایحه برای اشعار لو کس تجملی شده است یا می شود
 بنده عرض کردم این یک چیزی است که اگر بشود البته آمال همه است حالا فقط آقایان را که باید برای تذکر خاطر آقای مال التجاره که روی یک ارباب گذاشته می شود و فرض کنید از تهران حرکت می کند و میرود بیکی از بنادر یا سرحدات مملکت یا بالعکس مال - التجاره را از سرحد روی ارباب میگذازند آنچه که تا امروز گرفته می شده است از آن وسایط قلبه که عبور میگردد است به نسبت وزن بار یعنی کامیون سه تن و دو تن و یک من بار یک چیزی میگردند - صرف نظر از اینکه بار آن ابریشم باشد یا زعفران باشد یا آهن باشد یا کاه باشد
 در واقع ما این مالیات را بر داشته ایم و بیک صورت دیگری تبدیل می کنیم هیچ نظری هم نداریم که از علاوه کردن میزان مالیاتی استفاده کنیم
 علاوه قبلا هم بنده بطور اشاره عرض کردم اینها یک چیزهایی است که بموجب تعرفه کم که حقوق خودش را می بردارد و بهتر آن است وارد در آن قسمت نشویم
 رئیس - عقیده کمیسیون چیست مخیر - بنده نمی توانم قبول کنم برای

اینکه تولید یک زحمتی میکنند تشخیص اشعار لو کس را کمی میدهد یکی دو فقره در آنجا در نظر گرفته شده است مثل الکل و اسباب نوات که جزء آن فقره سنگین مالیات شده
 پارچه ابریشمی که راهم چون آقایان گفتند لو کس است تفاوت گذارده شد و یکمن دوقران شد در صورتی که با یک کاری حمل می شود و چون تشخیص اشعار لو کس اشکال دارد بنده نمی توانم قبول کنم
 رئیس - رأی میگیریم به قابل توجیه بودن پیشهاد آقای آقا میرزا شهاب آقایانی که موافقت قیام فرمایند (عده ای برخاستند)
 رئیس - قابل توجیه نشد آقای کازرونی و هایم پیشهاد کرده اند کلمه نمک حذف شود
 رئیس - آقای کازرونی (اجازه)
 کازرونی - بنده بنظر من این است که در بعضی از جزایر خلیج فارس ما معدن نمک داریم که نمک آن بخارچه حمل می شود - حالا بختانه یکی دو سال است که خارج نمی شود و اگر بنا باشد در موقع خروج از سرحد یک من صد دینار با سه شاهی هم از آن بگیرند البته خارج نمی شود برای این نمک خودش این اندازه ما قیمت ندارد و برای حمل بخارچه صرف نمی کند و آن کسی که معدن را اجازه کرده است متضرر می شود
 اگر بخواهند که نمک از مملکت خارج نشود این یک چیزی است و الا هیچ مورد ندارد معدن نمکی که در یکی از جزایر است و نمک آن به خارج حمل می شود مالیات بدهد - علاوه نواتل و باج راه هم که بآن تعلق نمیگردد
 رئیس - آقای عدل (اجازه)
 عدل - عرض کنم که نمک ابتدا در جزء دهشاهی ها نوشته شده بود بعد بنده مدعی شوم که در سرحدات شمالی یک معدن نمکی هست که دولت اجازه میدهد و بار آن پیش از سه چهار فران قیمت ندارد و اگر باری سه چهار فران هم مالیات بر آن تحمیل شود
 آن وقت دیگر حمل بخارچه نمیشود و بنده از آن صفحات اطلاع دارم که اگر نمک ما را نبرند نمیتواند از جاهای دیگر تحصیل کنند و غالباً میبرند به خاک تزکیه و باید یک کاری کرد که ببرند و بالاخره بهتر ترتیبی بود مالیات آن را یک من سه شاهی کردند
 دیروز بنده رفتم وزارت مالیه و در آنجا راجع به مسئله نمک مذاکره می شد

و میگفتند که از سمت بین النهرین و جنوب مقدار زیادی نمک از ایران بخارج حمل می شود و آنها مجبور هستند که این نمک را بخرند
 یعنی اگر نمک از ایران بآنجا نرود از جای دیگر نمیتواند تهیه کنند و اگر همان یک من دهشاهی را هم بدهند ضرری بصاحب جنس وارد نمی آید و صادرات هم نکلی پیدا نمی کند و بنده از آن پیشنهادی که کرده بودم یک اندازه بشیمان بودم ولی به حال هفت شاهی تخفیف داده شد و حالا آقای کازرونی میفرمایند ماف باشد و این بصره ما نیست و برای ما مضر است
 همان قسمی که آقای عدل (عده ای برخاستند)
 رئیس - قابل توجیه نشد آقای کازرونی و هایم پیشهاد کرده اند کلمه نمک حذف شود
 برای اینکه کلمه چیزهایی که اسم برد نشده باید یک من ده شاهی بدهد و ما برای اصلاح آمدیم نمک را هم ضمیمه این فقره کردیم
 حالا آقای کازرونی میفرمایند حذف کنیم و اگر حذف کنیم مشمول یک من ده شاهی می شود و من نمیتوانم قبول کنم
 رئیس - رأی می گیریم بقبول توجیه بودن پیشهاد آقای کازرونی - آقایان موافقین قیام فرمایند (عده قیام نمودند)
 رئیس - قابل توجیه نشد - پیشهاد آقای شیروانی (بشرح ذیل قرائت شد)
 بنده پیشهاد میکنم در فقره اول کلمه تریاک حذف شود
 شیروانی - وقتی لایحه انعام القاب به مجلس آمده بود یک فقره در آنجا دیدند که زمین مجلس حاضر است که بقیه القاب را لغو کنند
 پیش نهادهایی کردند چون روح مجلس را بعضی اشخاص خوب می شناسند که چه طور باید بعضی مسائل را در جریان پارلمانی پیش برد و بنده که ملا از این جهت مشغوم که همیشه وزراء ما کاملاً پارلمانی هستند و یک یک چیز خیلی فشنکی را نشان میدهند آن وقت در ضمن آن یک چیزی های دیگری را هم میگذارند
 در این جا بما می گویند باج راه موقوف میشود وقتی این حرف بگوش یکو کیلی که خودش در راه عبور کرده و هر روز که از آن کافه های شکایت باج راه میر میشود.
 آن وکیل البته خودش می آید که یک چنین لایحه به مجلس بیاید و باج راه لغو شود.
 ولی اگر این لایحه را دولت بطور ماده واحده به مجلس می آورد که باج راه لغو شود بنده در هر بار استان گویند هم چویش میکشتم.

اما حالا میخواهند در مقابل انعام آن یک مالیات هائی کدو برابر باج راه است از مردم بگیرند منتهی حالا دروازه از رهت نمی گیرند و امور مالیه میرود توی ده ازش میگیرند.
 حالا در مواد که مذاکره میشود بنده عرض خود را عرض می کنم که دو برابر هم گرفته خواهد شد آنوقت یک مالیات جدیدی هم بر مال التجاره ایران وضع میشود که بالغ بر چند میلیون میشود و عقیده بنده این چهار پنج روز آخری مجلس سزاوار نیست که یک چنین مالیات سنگینی تحمیل شود این مملکت کنیم.
 صادرات این مملکت را دو یا سه چشمه چینی بر میکند یکی تریاک است - یکی قالی است - یکی هم خشکه بار و هر کدام از آنها را بیک ترتیبی مالیات برش وضع کرده اند.
 تریاک ایران در این سنوات اخیر اگر باستانیک که ملاحظه کنید تقریباً سالی سی و دو کرور باین مملکت پول می آورد ولی اسامال شاید یک قدری کمتر از سالهای دیگر بوده است و هفت هشت کرور آورده است.
 حالا میخواهند این صادره مهم هم محوشود و اقسام نشانات شده نشانات بین المللی و سرحدی وغیره شده و بالاخره از هیچ جا که موافقت حاصل نکرده اند آمده اند از آن تعدد تریاک بتنها صادره مهم ایران الان یک من سی تومان مالیات وضع کرده اند یعنی نه تنها تریاک که در داخله مصرف میشود بلکه از آن تریاک هم که از سرحد خارج میشود صد و سی تومان مالیات می گیرند یک مالیات دیگر هم الان بان اضافه کرده اند فردا باز یکی دیگر هم اضافه میکنیم فردا هم یک مالیات دیگر تا اینکه دیگر صادر نشود اما از کجا طلا و نقره بیآوریم در سایر نقاط دولت بتجار دستی پول میدهد و کمک میکند که یک صادری از مملکت بیرون برود آنوقت از راه دیگر مالیات هائی از ملت میگیرند.
 ولی ما تمام قوانین را داریم صرف این میکنیم که جلو صادرات ایران را بگیریم.
 این است که بنده از نقطه نظر مصالح مملکت مضر میدانم که یکشاهی مالیات بر تریاک تحمیل شود یا اینکه یک صادره دیگر جای آنرا بگیرد.
 وزیر مالیه - اینجا آقای شیروانی فرمودند که اگر دولت یک لایحه برای انعام مالیات می آورد من قربانی میگردم ولی تصور نمی کردند که اگر آنرا می آورد و این لایحه را نمی آورد آنوقت تکلیف راه ها و بلد ها و شهرها چه میشود و اگر ممکن است از یک محل معینی اینرا تهیه کردند البته حرفی نیست.
 ولی باستانی این راهها و این بلدها و این شهرها بیک ترتیبی که خود مردم یک حقوقی بدهند ندارد شود.
 منتهی آن ترتیب را که مشکل بود دولت لغو میکند و این ترتیب را که آسان تر است پیشنهاد میکند و اگر بماده چهارم مراجعه فرمایید ملاحظه خواهید فرمود که چقدر مالیات است که دولت الغای آن را پیشنهاد کرده.
 فقط تفاوتی که بین این لایحه و آن یکی است این است که این مالیات هائی که امروز دولت میخواهد وضع کند نسبت بآن مالیاتی که گرفته میشود هم زحمتش کمتر است و هم چون جمع آوریش مرتب است از آن حیث عایداتش هم بیشتر میشود و نسبت بصادرات هم که فرمودند مگر اظهار شد که این یک مالیات هائی نیست که بخواهیم در کم و زیادش تمیض کنیم بلکه این یک مالیاتی است متعلق بر راهها و شهرها که الان میدهند منتهی عایداتش تکافو مخارج آنرا بترتیبی که امروز گرفته میشود نمی نماید برای اینکه مقدار زیادی از آن تقریباً میشود و این ترتیب که پیشنهاد شده است بهتر است.
 رئیس - عقیده کمیسیون چیست مخیر - نمی توانم قبول کنم
 رئیس - رأی گرفته میشود بقبول توجیه بودن پیشهاد آقای شیروانی آقایان موافقت قیام فرمایند (عده برخاستند)
 رئیس - قابل توجیه نشد - پیشهاد دیگر آقای شیروانی (اینطور خوانده شد)
 بنده پیشهاد میکنم در فقره سوم نوشته شود بزرین - قند یک من یکقران - شیروانی - یک فرمایشی آقای وزیر مالیه فرمودند که بنده آن را قبلاً عرض میکنم - ما بدو دملی که قانون نبوده و اجرا میشده است حالا میخواهیم مجلس شورای ملی گذشته و این کتاب قانونی که مادامان را به آنها خوش کرده ایم بشود باج راه یک مالیاتی بوده است که بر خلاف قانون گرفته میشود و حالا میخواهیم آنرا قانونیش کنیم.
 وقتی هم که بنده بماده ششم قانون وسایط نقلیه مراجعه کردم دیدم این یک مالیاتی است که مجلس وضع کرده است برای شهرها و یک مالیاتی نیست که به صندوق مالیه مرکز بیاید.
 بلکه باید هر شهری خودش بگیرد بدون اینکه دولت رادخالت بدهد خودش هم خرج کند و اساساً یک اصل مشروطیت را ما اینجا داریم پایمال می کنیم. و اما این پیشنهادی که بنده کرده ام باز از همان نقطه نظر است

ولی باستانی این راهها و این بلدها و این شهرها بیک ترتیبی که خود مردم یک حقوقی بدهند ندارد شود.
 منتهی آن ترتیب را که مشکل بود دولت لغو میکند و این ترتیب را که آسان تر است پیشنهاد میکند و اگر بماده چهارم مراجعه فرمایید ملاحظه خواهید فرمود که چقدر مالیات است که دولت الغای آن را پیشنهاد کرده.
 فقط تفاوتی که بین این لایحه و آن یکی است این است که این مالیات هائی که امروز دولت میخواهد وضع کند نسبت بآن مالیاتی که گرفته میشود هم زحمتش کمتر است و هم چون جمع آوریش مرتب است از آن حیث عایداتش هم بیشتر میشود و نسبت بصادرات هم که فرمودند مگر اظهار شد که این یک مالیات هائی نیست که بخواهیم در کم و زیادش تمیض کنیم بلکه این یک مالیاتی است متعلق بر راهها و شهرها که الان میدهند منتهی عایداتش تکافو مخارج آنرا بترتیبی که امروز گرفته میشود نمی نماید برای اینکه مقدار زیادی از آن تقریباً میشود و این ترتیب که پیشنهاد شده است بهتر است.
 رئیس - عقیده کمیسیون چیست مخیر - نمی توانم قبول کنم
 رئیس - رأی گرفته میشود بقبول توجیه بودن پیشهاد آقای شیروانی آقایان موافقت قیام فرمایند (عده برخاستند)
 رئیس - قابل توجیه نشد - پیشهاد دیگر آقای شیروانی (اینطور خوانده شد)
 بنده پیشهاد میکنم در فقره سوم نوشته شود بزرین - قند یک من یکقران - شیروانی - یک فرمایشی آقای وزیر مالیه فرمودند که بنده آن را قبلاً عرض میکنم - ما بدو دملی که قانون نبوده و اجرا میشده است حالا میخواهیم مجلس شورای ملی گذشته و این کتاب قانونی که مادامان را به آنها خوش کرده ایم بشود باج راه یک مالیاتی بوده است که بر خلاف قانون گرفته میشود و حالا میخواهیم آنرا قانونیش کنیم.
 وقتی هم که بنده بماده ششم قانون وسایط نقلیه مراجعه کردم دیدم این یک مالیاتی است که مجلس وضع کرده است برای شهرها و یک مالیاتی نیست که به صندوق مالیه مرکز بیاید.
 بلکه باید هر شهری خودش بگیرد بدون اینکه دولت رادخالت بدهد خودش هم خرج کند و اساساً یک اصل مشروطیت را ما اینجا داریم پایمال می کنیم. و اما این پیشنهادی که بنده کرده ام باز از همان نقطه نظر است

منتهی وقتی که شمارای می دهید از تریاک که یکصدآمده می است مالیات گرفته شود بنده می گویم پس لافلاف یک تناسی را در نظر بگیریدند

بزرین این طریقی که دارد با منسلکت می آید قبا این ترتیبی که ما امروز به وسائط نقلیه احتیاج داریم بعقیده بنده این منسلکت را بطرف بدبختی سوق خواهد داد یعنی اگر در این منسلکت شما از خودتان وقت بزرین تهیه کنید مهمترین وارد ایران بزرین خواهد شد - حالا آن فرمایش آقای رهنا یک جواب جداگانه دارد که بنده در خارج بایشان عرض می کنم و اینجا جارت نمیکنم - پس وقتی که ما پنجقران برای تریاک می دهیم افلا پنج یک قیمت آنرا از بزرین یا نقد بگیریم

از تریاک وسیگار یک من پنجقران میگیرند و از اسباب توالی هم که ممکنست یکمن صد تومان ارزش داشته باشد از آن پنجقران میگیرند - در صورتی که در تمام سال ممکنست فقط صدمن اسباب توالی وارد این شهر بشود و پنجاه تومان بدهد آنوقت در مقابلش چقدر وسیگار و تریاک خارج میشود؟

بنده به آقای وزیر عرض کردم بگذارید در موقع نفس در خارج مجلس مذاکره شود و یکلاجه که یکطرفش مفید است اینرا درست وقت کنیم وقتی مجلس می آید زودتر بگذرد و قبول نکردند بنده پیش بینی می کنم که این لایحه تا روز آخر وقت مجلس زامی گیرد و سایر ارایح دولت هم می ماند و نیکگذرد

معاون وزارت مالیه بنده گویا یکی دو مرتبه راجع به تعرفه جدیدی که موجب این لایحه پیشنهاد شده می خواهم بدمها مالیات اخذ کنیم توضیحاتی عرض کردم باز هم ناچارم عرض کنم که این مالیات عبارت از چیزی است که از وسائط نقلیه بعنوان باج راه و نواقل میگیرند و اگر امروز یا یک وقت مقتضی باشد که مالیات وضع کنیم بر اجناس که وارد این منسلکت می شود من جمله بر اشیاء تجملی و توالی و غیره

البته آن روز مقتضی است بر اجناس که وارد این منسلکت می شود به نسبت قبالتش و به نسبت آن جنسی که می خواهند از ورودش جلوگیری کنند یا ورودش را ممنوع نمایند مالیات وضع کنند ولی امروز این قضیه مورد ندارد و این لایحه وضع مالیات بر اجناس نیست

ما یک تعرفه و حق العبور و جوهیکه بعنوان باج راه و نواقل از ارايه هائی که حامل حیوانات و لوازم توالی و سایر چیزها بوده اند میگردیم و بعد از اصل جنس و مال التجاره نظری نداشتم و نباید هم داشته باشیم

بزرین البته خیلی خوبست و باید بطوری بشود که خودمان در منسلکت بتوانیم تهیه کنیم برای اینکه لایتنقطع اتومبیل در این منسلکت زیاد می شود ما بزرین نداریم و مجبوریم از خارج تهیه کنیم ولی باید حال بعقیده شخص بنده اصلا باید بزرین معاف باشد

زیرا بزرین هم حالت یک وصله آهن را برای اتومبیل و کامیون دارد و احتیاج می رود که اگر یک وصله از اتومبیل کم باشد آنرا بتوان درست کرد ولی اگر بزرین نباشد اصلا نمی شود حرکت داد باین جهت است که در اینجا نسبت به مالیات بزرین هم رعایت مصلحتی شده است و عرض کردم که ما مالیات بر اجناس نمیخواهیم وضع کنیم

همین فند بیچاره را ببینید که مثلاً به چند مالیات است یکی تعرفه گمرکی یکی هم انحصار دولتی یکی هم عوارض صنعتی که بعنوان دلای در بین مردم خودشان معمول است و من سزاوار نمیدانم که فند رای شود بیش از این برش تحویل کرد رئیس عقیده کمیسیون چیست؟

مغیر - نمیتوانم قبول کنم رئیس - رای میگیریم به قابل توجه بودن پیشنهاد آقای شیروانی - آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (عده ای برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد چند دقیقه تنفس داده می شود (در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب (اینطور خوانده شد) بنده پیشنهاد میکنم که از تریاک یک من دو قران گرفته شود

رئیس - آقای انصر هم در این باب یک پیشنهاد کرده اند - آقای دولت آبادی وحشتمی هم در همین زمینه پیشنهادی کرده اند

آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب بنده گمان میکنم این مسئله محتاج بتفکار باشد خصوصاً اطلاعاتی که در مسئله تریاک بنا می رسد و بعد هم در یک مسئله که گمان میکنم خود آقایان هم کاملاً مسبوق باشند که یک فشار هائی هست که این معصوم ما از بین برود در صورتی که دیگران خودشان حاضر نشده اند و بنده بیشتر از این در این باب عرض نمیکنم و آقای حائری زاده را متذکر می نمایم که در سرحدات تریاک را که میکشند یا ظرفش رویه گرفته میکشند و وقتی ملاحظه فرمائید باز تریاک خالص پنج قران می شود این است که بنده این

پیشنهاد را کردم - وزیر مالیه - آقایان اظهار فرمودند که از تریاک چون مالیه های دیگری هم گرفته میشود بنا بر این میفای که در این لایحه نوشته شده زیاد است بنده گمان می کنم که اگر این قسمت به همین ترتیب بماند بهتر است برای اینکه دو قران خیلی کم است ولی در قسمت های دیگر چون از مجلس نگذشته است ممکن است در آن قسمت هایک نظر هائی بشود

رئیس - عقیده کمیسیون چیست؟

مغیر - بنظر مجلس واگذار میکنم رئیس - رای میگیریم بقبول توجه بودن پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (عده ای برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد - پیشنهاد آقای مدرس (بترتیب آتی قرائت شد)

پیشنهاد میکنم بجای ماده اول نوشته شده از کلیه صادرات و واردات در سرحد بتوانیم تمیز و تطبیح طرق و شوارع و بلده ها یکمن صد دینار اخذ شود

رئیس - پیشنهادی هم آقای آقا میرزا شهاب در همین زمینه کرده اند که یکمن سه شاهی اخذ شود محض اطلاع آقایان عرض کردم

آقای مدرس (اجازه)

مدرس - عرض می شود این لایحه یک لایحه است که تصویب شدنش یک مسئله خوبی است در حدش هم یک مسئله خوبی است یعنی اینکه دولت پیشنهاد کرده و کمیسیون هم رایورث داد

اگر چه در پیشنهاد نباید زیاد صحبت داشت ولی بنده می خواهم در کلیات و در ماده اول عرض را عرض کنم مثلاً کرات کافی شد

بعقیده من این لایحه خیلی مهم است خیلی نافع است و خیلی هم مضر است و آقایان هم هر چه فرمودند بعقیده من صحیح است و هر کدام نسبت بآن معوطه فکر خودشان که بنظر آورده بودند بعقیده من خوب بود لیکن مثلی عرض میکنم که آقایان از کسالت بیرون بیایند و بآن نیست که آن زمانیکه ما طلبه بودیم (در اصفهان) یک کسی محکوم بقتل شد - این شخص از حبس فرار کرد و در دریا امامزاده متحسب شد آن میرغضبی که ما در بودا و راپکشد رفت پشت امامزاده ایستاد و بنا کرد به قفسش دادن که ترا بحضرت عباس بیابرون من نمیخواهم ترا بکشم - مقصدمی شوم - آن شخص هم آنجا نشسته بود و بیرون نمی آمد

می گفت من قسمی ترا بکشم که اصلا

خیر نشوی در هر صورت پول گرفتن از مردم آدم کشی است - لیکن این لایحه و این رایورث کشتن با اوداست - ما باید بقسمی بکشیم که خیر نشود

حقیقه وقتی نفس الامر اینست - می که در نواقل و باج راهها معمول بود - الحق - الانصاف فوق العاده زحمت داشت - این خدمت را ما باید بکنیم و از اهم مطالب است و آقایان هم روزان شاه افشاری خواهند داد اما بجای این ترتیب باید یک قسمی بکنیم که واردات و صادرات منسلکت ما ضرر وارد نیاید - و در اواخر لایحه هم که پیش نهاد کرده اند صدی پنج خرج اینکار است باید یک ترتیبی بکنیم که هم امکان خرج اینکار زیاد نشود و از بیانی که آقایان فرمودند معلوم می شود که این مالیات دخلی بجنسی که روی قاطر گذاشته میشود ندارد و این تقصیر را خود دولت کرده است که در پیشنهاد روی اجناس فرق گذاشته است مثلاً یک قاطری چهل من بارش می کشد سر این من که برسد بکجایی ازش می گیرند - به آن منزل که برسد بکجایی ازش می گیرند و بترتیب برای مردم زحمت دارد و بهتر است که این چیزها را روی هم بکشند و در سرحد بگیرند و در میبوی می که آقا فرمودند بعد از وضع مغارحش پر شود و یک زحمتی هم از مردم رفع می شود

در این موضوع بنده پیشنهادی عرض کردم که بعضی آقایان رسید که بلا استثناء از تمام اموال و اجناس یکمیزان گرفته شود

آقای کازرونی که در سرحد بوده اند میدانند ولی متأسفانه آنرا که همه چیز سرحد باشد یا در بندر باشد میدانند مثل و در ماده اول عرض را عرض کنم مثلاً کرات بودم در خانقین بودم - در کشتی بودم - یک اجناس وارد و خارج میشود که انسان اسمش را میدانم چیست

قسمتی را هم که الان داخل در آن عبارت غیر مذکور است - میخواهم عرض کنم که من از آن تریاک که اسم برداندم نمی ترسم از آن کاسم نبرده اند که چه چیز است می ترسم آنهایی که اسم نبرده اند بقدری زیاد است که نهایت ندارد

باز عرض میکنم و خیلی معذرت می خواهم - از معمر سوار بودم می رفتم به ناصریه - کنار شط دیم دود می رود بالا پرسیدم چیست؟ گفتند کارخانه است - بآن صاحب کشتی گفتم در دقیقه میرکن تا من بروم اینجا را ببینم شنیدم یا آهیم - آهیم دیدم کارخانه است منگنه میکنند - گفتم اینجا چیست؟

گفت اصل السوس - همین که قانونش را چند روز پیش می گذراندم که اصفهانی ها (مجر) میگویند - بپهرانها شیرین بیان میگویند غربی های میگویند نودک

رشته آنها را از آن بیابانها بقدری آورده بودند خرمها و منگنه میکردند و بار میگردند - گفتم یک من چقدر از عرب های میخرید؟ گفتند دو عباسی

یک من دو عباسی میخرند و بار میکنند و بنده مقصود این است که اجناس را تعدیل کنیم است

من عقیده ام این بود که دولت یک پیشنهادی بجهت وزن بفرماید که من در این وزن باشد من عرض کردم صد دینار - حالا آقایان کم میدانند؟ بگو بنده شاهی - اما روش اینست نسبت به وزن بگیرند و کار قیمت جنسی نداشته باشند - این قانون مال اینکار است آن قوانین دیگر را که می آورند بر اجناس گران مالیات ببندند مطلبی علیحده است ولیکن این نسبت باین کار است - اینست پیشنهاد بنده

وزیر مالیه - اساساً معذور است که مکرر مذاکره شده این لایحه برای اینست که آن مالیات هائی را که از باج باجرا و نواقل و غیر ذلک میگردانند آن مالیه ها را لغو شود و این مالیات داده شود

چنانچه در ماده چهارم ملاحظه می فرمائید چندین رقم مالیات است که حذف میشود

تقریباً معادل یک میلیون عایدات آن مالیات ما است و البته نقطه نظر من اینست که یک اندازه هم از مالیات اضافه نشود زیرا باید راههای این اداره شود

آن یک میلیون هم که باید می شد طوری که عرض کردم مقداری هم تلف میشد بواسطه اینکه جمع کردن و کنترل را نمیشد محفوظ داشت یک مقداری هم تلف میشد و آنها را هم اگر حساب کنیم خیلی بیشتر است

بنابراین نظری که دولت در این باب دارد این است که این مبلغی که گرفته می شود شاید قدری هم اضافه نشود برای اینکه میتوانند در شهرها و راهها بیشتر عملیات اصلاحی بکنند این اظهاراتی را که آقای مدرس فرمودند البته اینها جز نقطه نظر از روی مال التجاره نیست

از روی تا کس است که برای راه گرفته میشود و اگر میخواهیم این تا کس را کلاً ملاحظه کنیم ممکن است به خیلی از اجناس صدمه وارد بیاید و برای بعضی ها هم هیچ اشکالی نداشته باشد و اگر چنانچه بخواهیم از تمام اجناس صد دینار سه شاهی یا پنج شاهی بگیریم گمان میکنم ابتدا تکافوه

این یک میلیون را بکنند و باین ترتیب که ما حساب کردیم که از بعضی جنس ها بزرگتر بگیریم از بعضی یک تران بگیریم یا اضافه نریا کم تر شاید معادل یک میلیون عایداتش شود

وقتی که تمام اینها را باوریم بروی صد دینار و سه شاهی البته تصدیق میکنم که عایداتش شاید سیصد چهارصد هزار تومان بیشتر نشود

یک مالیهائی که امروز یک میلیون ارزش وصول میشود و گرفته می شود حذف کنیم در مقابلش سیصد چهار صد هزار تومان مالیات وضع میکنیم آنوقت ترتیب راهها و بلده ها به این ترتیب که آقای مدرس پیش نهاد فرمودند منحل می شود و از بین خواهد رفت و نه برای راه ها عایدی خواهد ماند و نه برای بلده ها و اگر بخواهیم بطور تساوی اما روش اینست نسبت به وزن بگیرند و کار قیمت جنسی نداشته باشند - این قانون مال اینکار است آن قوانین دیگر را که می آورند بر اجناس گران مالیات ببندند مطلبی علیحده است ولیکن این نسبت باین کار است - اینست پیشنهاد بنده

وزیر مالیه - اساساً معذور است که مکرر مذاکره شده این لایحه برای اینست که آن مالیات هائی را که از باج باجرا و نواقل و غیر ذلک میگردانند آن مالیه ها را لغو شود و این مالیات داده شود

چنانچه در ماده چهارم ملاحظه می فرمائید چندین رقم مالیات است که حذف میشود

تقریباً معادل یک میلیون عایدات آن مالیات ما است و البته نقطه نظر من اینست که یک اندازه هم از مالیات اضافه نشود زیرا باید راههای این اداره شود

آن یک میلیون هم که باید می شد طوری که عرض کردم مقداری هم تلف میشد بواسطه اینکه جمع کردن و کنترل را نمیشد محفوظ داشت یک مقداری هم تلف میشد و آنها را هم اگر حساب کنیم خیلی بیشتر است

بنابراین نظری که دولت در این باب دارد این است که این مبلغی که گرفته می شود شاید قدری هم اضافه نشود برای اینکه میتوانند در شهرها و راهها بیشتر عملیات اصلاحی بکنند این اظهاراتی را که آقای مدرس فرمودند البته اینها جز نقطه نظر از روی مال التجاره نیست

از روی تا کس است که برای راه گرفته میشود و اگر میخواهیم این تا کس را کلاً ملاحظه کنیم ممکن است به خیلی از اجناس صدمه وارد بیاید و برای بعضی ها هم هیچ اشکالی نداشته باشد و اگر چنانچه بخواهیم از تمام اجناس صد دینار سه شاهی یا پنج شاهی بگیریم گمان میکنم ابتدا تکافوه

معاون فرمودند که دولت در نظر ندارد مالیهائی بر قبضت وضع کند - فقط یک محمولاتی بوده است که بواسطه کاری یا سایر وسائط نقلیه حمل می شده است و آنها سارنی برام وارد می آورده حال خواه طلا بارش باشد خواه کاه باشد فرق نمی کند

پس باید مساری گرفته شود و روی همان تقریراتی که ایشان فرمودند که مالیات بر قبضت نیست بلکه همان باج راهی است که از شهرها یا کاری می گرفته اند و هیچ نقیضش نمیکردند که این شتر زعفران بار دارد یا گندم فقط فلان قیمت را می گرفته اند

ولی حالا آقای وزیر می گویند که دولت در نظر گرفته است که از بعضی چیزها بیشتر بگیرد و از بعضی چیزها کمتر خوب آن را هم ما پیش نهاد کردیم دولت معتبر قبول نکردند - گفتیم از اشیاء لو کس یک من یک تومان بگیرند قبول نکردند گفتیم از الکل یک تومان بگیرند قبول نکردند

چه شده است که در نظر گرفته شده است که از تریاک که از صادرات مهم است یک من پنجقران گرفته شود اما از اشیاء لو کس یک من ده شاهی؟

آخر این چه نظری است که دولت برای صلاح مملکت و اصلاح بلده ها و رفاهیت مردم گرفته است؟ فقط اسم القاه باج راه همه را مجبور کرده است که در این شهرها یا کاری توجه فرمایند - اینست که بنده پیشنهاد کردم از کلیه صادرات یک من سه شاهی گرفته شود

معاون وزارت مالیه - بلی بنده عرض کردم که این لایحه مقام عایدات نیست که دولت نا بعال بعنوان باج راه و نواقل می گرفته است

بافهم مکرر عرض می کنم ولیکن گویا در موقعی که آقای کازرونی اظهاراتی فرمودند عرض کردم - یک شقوق مختلف هم در تنظیم این لایحه در نظر گرفته شده است یعنی رعایت بعضی نکات و ملاحظات و اینها را هم گویا مشروحاً عرض کردم

نسبت به صادرات و واردات بطور کلی یکی نسبت بمانده ضرری که ممکنست نسبت بتجارت معامله گری شود

یکی هم راجع بتنظیم امور مالیهائی بارعایت اینکه این مالیات با اندازه کفایت شده باشد یعنی کم نباید و دولت با مجموع تمام این نظرها این لایحه را تنظیم کرده است

اگر شما بخواهید مالیهائی وضع فرمائید برای هر چیزی که وارد میشود یا هر چیزی که صادر می شود و یک شقوق و نکاتی که در اینصورت دولت در نظر گرفته است کلام بکن

خواهد شد زیرا بجزه زه اینها رسیده است -

حالا خیلی قیمت های دیگر کم است که آنها هم مداخله دارند و خیلی چیزها هست که یک حقوقی معمولاً میبرازند و نسبت به آنها نمیشود از نظر از زیاد عایدات دیگر علاوه کرد زیرا نوع مال التجاره ها که از مملکت صادر یا بمملکت وارد میشود و مالیهائی که حقوق مخصوص میبرازند و آنچه را که در اینجا منظور شده است نوع صادره و وارده گرفته شود بطوری که برای مملکت مفید یا مضر نباشد - تمام اینها هم روی همان اصل اخذ باج راه و نواقل منظور شده و این رعایت ها شده است و بهتر از این چه چیز است که یک لایحه تنظیم شود که از حیث قیمت قائم مقام یک لایحه دیگر بشود و این رعایت ها هم درش شده باشد

اگر در کمیسیون تشریف می داشتند و مذاکراتی که نسبت بجزه زه این مسئله شده است شاید بقدری مسئله را روشن کرده بود تصدیق میفرمودید که آنچه که تا بحال نیست با این مسئله مذاکره شده و کفایات میکنند بالاخر ما در نظر گرفتن همه اینها این لایحه تنظیم شده و بهترین شقوقی است که در نظر گرفته شده -

رئیس - آقای مغیر

مغیر - بنده چون شخصاً مخالف این پیشنهاد هستم لازم می دانم که یک توضیحاتی بدهم که آقای پیشنهاد دهنده را قانع کند

امتنه که وارد این مملکت می شود بعضی هست که از بیست باج خانه باید عبور کنند با سرحد برسد و آن اشیائی است که سبک وزن و سنگینی قیمت است - مثل تریاک - الکل - اسباب توالی - سیگار و سیگارت بعضی اشیاء هست که از باجخانه ها ممکن نیست عبور کنند و از یک باجخانه ممکنست عبور کند و آن اشیائی است که سنگین وزن و سبک قیمت است - مثل اجبار معدنی - سنگ و گچ و آهک که حمل بخارج می شود اینها از ده اجضا عبور نمیکند

زیرا خوراری یکتومان پنجقران قیمتش است و اگر بنا باشد یکمن سه شاهی از کلیه صادرات واردات بگیریم آن جنسی که خورادی یکتومان قیمت دارد و از سرحد خارج میشود و از هیچ باج خانه هم عبور نمی کرده است

این بی عدالتی است که آن اشیاء سنگین قیمتی که از پنجاه باجخانه عبور می کرده است آن را بیاریم و هندوش کنیم با اجبار معدنی که فقط از سرحد خارج میشود است و عایداتش هم کفایت این مبلغ را نمیکند از این جهت بنده مخالف هستم و کمیسیون هم قبول نمی کند